

ความเข้าใจเรื่อง

พาน

พระอาจารย์มหาประนอม ธมมาลงกาโร

ศวมเข้าใจเรื่องทาน

พระอาจารย์มหาประนอม ธมฺมาลงกาโร

ชมรมกัลยาณธรรม

หนังสือดีลำดับที่ ๓๔๖

ความเข้าใจเรื่องทาน

พระอาจารย์มหาประนอม ฐมมาลงกาโร

วัดจากแดง ต.ทรงคะนอง อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ
โทร ๐๒-๕๖๔-๑๑๒๒

www.watchakdaeng.com

Facebook: วัดจากแดงและสถาบันโพธิยาลัย

ลิขสิทธิ์การจัดพิมพ์ของวัดจากแดง

พิมพ์ครั้งที่ ๑ : กันยายน ๒๕๕๙

จำนวนพิมพ์ : ๔,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์เป็นธรรมทานโดย : ชมรมกัลยาณธรรม

๑๐๐ ถนนประโคนชัย ตำบลปากน้ำ

อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๗๐

โทรศัพท์ ๐-๒๗๐๒-๗๓๕๓

รูปเล่ม : ศิริส วัชรสุขจิตกร

แยกสี : แคนนา กราฟฟิค โทร ๐๘๖-๓๑๔-๓๖๕๑

พิมพ์ที่ : บริษัท สหมิตรพรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด

๕๙/๔ ม.๑๐ ถ.กาญจนาภิเษก ต.บางม่วง

อ.บางใหญ่ จ.นนทบุรี

โทรศัพท์ ๐๒-๙๐๓-๘๒๕๗-๙

โทรสาร ๐๒-๙๒๑-๔๕๘๗

อีเมล sahamitprinting@gmail.com

สัพพทานัง ธัมมทานัง ชินาติ

การให้ธรรมะเป็นทาน ย่อมชนะการให้หิ้งปวง

www.kanlayanatam.com

Facebook : Kanlayanatam

คำอนุโมทนา

ขออนุโมทนาแด่ชมรมกัลยาณธรรม ซึ่งมีคุณหมอ ทพญ.อัจฉรา กลิ่นสุวรรณ ที่ได้เป็นภาระธุระในการรวบรวมบทเทศน์ที่ออกอากาศทางสถานีวิทยุ กทม. AM.873 ในรายการเติมสุข ในหัวข้อเรื่องทานที่มีแสดงไว้ในพระไตรปิฎก อรรถกถา ฎีกา ซึ่งเป็นการนำเสนอเรื่องทานในเชิงเจาะลึกทุกแง่มุม เพื่อให้ผู้ที่สนใจใฝ่ธรรมได้ศึกษาอย่างละเอียดเพื่อความกระจ่างชัด คลายความสงสัยในพระธรรม ได้เกิดปัญญาแจ่มแจ้งแทงตลอดในธรรมที่ควรรู้ควรเห็น แล้วนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องจนถึงความพ้นจากทุกข์ได้

จึงขออนุโมทนายกับคุณหมอและทีมงานที่ได้ทุ่มเทเสียสละสรรพกำลังเพื่อรวบรวมเรียบเรียงหนังสือเรื่องทานจนเสร็จสมบูรณ์แล้วจัดพิมพ์เป็นรูปเล่มขึ้นมาแจกเป็นธรรมทาน และส่วนหนึ่งเพื่อแจกเป็นที่ระลึกในงานกุศลสามัคคีของวัดจากแดงในปีนี้เป็นธรรมทานนี้ จงเป็นพลวปัจจัยให้ได้ดวงตาเห็นธรรมโดยเร็วพลันเทอญ

ขออนุโมทนา

พระมหาประนอม ธมฺมาลงกาโร

คำนำ

ชมรมกัลยาณธรรม

พุทธศาสนิกชนคงคุ้นเคยกับ “ทาน” เป็นอย่างดี ตามหลักปฏิบัติของชาวพุทธ ที่ต้องมี ทาน คีล และภาวนา อยู่ในใจ โดยการให้ทานมีวัตถุประสงค์สำคัญในการคลายความตระหนี่ ความเห็นแก่ตัว ความโลภในจิตใจ ส่งผลให้เกิดความสว่าง สะอาดของจิตใจ และความสมบูรณ์พร้อมด้วยทรัพย์สมบัติ แม้จะให้โดยไม่ได้หวังสิ่งใดตอบแทนก็ตาม ทานบารมี จึงเป็นเบื้องต้นของบารมีทั้ง ๑๐ และเป็นหนึ่งในบุญกิริยาวัตถุ ๑๐

อย่างไรก็ตาม ยังมีชาวพุทธเป็นจำนวนมากที่ยังเข้าใจสับสนเรื่องทาน และทั้งเข้าใจไม่กว้างขวางลึกซึ้งพอ อันนำไปสู่การปฏิบัติที่คลาดเคลื่อนจากหลักธรรม จึงควรมีการให้ความรู้ที่ตรงตามธรรม เพื่อให้ทานเป็นพื้นฐานของสังคมที่เอื้อเพื่อเกื้อกูลน้ำใจกัน อันจะนำไปสู่การเป็นชาวพุทธที่สมบูรณ์และมีศักยภาพถึงพร้อมในการพัฒนาจิตใจ

นับเป็นโอกาสดีที่ชมรมกัลยาณธรรมได้มีโอกาสช่วยจัดทำ **วารสารโพธิยาลัย** ของวัดจากแดง และได้อ่านพระธรรมเทศนา “ความเข้าใจเรื่องทาน” ของ **พระอาจารย์มหาประนอม ธมฺมาลงฺกาโร** ที่นำเสนอลงเป็นตอนๆ โดยคัดมาจากพระธรรมเทศนาที่ท่านแสดง

ไว้ในรายการวิทยุ ขอขอบพระคุณอาจารย์น้อม ดาดขุนทด ที่กรุณา
สละเวลาเรียบเรียงเสียงพระธรรมเทศนาแต่ละตอน ด้วยความวิริยะ
อุตสาหะ เพื่อนำมาตีพิมพ์ลงในวารสารโพธิyalัยอย่างต่อเนื่อง นับ
เป็นอีกช่องทางที่มีประสิทธิภาพในการเผยแผ่ธรรมสู่ประชาชน

ขอกราบขอบน้อมด้วยความชื่นชมว่า พระอาจารย์มหาประนอม
ธมมาลังกาโร เป็นพระสุปฏิปันโน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการเผยแผ่
พระธรรมตามพระไตรปิฎก มีความรู้ธรรมกว้างขวางลึกซึ้งและมีประ-
สพการณ์ในการสอน การเผยแผ่อย่างกว้างขวาง ท่านเป็นผู้อำนวยการ
สถาบันโพธิyalัย ซึ่งเป็นสำนักเรียนธรรมบาฬี วัดจากแดง ที่มีผล
งานโดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ในวงการศึกษาคณะสงฆ์ โดยท่านยัง
ได้ไปศึกษาพระพุทธศาสนาที่ประเทศพม่ามาหลายปี ก่อนจะกลับมา
ช่วยผลักดันและสืบสานงานเผยแผ่พระธรรมอย่างเสียสละต่อเนื่อง
จะเห็นว่าพระธรรมเทศนาของพระอาจารย์มหาประนอม ธมมาลังกาโร
มีความลึกซึ้ง ชัดเจน แจ่มแจ้ง กว้างขวาง ในหลักธรรมที่ถูกต้อง
ทั้งท่านยังมีความสามารถมากในการนำเสนอธรรมอย่างมีอรรถรส
ชวนติดตาม เป็นที่ประทับใจผู้ฟัง

อย่างเช่น ธรรมเทศนา “ความเข้าใจเรื่องทาน” ที่ได้จัดพิมพ์นี้
ยังไม่เคยได้ยินได้ฟังท่านใดที่สอนได้ละเอียดและแจ่มแจ้งชัดเจน
เช่นที่พระอาจารย์สอน ชมรมกัลยาณธรรมรู้สึกซาบซึ้งในคุณค่าสาระ
แห่งธรรม จึงขออนุญาตนำบทความที่ลงเป็นตอนไว้แล้วในวารสาร
โพธิyalัย มาจัดพิมพ์รวมเล่ม เพื่อแจกเป็นที่ระลึกในงานกุศลสามัคคี
ของวัดจากแดง ซึ่งจะจัดขึ้นในวันที่ ๓๐ ตุลาคม ศกนี้ เพื่อน้อมบูชา
อาจารย์คุณ **พระครูธรรมธรมณต์ นันทิโก** หลวงพ่อเจ้าอาวาสวัด
จากแดง พระผู้เปี่ยมด้วยเมตตา และน้อมบูชาพระคุณ**พระอาจารย์
มหาประนอม ธมมาลังกาโร** ทั้งเพื่อแจกเป็นธรรมทานแก่สาธุชนผู้ใฝ่
ธรรมทั่วไปด้วย

บุญกุศลใดอันจะบังเกิดจากการให้ธรรมทานอันประเสริฐ อันเป็นพื้นฐานแห่งความสงบร่มเย็นในสังคม คณะผู้จัดทำขอน้อม ถวายเป็นพุทธบูชา น้อมถวายอาจริยบูชาแด่ครูบาอาจารย์ พระสงฆ์ สุปฏิปันโนทุกรูป ขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนในความสำเร็จของ ธรรมทานนี้ และขอธรรม จงเป็นดวงประทีปส่องสว่างสถิตในดวง จิตของปวงสรรพสัตว์ ให้ได้พบทางดำเนินออกจากความหลงและ ออกจากสังสารวัฏไปตามลำดับ และคงกล่าวไม่ไกลเกินความจริงว่า จังหวัดสมุทรปราการของเรา มีวัดจากแดงแห่งนี้ เป็นหนึ่งในความ ภาคภูมิใจ เป็นบุญสถานประกอบด้วยเนืองนาบุญอันประเสริฐ และ วัดจากแดงแห่งนี้ ยังเป็นความภาคภูมิใจของชาวพุทธและชาวไทย ทุกคนตลอดไป

กราบขอบพระคุณและอนุโมทนาบุญทุกท่าน

ทพญ. อัจฉรา กลินสุวรรณ

ประธานชมรมกัลยาณธรรม

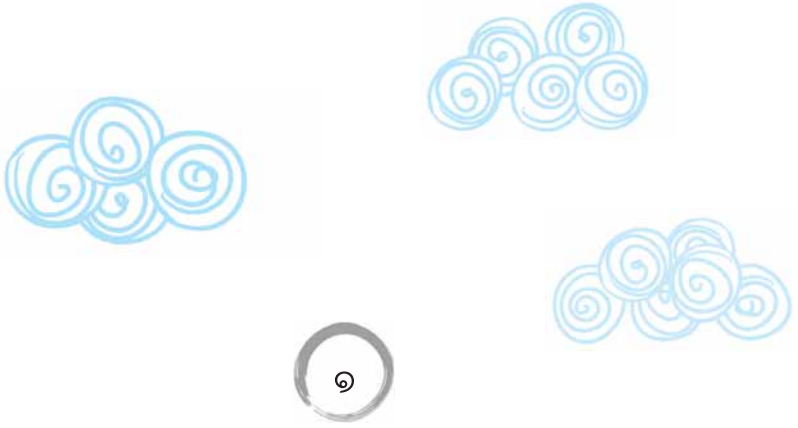
๓๐ กันยายน ๒๕๕๙

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๑. ประเภทของทานในพระไตรปิฎก	๙
๒. ประเภทของทานจำแนกโดยนัยอื่นๆ	๒๕
๓. วิธีให้ทานที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา	๔๕
๔. ทาน ๗ อย่าง	๖๓
๕. ทาน ๘ อย่าง	๘๓
๖. ทาน ๙ อย่าง	๘๙
๗. ทาน ๑๐ อย่าง	๙๑

ประเภทของท่านในพระไตรปิฎก

ในพระไตรปิฎก กล่าวถึงประเภทของท่านไว้อย่างไร

ก่อนอื่น ต้องเข้าใจความหมายของคำว่า **ท่าน** ในที่นี้ ท่าน ก็จะมี ๒ อย่าง คือ ใช้เป็น**ศัพท์นาม** คือ วัตถุสิ่งของที่เราจะให้ ถ้าใช้เป็น**ศัพท์กริยา** ท่าน แปลว่า การให้ หรือ ท่าน ที่ใช้ในภาษาไทย คือ การบริโภคนั้น ท่าน จึงถือเอาความหมายในลักษณะที่เป็นนามศัพท์ เรายืมภาษาไทยมาใช้ บางครั้งเราก็เข้าใจความหมายของคำว่า ท่าน ผิดไป อย่างเช่น ถ้าให้แก่คนขอทาน เรียกว่า **ให้ท่าน** ให้แก่พระ เรียกว่า **ทำบุญ** ที่จริงแล้ว ให้แก่พระก็เป็นท่าน ให้แก่คนขอทานก็เป็นท่านเหมือนกัน

เพราะฉะนั้น ท่าน แปลว่า **การให้** หรือ **วัตถุที่ถูกให้** ภาษาบาลีจะมีความพิเศษ ศัพท์เดียวแต่ใช้เป็นนามก็ได้ เป็นกริยาก็ได้

ฉะนั้น ใน**ความหมายแรก** ก็คือ ทานที่เป็นศัพท์นามก่อน ที่มีใช้ในพระไตรปิฎก มุ่งถึงทานวัตถุ ๔ อย่าง ใน**วินัยปิฎก** ก็คือ ทานวัตถุที่เป็นจีวร อาหารบิณฑบาต เสนาสนะที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เพราะฉะนั้น ในสำนวนพระวินัยปิฎกจะเน้นถึงทานวัตถุ ๔ อย่างนี้ เรียกว่า **ปัจจัย ๔**

ส่วนใน**พระสุตตันตปิฎก** ได้พูดถึงทานวัตถุ ๑๐ อย่าง ได้แก่ ข้าวปลาอาหาร น้ำดื่ม ผ้าเครื่องนุ่งห่ม ยานพาหนะ ดอกไม้ ของหอม รูปเทียน เครื่องลูบไล้ ที่อยู่ ที่อาศัย มุ้ง หมอน เสื่อ ที่เกี่ยวกับวัตถุที่ใช้เบ็ดเตล็ดต่างๆ แม้แต่ประทีป หลอดไฟ หรือเทียน เป็นต้น ในสำนวนพระสูตรจะใช้ทานวัตถุ ๑๐ อย่างด้วยกัน แต่ ๑๐ อย่างนี้ก็ เป็นเพียงยกตัวอย่างให้ดูเท่านั้นเอง เพราะนอกจาก ๑๐ อย่างนี้แล้ว สิ่งใดก็ตามที่พระภิกษุสงฆ์สมควรใช้ เรียกว่า เป็น**กัมปิยวัตถุ**กับพระสงฆ์ ก็จัดอยู่ในทานวัตถุในพระสูตรด้วย

ส่วนใน**พระอภิธรรมปิฎก** พูดถึงเรื่องทานวัตถุไว้ ๖ อย่าง ในอภิธรรมก็พูดถึงเรื่อง จิต เจตสิก รูป นิพพาน เรียกว่า พูดเรื่องสภาวะ แต่ก็มีประเภทของทาน ๖ อย่าง ก็คือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ และฉัมมารมณฺ์ เช่น ถ้าเราถวายวัตถุสิ่งของ ก็เรียกว่า ถวายรูปารมณฺ์ ถวายระฆัง ให้เสียงเป็นทานก็เรียกว่า ถวายสัททารมณฺ์ ถวายกลิ่นหอมๆ ก็เรียกว่า ถวายคันธารมณฺ์ ถวายอาหารก็เรียกว่า ถวายรสารมณฺ์ ถวายพัดลม แอร์ เป็นต้น ก็เรียกว่าถวายโผฏฐัพพารมณฺ์ หรือให้ความรู้แก่พระภิกษุสงฆ์ ก็เรียกว่าถวายฉัมมารมณฺ์ ธรรมทาน ซึ่งในพระอภิธรรมนั้น เรื่องของทานก็แตกต่างจากพระสูตรและพระวินัย

สรุปแล้ว ในพระไตรปิฎกทั้ง ๓ นี้ ใช้สำนวนคำว่า ทาน ไม่เหมือนกัน ในวินัยปิฎกใช้คำว่า ปัจจัย ๔ ในอภิธรรมปิฎกใช้คำว่า

ถวายเป็นอภินิหาร ๖ คือ รูปารมณฺ์ สัททารมณฺ์ คันถารมณฺ์ รสารมณฺ์ โภกฺขัณฑพารมณฺ์ ฐมมารมณฺ์ ส่วนในที่สุดตันตปิฎก ก็จะใช้คำว่า ทานวัตถุ ๑๐ ประการ ก็มีข้าวปลาอาหาร ยานพาหนะ ที่นอน ที่นั่ง เป็นต้น นี่คือภาพรวมของปิฎกทั้ง ๓

ควรทำจิตอย่างไรในการให้ทาน

การทำจิตให้ถูกต้องในการให้ทาน ต้องประกอบด้วยเจตนา ทั้ง ๓ คือ

๑. **ก่อนที่จะให้** ต้องตั้งใจให้ดี เรียกว่า **บุพพเจตนา** ต้องถึงพร้อม

๒. **ในขณะที่กำลังให้** เรียกว่า **มูญจนเจตนา** คือ ต้องให้แบบ **ให้ขาด** มิใช่ให้ขอยืม ถ้าให้ยืม ให้ชั่วคราว ก็ไม่ชื่อว่าให้ทาน ก็คือให้แบบ **มุตตจาคะ** เรียกว่า ให้ขาด ไม่ใช่ว่าให้เสร็จแล้วมาขอคืน ในภายหลังเมื่อไม่พอใจ ในลักษณะนี้ก็ไม่เป็นมูญจนเจตนาในขณะที่ให้

๓. **หลังจากให้แล้ว** ก็ต้องมี **อปฺรเจตนา** คือ ปลื้มใจพอใจในทานที่ให้แล้ว ไม่ต้องนึกว่าทานวัตถุที่เราให้แล้ว เขาจะเอาไปทำอะไรหนอ ไม่ต้องไปใส่ใจ ให้พอใจในทานของตนที่ได้ให้ไปแล้ว

ฉะนั้น ก่อนที่จะให้ทาน ต้องรู้จักเตรียมใจ คือเจตนาทั้ง ๓ กาล ก่อนให้ที่เรียกว่า **บุพพเจตนา** ขณะให้ เรียกว่า **มูญจนเจตนา** หลังจากที่ให้ไปแล้ว เรียกว่า **อปฺรเจตนา** เมื่อเราเตรียมใจแล้ว วัตถุเราพร้อมหรือยัง วัตถุนั้นเป็นวัตถุที่หามาด้วยความบริสุทธิ์ที่หม ถ้าวัตถุนั้นหามาด้วยกำลังกายของเรา เป็นวัตถุบริสุทธิ์ อาณิสสก็จะได้มากขึ้น บางครั้งบางท่านบอกว่าวัตถุนั้นไม่ค้อยบริสุทธิ์ เอาไป

ทำบุญดีกว่า ถ้ามหาว่าวัตถุอย่างนี้เอามาทำบุญจะได้บุญใหม่ ถ้าวัตถุ เราได้มาด้วยความไม่บริสุทธิ์ มันก็ได้บุญเหมือนกัน แต่บุญไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย อย่างเช่น ที่ประเทศสหภาพพม่า ในเมืองพุกาม ยุคพุกามนี้ มีเจดีย์องค์หนึ่ง เขียนศิลาจารึกไว้ว่า เจดีย์องค์นี้ข้าพเจ้า ชื่อว่าอย่างนี้เป็นหัวขโมยไปขโมยเงินจากเศรษฐีท่านนั้น ส่วนหนึ่งเอาไปใช้ส่วนตัว ส่วนหนึ่งสงเคราะห์ญาติ ส่วนหนึ่งเอามาสร้างเจดีย์ ถ้ามหาว่า สร้างเจดีย์โดยที่ไปขโมยเงินเขามานี้จะได้บุญใหม่ ส่วนที่ไปขโมยก็ได้บาป ตอนสร้างก็ได้บุญ แต่บุญนี้ไม่บริสุทธิ์ เนื่องจากวัตถุทานนั้นไม่บริสุทธิ์ เวลาส่งผลก็ได้ทั้งผลบุญและผลบาปมาพร้อมๆ กัน อย่างเช่น อาจจะมีร้ายๆ แต่ว่าแทนที่จะได้เสวยทรัพย์สมบัตินั้นอย่างมีความสุข กลับต้องเอาเงินไปรักษาโรคที่ได้มาพร้อมกับความร้ายๆ ก็คือถึงจะรวยแต่ก็ไม่ค่อยมีความสุขนั่นเอง

นี่คือ อย่างแรกที่ต้องเตรียม คือเตรียมใจทั้ง ๓ กาลให้พร้อม

รายละเอียดของวัตถุทาน

เราจะไต่ยินคำเหล่านี้บ่อยๆ เช่น วัตถุทาน อภัยทาน ธรรมทาน และวิद्याทาน

วัตถุทาน ก็มีหลายนัยด้วยกัน ในพระวินัยปิฎกมีอยู่ ๔ อย่าง ในพระอภิธรรมปิฎกมีอยู่ ๖ อย่าง ในพระสุตตันตปิฎกมีอยู่ ๑๐ อย่าง วัตถุทาน ก็คือ วัตถุสิ่งของที่เหมาะสมแก่ผู้รับ

ส่วน **อภัยทาน** ได้แก่ **ศีล ๕** นั่นเอง การรักษาศีล ก็คือ การให้อภัยแก่ผู้อื่น รักษาศีลข้อที่ ๑ ก็ให้ความปลอดภัยแก่ชีวิตของผู้อื่น

รักษาศีลข้อที่ ๒ ก็ให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สินของผู้อื่น รักษา
ศีลข้อที่ ๓ ก็ให้ความปลอดภัยแก่ลูกเมียผู้อื่น รักษาศีลข้อที่ ๔ ก็
ให้คำสัตย์คำจริงแก่ชาวโลก รักษาศีลข้อที่ ๕ ก็ให้ทั้งความปลอดภัย
แก่ตนเอง ให้ทั้งความปลอดภัยแก่ผู้อื่น เพราะฉะนั้น คีล ๕ ก็เป็น
อภัยทาน

หรืออีกอย่างหนึ่ง มีคนมาล่วงเกินเรา เราให้อภัยแก่เขา ก็คือ
ใครก็ตามที่มาล่วงละเมิดเรา โดยที่ ตั้งใจก็ตาม ไม่ได้ตั้งใจก็ตาม
เรามีขันติ เรามีจิตที่คิดจะให้อภัยกับทุกคน ในลักษณะนี้ อภัย
ทานนี้ จะให้ยากสักนิดหนึ่ง วัตถุทานเราก็ให้ได้ แต่อภัยทานให้
ยาก ต้องฝึก

ส่วน **ธรรมทาน** ในที่นี้ ไม่ใช่ให้ธรรมะทั่วไปเป็นทาน แต่ได้แก่
ให้ความรู้ ให้ปัญญาแก่ผู้อื่นเป็นทาน ซึ่งมีอยู่ ๓ ระดับ คือ

ให้วิชาความรู้แล้ว ผู้นั้นนำวิชาความรู้ที่เราให้ไปประกอบอาชีพ
สามารถดูแลชีวิตตนเองได้ ก็เป็น **ธรรมทานระดับต้น**

เราให้วิชาความรู้ ให้ปัญญาคนอื่นแล้ว เหนำไปปรับปรุง
พฤติกรรม จากคนที่ไม่ดีศีล ไม่มีธรรม กลายเป็นคนมีศีล มีธรรม
จากคนที่ไม่ซื่อสัตย์ กลายเป็นคนซื่อสัตย์ จากคนที่เห็นแก่ตัว กลายเป็น
คนที่เสียสละ ปัญญานั้นก็ เป็น **ธรรมทานระดับที่สอง**

ส่วนปัญญาใดที่เราให้เขาแล้ว เหนำไปประพฤติไปปฏิบัติ
แล้วก็ **หลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวง** เข้าสู่ความเป็นพระอรหันตบุคคล
เรียกว่า เข้าถึงมรรค เข้าถึงผล เข้าถึงโลกุตตระ ปัญญานั้นก็ เป็น
ธรรมทานระดับสูง

ฉะนั้น คำว่า ธรรมทาน ก็มี ๓ ระดับ เช่น มารดาบิดาสอนให้ ลูกหลานทำมาหากินเป็น ก็เป็นธรรมทานระดับต้น มารดาบิดาสอนให้ลูกหลานเป็นคนดี ก็ถือว่าได้ธรรมทานระดับที่สอง และมารดาบิดาคนใดก็ตาม สามารถชักชวน แนะนำลูกหลานของตนให้เข้าวัดปฏิบัติธรรม เข้าถึงการหลุดพ้น มรรค ผล นิพพาน อย่างเช่น อนาคตบัณฑิตเกษรฐี เป็นต้น ก็ถือว่ามารดาบิดานั้นสามารถให้ธรรมทานระดับสูงสุดได้

การถวายพระไตรปิฎก เป็นต้น จัดเป็นทานประเภทไหน

การถวายพระไตรปิฎก หนังสือเรียนของพระภิกษุสามเณร และการถวายคอมพิวเตอร์ เพื่อใช้ในการศึกษาธรรมะ จัดเป็นธรรมทาน หรือวัตถุทาน

ก็จัดได้ ๒ อย่าง อย่างแรก คือ วัตถุทาน ก็คือ วัตถุที่เราไปซื้อมาแล้วก็มาถวาย ก็จัดเป็น วัตถุทาน ส่วนในหนังสือธรรมะ หนังสือพระไตรปิฎก ซึ่งแสดงเกี่ยวกับเรื่องของปัญญา เมื่อผู้ใดได้รับนำไปศึกษา ก็ถือว่าตอนนั้นเราได้ให้ธรรมทานแล้ว

ถ้าในช่วงขณะที่ถวายก็ถือว่าได้ถวายวัตถุทาน แต่ในช่วงที่เอาไปใช้ เอาไปศึกษา เอาไปค้นคว้าอะไรต่างๆ ที่เกี่ยวกับการเจริญปัญญา ตอนนั้นก็ถือว่า เราได้ถวายธรรมทานด้วย เพราะฉะนั้น ก็จัดสงเคราะห์ ๒ อย่าง ทั้งวัตถุทานและธรรมทาน รวมทั้งทุนการศึกษาที่ส่งให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาเล่าเรียนพระปริยัติธรรม ก็รวมในลักษณะนี้ด้วย

อานิสงส์ของการให้ทานมีในพระไตรปิฎกจริงหรือไม่

เรื่อง อานิสงส์ของการให้ทานชนิดต่างๆ เช่น ให้อาหารก็เป็นการให้กำลัง ให้ยานพาหนะก็ถือว่าเป็นการให้ความสะดวกสบาย อานิสงส์เหล่านี้มีในพระไตรปิฎกจริงหรือไม่

เจริญพร มีในพระไตรปิฎกหลายเล่ม เกี่ยวกับเรื่องของท่านที่มีอานิสงส์แตกต่างกันออกไป อย่างเช่น เราถวายทาน เช่น อัฐบริขาร หรือจะถวายศาลาโรงธรรม ถวายกุฏิ วิหาร ขึ้นอยู่กับว่าเราได้ถวายอะไร เมื่อถวายสิ่งนั้นแล้ว อานิสงส์ก็จะแตกต่างกันออกไป ด้วยวัตถุทานของเรา และเจตนาที่เราถวาย

ฉะนั้น เกี่ยวกับเรื่องของท่านหรืออานิสงส์ต่างๆ ต้องยกทีละอย่างทีละเรื่อง อย่างเช่น นางวิสาขา ทำทานอย่างไรจึงได้อานิสงส์เป็นผู้ที่ถึงพร้อมด้วยความงาม ๕ ประการ และเป็นผู้ที่ได้รับเครื่องประดับชื่อว่า มหาลดาปสาธน์ หรืออนาถบิณฑิกเศรษฐีได้ทำทานอะไรไว้ จึงได้อานิสงส์ในลักษณะอย่างนี้ ฉะนั้น เกี่ยวกับเรื่องของท่าน อานิสงส์มีในพระไตรปิฎกมากมาย จะเอาเกี่ยวกับเรื่องของอะไร ก็มีประมาณสัก ๒๐๐ ที่ เช่น เรื่องอานิสงส์ถวายน้ำดื่ม น้ำใช้ น้ำฉัน แก่พระภิกษุสงฆ์ ได้อานิสงส์อะไรบ้าง

ในคัมภีร์ ท่านได้กล่าวไว้ว่า เพียงแค่ถวายน้ำดื่ม อานิสงส์ก็มีถึง ๑๐ อย่าง คือ

๑. จะไปที่ไหนก็ตาม จะไม่เจอรภัยเกี่ยวกับบอดน้ำ หิวน้ำ ขาดแคลนน้ำ ๒. ทำให้เป็นคนสะอาด มีจิตใจบริสุทธิ์ ๓. มีร่างกายคล่องแคล่ว มีความคล่องตัว จะทำอะไรก็ไม่อึดอาด ยืดอาด ๔. มีชื่อเสียงโด่งดัง ๕. มียศ มีบริวาร ๖. มีอายุยืน ๗. มีผิวพรรณงาม

๘. ทำให้เจริญก้าวหน้า ๙. มีพลังกำลังมาก และ ๑๐. ทำให้มีปัญญาญาณเจริญขึ้น นี่เพียงแค่อาณิสสของการถวายน้ำ

มีเรื่องเล่ากันมาว่า **ระหว่างถวายข้าว และน้ำ อย่างไหนจะมีอาณิสสมากกว่ากัน** คือ ในสมัยก่อน มีโยม ๒ คน ไปถวายทานที่วัด คนหนึ่งไปถวายน้ำ อีกคนหนึ่งไปถวายข้าว คนที่ไปถวายข้าว พระท่านก็เทศน์อาณิสสของการถวายข้าว ๕ อย่างด้วยกัน พอออกมา ก็เห็นโยมคนหนึ่งถือขวดน้ำขวดหนึ่งไปถวาย พระท่านก็เทศน์อาณิสสของการถวายน้ำว่า มี ๑๐ อย่าง พอได้ยินอย่างนี้แล้ว โยมที่ถวายข้าวก็รู้สึกไม่พอใจ บอกว่า เอ... เราถวายข้าว ถวายอาหารผลไม้ ของหวาน ท่านกลับเทศน์อาณิสสให้แค่ ๕ อย่าง ส่วนคนถวายน้ำดื่มขวดเดียว ท่านเทศน์อาณิสสถึง ๑๐ อย่าง เป็นอย่างไรหนอ กลับไปถามพระที่ท่านเทศน์ว่า โยมถวายตั้งเยอะแยะ ทำไมบอกว่าได้อาณิสสแค่ ๕ อย่าง ส่วนคนถวายน้ำดื่มขวดเดียว เทศน์อาณิสสตั้ง ๑๐ อย่าง ตกกลางวามันเป็นอย่างไรงันแน่

พระท่านมีปฏิภาณในการแสดงธรรม จึงถามว่า ในอาหารที่โยมนำมาถวาย ในแกงมีน้ำไหม โยมก็ตอบว่า มี แล้วในผลไม้มีน้ำไหม ปั่นเป็นน้ำผลไม้ได้ไหม โยมก็บอกว่ามีน้ำ ปั่นได้ เพราะฉะนั้นในเมื่อเทศน์อาณิสส ๕ อย่างแล้ว ในแกงมันก็มีน้ำ เพราะฉะนั้น โยมได้อาณิสสตั้ง ๑๕ อย่าง ตอนนี่ โยมจึงพอออกพอใจกลับไป นี่ก็คือเรื่องที่เล่ากันมา

ฉะนั้น อาณิสสจึงขึ้นอยู่กับว่าท่านจะเอามาจากสูตรไหน ที่พระองค์ปรารถนาใครแล้วมาเทศน์ มาแสดงธรรม อาณิสสของการทำบุญต่างๆ เช่น การถวายข้าว ถวายรูป-เทียน ถวายยาสีฟัน สบู่ เป็นต้น ซึ่งบางคนถามว่า โยมถวายสิ่งนี้ แล้วจะได้อาณิสสอะไร

อย่างเช่น ตอนเข้าถวายข้าวต้มกับพระจะได้อันสงฆ์อะไรบ้าง การถวายข้าวต้มนั้น จากพระสูตรๆ หนึ่ง แสดงอันสงฆ์ไว้ตั้ง ๑๐ อย่าง อีกพระสูตรหนึ่งแสดงอันสงฆ์ไว้ ๕ อย่าง เพราะฉะนั้น เวลาพระท่านจะแสดงธรรม ก็ขึ้นอยู่กับว่าท่านจำสูตรไหนได้ ถ้าจำสูตรที่แสดงอันสงฆ์ไว้ ๕ อย่าง ท่านก็เอา ๕ อย่างมาแสดง บางครั้งท่านจำอันสงฆ์ในพระสูตรอื่นอีก ๑๐ อย่างได้ ท่านก็เอา ๑๐ อย่างนั้นมาแสดง ในพระไตรปิฎกมีแสดงไว้หลายที่มากมาย จะทำอย่างไรละ เราก็ถามตัวเราเองว่า อยากรู้อันสงฆ์ข้อใด แล้วก็ถามทีละข้อ เช่น ถวายยาสีฟันจะได้อันสงฆ์อะไรบ้าง ก็คือถ้อยยาสีฟันหลอดหนึ่งจะเอาไปถวายพระ ปกติแล้วจะมีหนังสือที่เขียนเกี่ยวกับเรื่องอันสงฆ์ ๑๐๘ เช่น อันสงฆ์เกี่ยวกับถวายสบู่ ยาสีฟัน มาจากพระไตรปิฎกเล่มไหนๆ อย่างเช่นตรงนี้ ท่านก็บอกว่า แต่การถวายยาสีฟัน ก็ได้อันสงฆ์ตั้ง ๕ อย่าง เช่น ทำให้ลำคอสะอาด เสี่ยงใส ปราศจากโรคที่เกี่ยวกับคอ ปราศจากโรคที่เกี่ยวกับระบบการหายใจ ทำให้กลิ่นปากหอมเหมือนกลิ่นของดอกอูบล นี่ก็คืออันสงฆ์ของการถวายยาสีฟัน เป็นต้น ฉะนั้น อันสงฆ์มีมากมายหลายชนิด ต้องถามผู้ถวายหรือผู้ต้องการทราบ ว่าตอนนี้ต้องการอยากทราบอันสงฆ์ของการถวายอะไร จะเอาเรื่องไหนก็สามารถที่จะถามมา จะถวายเลยโดยไม่ต้องถามถึงอันสงฆ์ก็ได้

การให้ทานแก่บุคคลต่างประเภทกัน อันสงฆ์จะต่างกันอย่างไร

อันสงฆ์การให้ทานแก่บุคคลต่างประเภทกัน เช่น ให้ทานแก่สัตว์เดรัจฉาน ให้ทานแก่ผู้ทุศีล แก่ผู้มีศีล แก่พระสงฆ์องค์เถร แก่พระอรหันต์ หรือถวายทานแก่พระพุทธเจ้า ผลลัพธ์หรืออันสงฆ์ต่างกันอย่างไร

การให้ทานแก่บุคคลต่างประเภทกัน ก็ได้รับผลลัพธ์และ
 อานิสงส์ต่างกันมาก อย่างเช่น เรามีสุนัขตัวหนึ่งที่เรารักมาก และ
 เป็นสุนัขแสนรู้ เราก็อุตส่าห์ให้ทาน คือเลี้ยงดูอย่างดี ในขณะที่เรา
 ให้สุนัขของเรา แล้วสุนัขของเราทำอะไร คอยดูแลรักษาเรา เราอาจ
 จะมองเห็นว่า เออ..ให้แก่คนเลวๆ เขาก็เอาเงินไปซื้อเหล้า แต่ให้แก่
 สุนัขตัวหนึ่ง สุนัขขยันรู้บุญคุณคน ความรู้สึกของเราอาจจะเข้าใจว่า
 เออ...ให้สุนัข อานิสงส์มากกว่า ทำไมละ เพราะเราให้แล้ว มันคอย
 ดูแล คอยปกป้องรักษา มันรักเราถึงชีวิต เราอาจจะมองแค่นี้ ให้กับ
 คนเลวๆ คนหนึ่ง ให้เสร็จปั๊บ เขาก็เอาเงินไปซื้อเหล้ากินต่อหน้า
 ต่อตาเลย พอเห็นแล้ว ก็เกิดเสียดายเงินขึ้นมาจริงๆ แล้ว ระหว่าง
 สุนัขดีๆ สัก ๑๐๐ ตัว กับคนเลวๆ คนหนึ่ง ให้กับคนเลวๆ คนหนึ่ง
 ได้ อานิสงส์มากกว่าสุนัขที่ดีๆ ๑๐๐ ตัว เพราะถึงเขาจะเลวมากๆ
ก็จริง แต่ความเป็นคนของเขายังมีอยู่

ความเป็นมนุษย์กับความเป็นสัตว์เดรัจฉาน แตกต่างกันมาก
 ก็คือ ภาวะที่จะได้เกิดเป็นมนุษย์ ทุกคนต้องมีบุญ ถ้าไม่เคยรักษา
 ศีล ๕ เอาไว้เลยก็ไม่มีสิทธิ์ได้เกิดเป็นคน ฉะนั้น การได้เกิดเป็นคน
 ถือว่าเป็นสิ่งที่ยากเย็นแสนเข็ญอย่างหนึ่งในจำนวนสิ่งที่ยากเย็น
 แสนเข็ญ ๕ อย่าง ในโลก เพราะฉะนั้น การให้แก่คนเลวๆ คนหนึ่ง
 ก็ยังได้อานิสงส์มากกว่า แต่ถ้าให้คนเลวๆ ๑๐๐ คน กับคนที่มศีล
 เพียงข้อเดียวคนหนึ่ง ก็สู้ อานิสงส์ที่ให้แก่คนมีศีลเพียงข้อเดียวไม่ได้
 เช่น ให้ขี้เมา ๑๐๐ คน กับให้คนที่มศีล ๑ ข้อ รักษาศีลไว้อย่างดี ก็
 คนที่รักษาศีลไว้ได้ ให้กับคนนั้น จะได้อานิสงส์มากกว่าคนที่เลวๆ
 ๑๐๐ คน หรือให้แก่คนที่มศีล ที่เป็นชาวบ้านที่ดีๆ ๑๐๐ คน มีศีล ๕
 จะไปเทียบอานิสงส์ที่ให้แก่พระสงฆ์ที่ทุศีลก็ไม่ได้ ถ้ามัว เป็นพระใหม่
 เป็น แต่ศีลไม่ค่อยจะบริสุทธิ์เลย ก็คือ ความเป็นพระก็ยังมีอยู่

แต่ศีลไม่ค่อยบริสุทธิ์

ฉะนั้น ให้แก่ชาวบ้านดีๆ สัก ๑๐๐ คน ชาวบ้านมีศีล ๕ ศีล ๘ กับพระที่ทุศีล คือความเป็นพระก็ยังมี แต่เป็นพระทุศีล หมายความว่า ปาราชิกยังไม่ล่วงละเมิดแต่เลิกขาบท่อนไม่เหลือแล้ว ถามว่า ส่วนไหนจะได้อานิสงส์มากกว่า ก็คือ ให้แก่พระที่ทุศีลก็ยิ่งได้อานิสงส์มากกว่า ให้แก่ชาวบ้านที่มีศีล เพราะจะอย่างไรก็ตาม ความเป็นพระของท่านก็ยังมีอยู่ ก็คือ คำว่า ทุศีล ในที่นี้ หมายความว่า ยังไม่ล่วงละเมิดปาราชิกนั่นเอง คือยังมีศีลข้อเหล่านั้นอยู่

หรือให้แก่พระที่มีศีลยังไม่ค่อยจะบริสุทธิ์ ร้อยๆ องค์ พันๆ องค์ จะไปเทียบกับอานิสงส์ที่ให้แก่พระที่มีศีลดีๆ รักษาศีลบริสุทธิ์องค์หนึ่ง ก็เทียบไม่ได้ ลักษณะอย่างนี้ พระที่มีศีล รักษาศีลดีๆ เราทำบุญก็ได้อานิสงส์มากกว่า

หรือพระที่มีศีลบริสุทธิ์ก็จริง สัก ๑๐๐ องค์ ๑,๐๐๐ องค์ จะไปเทียบกับพระที่มีศีล แล้วบรรลุนิโสดาบัน ก็เทียบไม่ได้ พระที่เป็นโสดาบันนั้น ก็ได้อานิสงส์มากกว่า

หรือจะให้กับพระโสดาบัน สัก ๑๐๐ องค์ ๑,๐๐๐ องค์ จะไปเทียบกับพระที่สำเร็จเป็นสกทาคามี ก็เทียบไม่ได้

พระที่บรรลुสกทาคามี สัก ๑๐๐ องค์ ๑,๐๐๐ องค์ จะไปเทียบกับพระที่บรรลุนาคามีก็ไม่ได้

พระอนาคามี ๑๐๐ องค์ จะไปเทียบกับพระอรหันต์ ๑ องค์ ก็ไม่ได้

พระอรหันต์ ๑๐๐ องค์ จะไปเทียบกับพระสงฆ์ที่มีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นประธาน ก็ไม่ได้

ฉะนั้น การให้ทานแก่บุคคลต่างกัน ผลของทานก็จะมี อานิสงส์แตกต่างกันออกไปตามลำดับ สมัยนี้ คนยุคนี้ เวลาทำบุญ ก็แสวงหาพระอรหันต์ ทำไมละ ก็เพราะถวายเป็นพระอรหันต์แล้ว แม้เพียงองค์เดียวก็ได้ อานิสงส์มากกว่าถวายพระพุทธรูปตั้งหลายร้อยองค์ บางคนก็ไปเจอพระอรหันต์หลอก บางคนก็เจอพระอรหันต์จริง นี่ คือความแตกต่างกันในเรื่องของการทำบุญ ชนิดที่เรียกว่า **ทาน**

เหตุใด การรักษาศีล ๕ จึงเรียกว่า มหาทาน

มหาทาน คือทานอันยิ่งใหญ่ ให้ทั้งวัตถุ ให้ทั้งชีวิต เช่น รักษาศีลข้อที่ ๑ เราไม่มีจิตคิดจะเบียดเบียนผู้อื่นเลย เมื่อเราให้ชีวิตแก่ผู้อื่นก็ถือว่าเป็นการให้มหาทาน เป็นทานอันยิ่งใหญ่ ปกติเรามีเงิน มีทอง เราก็ให้ผู้อื่นได้ ไม่ใช่เรื่องยาก แต่ที่จะให้ชีวิตแก่ผู้อื่น ให้ความปลอดภัยในชีวิตแก่ผู้อื่น นับว่าเป็นเรื่องที่ยากมาก บางครั้ง คนเราโกรธ เราแค้น ในที่สุดก็ไปทำลายเขา ฆ่าเขา

ฉะนั้น ในเรื่องของการรักษาศีล ๕ ถือว่าเป็นการให้ความปลอดภัยแก่ชีวิต ให้ความปลอดภัยแก่ทรัพย์สิน ให้ความปลอดภัยแก่ลูกเมียผู้อื่น ให้คำสัตย์ ให้คำจริงต่อโลก และให้ความปลอดภัยทั้งชีวิตทรัพย์สินของตนเองและของผู้อื่น ศีล ๕ จึงจัดเป็นมหาทาน จัดเป็นทานอันยิ่งใหญ่

การอุปัฏฐากดูแลพระอาพาธ มีอานิสงส์สูงสุดอย่างไร

ได้ยืนยันว่า การอุปัฏฐากดูแลพระอาพาธก็มีอานิสงส์เทียบเท่ากับการดูแลหรืออุปัฏฐากพระพุทธเจ้า ฉะนั้น การให้ทานแก่พระที่อาพาธ จะได้ อานิสงส์เทียบเท่ากับการถวายทานแก่พระพุทธเจ้าหรือไม่

พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้อย่างนั้นจริง การทำบุญกับพระปวช พระอาพาธ แต่ต้องเป็นพระจริงๆ และต้องอาพาธจริงๆ บางที่ บางแห่งไม่ใช่พระจริงๆ ไม่ได้อาพาธจริงๆ เพราะถ้าพระจริงๆ และ อาพาธจริงๆ เวลาที่เราทำบุญย่อมจะได้านิสงส์มาก เพราะพระที่ บวชเข้ามาในพระศาสนา ไม่มีมารดา ไม่มีบิดา ก็ต้องอาศัยภิกษุ หรือ เพื่อนสหธรรมิกด้วยกันคอยดูแลรักษา นี่เป็นพุทธโอวาท การถวาย เภสัชก็เช่นกัน เภสัช ๕ อย่าง คือ เนยข้น เนยใส น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย ในสมัยพุทธกาล ได้อานิสงส์สูงสุด คือ อรหัตตผล จากการ ที่ถวายสิ่งเหล่านี้

เหตุใดธรรมทานจึงมีอานิสงส์สูงสุด

ที่บอกว่า **ธรรมทาน** เป็นทานที่สูงที่สุด มีอานิสงส์สูงสุด ก็ หมายความว่าได้รับอานิสงส์สูงสุด ก็เห็นธรรมทานที่เป็นระดับที่ ๓ ระดับสูงสุด ก็คือ ให้ความรู้ แล้วคนที่เขาเอาความรู้ที่เราให้มันไป ประพฤติปฏิบัติ แล้วได้บรรลุมรรค ผล นิพพาน ก็ถือว่าเป็นผล สูงสุด ถ้าให้วัตถุทาน เราก็ได้รับอานิสงส์ เช่น เกิดบนสวรรค์ หรือ เกิดมาเป็นคนร่ำรวย

ถ้าให้**อภัยทาน** เราก็ได้รับอานิสงส์ของศีลทั้ง ๕ ข้อ อานิสงส์ ก็เป็นในลักษณะที่เป็นโลกียสมบัติ

แต่ถ้าให้ธรรมทานแล้ว ทำให้ผู้ได้รับสามารถเปลี่ยนจากปุถุชน เป็นพระอริยะ คือจากปุถุชนเป็นพระอรหันต์ได้ การให้ทานตรงนี้ ทำให้คนพ้นจากทุกข์ จากสังสารวัฏ ถือว่าได้ประโยชน์สูงสุด ให้ วัตถุทานก็ให้พ้นจากทุกข์เพียงชาติหนึ่งหรือสองชาติ ถ้าให้อภัยทาน ก็ได้อานิสงส์หลายชาติหน่อย แต่ถ้าให้ธรรมทาน เขาเอาความรู้ไป ประพฤติปฏิบัติ พ้นจากทุกข์ได้อย่างถาวรยอดเยี่ยมที่สุด

การบริจาคโลหิต อวัยวะ ร่างกาย จัดเป็นทานประเภทไหน

เป็นการให้ชีวิตทาน เป็นมหาบริจาคจะ การบริจาคอันยิ่งใหญ่ ซึ่งมี ๕ อย่าง การบริจาคทรัพย์ การบริจาคอวัยวะ ร่างกาย ดวงตา การบริจาคชีวิต การบริจาคลูก การบริจาคเมีย ก็เป็นการบริจาคที่ทำให้ยากเย็นแสนเข็ญ ถ้าเป็นบารมีก็เป็นทานปรหมัตถบารมี เป็นบารมีที่สูงส่งมาก

เมื่อประสบปัญหาครอบครัว การยกภรรยาหรือสามีให้คนอื่น จะเป็นทานหรือไม่

ได้ยินหลายท่านปรารถนาเรื่องปัญหาครอบครัว เช่น สามีไปมีภรรยาใหม่ หรือภรรยาไปมีสามีใหม่ เมื่อประสบปัญหาเช่นนี้แล้ว บ้างก็เอาไปเปรียบกับเรื่องพระเวสสันดร ยกบุตร ยกภรรยาให้เป็นทาน อย่างนี้จะเป็ทานหรือไม่

จริงๆ แล้ว ถ้าในลักษณะที่ผิดศีล ไม่เกี่ยวกับเป็นทานตรงนี้ แต่ถ้าทั้ง ๒ ยังมีความรักใคร่เอ็นดู ซื่อสัตย์ต่อกันและกัน และการให้ทานนี้ ไม่ใช่ให้แบบประชด แต่เป็นการให้เพื่อสร้างบารมี จึงจะเป็นทานกุศล ถ้าไปผิดลูก ผิดผัว ผิดคู่ แล้วให้แบบประชด อย่างนี้ ก็ไม่เป็นทาน บางครั้ง เราอาจจะคิดว่า ของที่เราได้ให้แล้ว ถือเป็นทานทั้งหมดจริงๆ แล้วไม่ใช่อย่างนั้น

สิ่งที่ให้ไปแล้วไม่เป็นทานกุศล มีอยู่ ๑๐ อย่างด้วยกัน คือ

๑. **มัชชทาน** การให้สุราเป็นทาน เช่น ในงานบวช มีโต๊ะจีน และมีสุราเมรัย เลี้ยงเพื่อนจนอึ้ม เพื่อนเมาสมใจเลย ก็ไม่ได้บุญ ไม่เป็นทาน

๒. **สมัชชทาน** ให้การละเล่น เช่น ที่วัดมีงานวัด เราก็นำลิลเก หาดดนตรีไปแสดงในวัด

๓. **อิตถิทาน** ให้ผู้หญิงเป็นทาน ไม่ใช่ให้ภรรยา คือให้ผู้หญิง คนใดคนหนึ่งที่เราได้อยู่ เป็นทาน (เพื่อบำเรอกามผู้อื่น)

๔. **อุสุภทาน** ให้โคอุสุภะในท่ามกลางวัวตัวเมียทั้งหลาย ก็คือ ให้วัวตัวผู้เป็นทานกับวัวตัวเมีย (เพื่อผสมพันธุ์)

๕. **จิตตกำมมทาน** ให้ภาพที่เสพเมถุน คือ ภาพลามกอนาจาร นั้นเอง

๖. **สัตถทาน** ให้อาวุธแก่ผู้อื่น เช่น ประเทศที่ร่ำรวยให้อาวุธ แก่ประเทศที่ยากจนเพื่อรบราฆ่าฟันกัน ก็ไม่ถือว่าเป็นทาน

๗. **วิสทาน** ให้ยาพิษ เห็นคนต้องการจะตายก็ให้ยาพิษ หรือ ให้ยาพิษเพื่อจะไปทำลายสัตว์ ทำลายสิ่งที่มีชีวิต

๘. **สังขลิกทาน** ให้เครื่องจองจำ

๙. **กุกกุฏสูรทาน** ให้ไก่ ให้หมู เช่น ในยุคนี้ สมัยนี้ มีคน เอาหมูไปปล่อยวัด เอาไก่ไปปล่อยวัด ก็ไม่เป็นทาน

๑๐. **ตุลาภูฏมานภูฏทาน** ให้เครื่องชั่ง เครื่องวัด เครื่องตวงต่างๆ ที่มันโก่งราคา เช่น นำหนักอ่อนเกิน เบาเกิน หรือไม่ได้ประมาณ ไม่ถือว่าเป็นทาน และยังเป็นการดึงผู้อื่นให้ตกลงไปในอบายภูมิอีก

การให้วัตถุทั้ง ๑๐ อย่างเหล่านี้ เรียกว่า การให้ที่ไม่เป็นทาน กุศล แต่จะทำให้ผู้ให้นั้นไปสู่ทุคติ

๒

ประเภทของท่านจำแนกโดยนัยอื่นๆ

ประเภทของท่าน สามารถจำแนกได้อย่างไร

ความจริง เรื่องของท่านนั้น ท่านจำแนกเป็นหมวด ๆ เช่น หมวด ๒ ๓ ๔ ๕ ตามลำดับ อย่างเช่น ท่านหมวด ๒ มีหลายคู่ ได้แก่

สัปปริสทาน - อสัปปริสทาน

สัปปริสทาน คือ ทานของสัตบุรุษ การให้ทานของคนดี ๘ อย่าง คือ

๑. **สุจี เทติ** ให้ของสะอาด

๒. **ปณีตฺ เทติ** ให้ของประณีต

๓. **กาลเณ เทติ** ให้ของเหมาะกาล ถูกเวลาโดยกาลอันควร เช่น ให้แก่อาคันตุกะ คือผู้มาใหม่ ให้แก่ผู้เตรียมจะเดินทางไปถิ่นอื่น ให้แก่ผู้ประสบอุบัติเหตุ ผู้อดอยาก ผู้มีความเดือดร้อน เป็นต้น

๔. **กบฏियั เทติ** ให้ของสมควร ให้ของที่ควรแก่เขา ซึ่งเขาจะใช้ได้
๕. **วิเจยฺย เทติ** ให้ด้วยวิจารณ์ญาณ คือ พิจารณาแล้วให้ เลือกของ เลือกคนที่จะให้ ให้เกิดผล เกิดประโยชน์มาก
๖. **อภิณหั เทติ** ให้เนื่องนิตย์ ให้ประจำสม่ำเสมอ
๗. **ททำ จิตตํ ปสาเทติ** เมื่อให้ ทำจิตให้ผ่องใส
๘. **ทตฺวา อุตตมโน โหติ** ให้แล้วเบิกบานใจ

(อง. อนุจก. ๒๓/๑๒๗)

ยังมีที่อื่นอธิบายแตกต่างกันไปอีกบางข้อ เช่น

๑. **ให้ด้วยความเคารพ** คือจะให้กับคนที่ต่ำกว่าหรือให้กับใครก็ตาม ก็ให้ด้วยความเคารพ ด้วยความเต็มใจ มีความเคารพในทาน
๒. **ให้โดยยำเกรง** คือ ให้แต่ของดี มีประโยชน์ ของที่จะให้ก็มี การเตรียม มีการจัดแจงอย่างดี ทำอย่างเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม
๓. **ให้ด้วยมือของตนเอง** ก็คือ ไม่ต้องฝากคนอื่นให้ทำทานแทน
๔. **ให้ของไม่เป็นเดน** ก็คือ ให้แบบที่ไม่ใช่โยนให้หรือทิ้งให้แบบของที่มันเหลือทิ้ง ให้แบบที่ไม่ค่อยใส่ใจ จริงๆ แล้ว ไม่ใช่ของที่ยอยากจะให้ คิดว่าของนั้นมันเหลือ เอาไปทำบุญ ให้ทานก็ยังดี คิดในลักษณะอย่างนี้ คุณสมบัติข้อนี้ก็ไม่มี

๕. **มีกัมมสกตาปัญญา** ทุกครั้งที่ให้ก็เชื่อในกรรมและผลของกรรม ถ้าทำทานอย่างนี้แล้ว ก็จะได้รับอานิสงส์อย่างนี้ๆ

อีกนัยหนึ่ง คือ

๑. **ให้ทานด้วยศรัทธา** คือเชื่อกรรมและผลของกรรมว่ามีจริง จึงให้

๒. **เป็นผู้มีจิตอนุเคราะห์ให้ทาน** คือเมื่อเห็นคนทุกข์ยาก ขาดแคลนอาหาร เป็นต้น ก็ช่วยเหลือด้วยความเต็มใจ

๓. **ให้ทานโดยไม่กระทบตนและคนอื่น** คือให้ทานตามสมควร แก่ความสามารถ ตามฐานะของตน และให้สิ่งอันสมควรและเป็น ประโยชน์แก่ผู้รับ ไม่ทำให้คุณของผู้อื่นเสื่อมเสียไป

อสังปริสทาน คือ ทานที่ไม่ใช่ของสังฆบุรุษ มีนัยตรงข้ามกับ สังปริสทาน

อามิสทาน - ธรรมทาน

อามิสทาน คือ การให้อามิส ได้แก่ การให้วัตถุสิ่งของที่ควรให้ เช่น ข้าวปลาอาหาร น้ำ เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ยานพาหนะ ดอกไม้ พวง มาลัย เป็นต้น

ธรรมทาน คือ การให้ปัญญา ได้แก่ การให้วิชาความรู้สำหรับ ประกอบอาชีพ เพื่อดูแลชีวิตตนเองได้ ให้วิชาความรู้ ปรับปรุง ตนเองให้เป็นผู้มีศีล มีธรรม และให้วิชาความรู้สำหรับนำไปปฏิบัติ ขัดเกลาตนให้หลุดพ้นจากกิเลส

อสังคตติกทาน - พาหิรททาน

อสังคตติกทาน คือ การให้สิ่งที่อยู่ภายในร่างกายของเรา ได้แก่ การบริจาคโลหิต การบริจาคอวัยวะต่างๆ ในร่างกายของตนเองเป็นทาน

พาหิรททาน คือ การให้สิ่งของวัตถุที่อยู่ภายนอกร่างกายของเรา ได้แก่ การให้เงิน ทอง วัตถุ อุปกรณ์ ตลอดจนทรัพย์สมบัติทั้งหมด เป็นทาน

วัตถุทาน - อภัยทาน

วัตถุทาน คือ วัตถุสิ่งของที่เรabriจาคไป เช่น ผ้าถุง ผ้าห่ม อาหาร คาวหวาน ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค

อภัยทาน คือ การให้อภัย ให้ความปลอดภัยแก่ผู้อื่น เช่น การปล่อยสัตว์ เป็นการให้อภัยชีวิต

วิฆ्नุณิสสิตทาน - วิวิฆ्नุณิสสิตทาน

วิฆ्नุณิสสิตทาน คือ ทานที่อาศัยวิฆ्नุณะ เช่น เราทำทานแล้วก็ปรารถนาว่า ขอให้ร่ำรวย ขอให้เกิดบนสวรรค์ชั้นนั้นชั้นนี้ ขอให้อย่าได้ยินคำว่า ไม่มี คือเป็นการให้ทานเพื่อต้องการเวียนว่ายตายเกิดอยู่

วิวิฆ्नุณิสสิตทาน คือ ทานที่อาศัยวิวิฆ्नุณะ เช่น ทุกครั้งที่เราทำบุญให้ทานเสร็จ ก็ปรารถนาว่า **นิพพานสฺส ปรจุโย โหตุ**. ขอผลทานนี้ ขอผลบุญนี้ที่เราทำ จงเป็นปัจจัยแก่พระนิพพานด้วยเทอญ คือเป็นการให้ทานเพื่อต้องการพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด

สววิชชทาน - อนวิชชทาน

สววิชชทาน คือ ทานที่เป็นไปกับด้วยโทษ เช่น เราจะทำบุญให้ทาน ก็ต้องมีการฆ่าสัตว์ตัดชีวิต เช่น ฆ่าไก่ ฆ่าเป็ด ฆ่าหมู แล้วก็เอามาทำเป็นอาหารถวายทาน อย่างนี้เป็นทานที่เป็นไปกับด้วยโทษ

อนวิชชทาน คือ ทานที่ไม่เป็นไปกับด้วยโทษ เพราะปราศจากการเบียดเบียนชีวิตของผู้อื่น เป็นต้น

สาหัตติกทาน - อาณัตติกทาน

สาหัตติกทาน คือ ทานที่ทำด้วยมือของตนเอง ได้แก่ ลงมือทำด้วยตนเอง เช่น ตื่นขึ้นมาตอนเช้า ก็ใส่บาตรเอง ถวายพระด้วยมือของตนเอง เอาดอกไม้ ฐูปเทียน ไปถวายพระเอง

อาณัตติกทาน คือ ทานที่ใช้ให้คนอื่นทำ ก็คือ ตนเองเป็นเจ้าของวัตถุสิ่งของนั้นแหละ แต่ไม่วางที่จะไปถวายเอง จึงฝากคนอื่นให้ไปทำ ขอร้องคนอื่น สั่งคนอื่นให้ทำให้ เช่น ใส่บาตรแทนให้ด้วย ฝากเงินไปทำบุญด้วย อย่างนี้เป็นต้น บางคนสงสัยว่า ถ้าฝากคนอื่นไปทำ จะได้บุญไหม จะเป็นทานไหม ตอบว่าได้บุญ เป็นทานประเภทอาณัตติกทานนั่นเอง

ลักกัจจทาน - อลักกัจจทาน

ลักกัจจทาน คือ ทานที่ให้ด้วยความเคารพ เช่น เวลาใส่บาตร พระผู้รับทานถอดรองเท้า ผู้ถวายทานก็ถอดรองเท้า เมื่อเราจะให้กับใคร ถ้าผู้ที่จะรับทานของเราเป็นผู้มีศีล เราก็อยู่ในที่ที่ต่ำกว่า แล้วก็ถวายทานให้ท่าน ส่วนคนขอทานต่างๆ ไป เราเห็นเขานั่งอยู่กับพื้น เวลาจะให้ ก็ไม่ใช่โยนให้ คือวางให้ด้วยความเต็มอกเต็มใจ หรือวัตถุสิ่งของที่เราจะถวาย ถ้าเราจัดแจงด้วยความเรียบร้อยเรียบร้อย ดูสวยสดงดงาม ก็เป็นลักกัจจทานเหมือนกัน

อลักกัจจทาน คือ ทานที่ให้อย่างไม่เคารพ เช่น บางทีจะใส่บาตร แต่ว่าไม่มีเวลาถอดรองเท้า เพราะรีบใส่บาตร จึงใส่บาตรทั้งที่ยังสวมรองเท้านั้นแหละ หรือยืนสูงกว่าผู้จะรับทาน เช่น พระสงฆ์ยืนอยู่ที่ข้างล่าง เราก็ยืนอยู่ที่สูง ก็ให้ทาน ถามว่า เป็นทานไหม ตอบว่า เป็นทานเหมือนกัน แต่ทานนั้นให้ด้วยความไม่เคารพ หรือเราไม่ได้จัดแจงวัตถุสิ่งของด้วยความเรียบร้อย ก็เป็นอลักกัจจทานเหมือนกัน

ญาณสัมปยุตตทาน - ญาณวิปยุตตทาน

ญาณสัมปยุตตทาน คือ ทานที่ประกอบด้วยปัญญา ได้แก่ ทานที่ผู้ถวายนั้นรู้เห็นเรื่องกรรมและผลของกรรมว่า ให้สิ่งนี้แล้วจะได้ผลอะไร คือ รู้เห็น เข้าใจเรื่องของทานและผลของทานแล้วก็ให้

ญาณวิปยุตตทาน คือ ทานที่ไม่ประกอบด้วยปัญญา ได้แก่ ทานที่ผู้ถวายไม่เข้าใจเรื่องกรรมและผลของกรรมที่ตนเองกระทำ ก็คือเห็นเขาให้ ก็ให้ตามเขา ให้ตามประเพณี ให้เพราะเกรงว่า ถ้าเราไม่ให้แล้วจะถูกรู้คนโน้นว่า ถูกรู้คนโน้นตำหนินินทา

สสังขาริกทาน - อสังขาริกทาน

สสังขาริกทาน คือ ทานที่เกิดขึ้นโดยมีการชักชวน ได้แก่ ต้องมีคนเชิญชวนจึงเกิดการถวายทาน อย่างเช่นมีคนมาเชิญชวนให้เราทอดผ้าป่า เราก็ร่วมทอดผ้าป่าด้วย มีคนมาเชิญชวนให้ไปทำบุญทอดกฐิน เราก็ไปร่วมด้วย

อสังขาริกทาน คือ ทานที่เกิดขึ้นโดยไม่ต้องมีการชักชวน ได้แก่ ไม่มีใครเชิญชวนแต่เราเกิดศรัทธาขึ้นมาเอง เรารู้ว่าทำบุญก็ได้บุญ อย่างโน้นอย่างนี้ ได้อันนี้สงส์อย่างนี้ เราก็ทำบุญให้ทานเอง

โสมนัสสทาน - อุเบกขาทาน

โสมนัสสทาน คือ ทานที่ให้ด้วยความเต็มอกเต็มใจ ดื่อกดีใจ ก็คือ ในขณะที่ให้ ผู้ให้ถึงพร้อมด้วยจิตที่เป็นโสมนัส

อุเบกขาทาน คือ ทานที่ให้ด้วยความรู้สึกเฉยๆ ได้แก่ ทานที่ไม่ประกอบด้วยโสมนัสนั่นเอง เช่น ในขณะที่ให้ บางคนก็รู้สึกเฉยๆ ก็ให้ๆ ไปอย่างนั้นแหละ เชื่อในกรรมใหม่ ก็เชื่ออยู่ แต่ยังไม่มีความรู้สึกที่จะตื่นเต้นยินดีในทานที่ตนให้

ธัมมียทาน - อธัมมียทาน

ธัมมียทาน คือ การให้วัตถุสิ่งของที่ตนเองหามาได้โดยชอบธรรม ก็คือ วัตถุสิ่งของนั้นเรามาได้ด้วยหยาดเหงื่อแรงกายของตนเอง ด้วยสติปัญญาของตนเอง คือหามาได้โดยสุจริตชอบธรรมแล้วเอามาให้ทาน

อธัมมียทาน คือ การให้วัตถุสิ่งของที่หามาได้โดยความไม่ชอบธรรม ก็คือ วัตถุสิ่งของนั้น ได้มาด้วยการไปปล้น ไปจี้ ไปลักขโมย ไปฉ้อโกงคนอื่น คือหามาได้โดยไม่สุจริต โดยไม่ชอบธรรม แล้วเอามาให้ทาน บางคนก็สงสัยว่า เอ... วัตถุสิ่งของนั้นไปโกงเขามา ก็รู้สึกไม่สบายใจ จึงไม่อยากจะใช้นั้น ถ้าเอาของนั้นไปให้ทาน ไปทำบุญ จะได้บุญไหม ตอบว่า ได้บุญ แต่บุญนั้นเป็นอธัมมียทาน เพราะเป็นการให้ของที่เรามาได้มาด้วยความไม่บริสุทธิ์

ทาสทาน - ภูษิสสทาน

ทาสทาน คือ เป็นทาสแล้วก็ให้ทาน เราเป็นทาสอย่างไร ก็คือ ถ้าเราปรารถนาโลกียสมบัติ เรียกว่า เป็นทาสของทาน อย่างเช่น เราให้เสื้อผ้า ก็ปรารถนาว่า สาธุ ขอให้เสื้อผ้าดีๆ ใส่ หรือให้อาหาร ก็ปรารถนาว่าขอให้ข้าพเจ้าอย่าได้อด อย่าได้อายาก เพราะฉะนั้น ถ้าให้อะไรก็ตามแล้วปรารถนาแก่โลกียสมบัติ การให้ทานนั้นก็เป็ทาสทาน เพราะเป็นทานที่ตกอยู่ภายใต้อำนาจของตัณหานั่นเอง

ภูษิสสทาน คือ ทานที่เป็นไท ได้แก่ ทานที่มุ่งหวังมรรค ผล นิพพาน มุ่งหวังโลกุตตระ เป็นทานที่ไม่เป็นทาสของตัณหา ให้ไปแล้ว ก็ไม่ได้หวังวัตถุสิ่งของใดๆ หวังแค่มรรค ผล นิพพาน หวังความหลุดพ้นหวังโลกุตตรธรรม

ถาวรทาน - อถาวรทาน

ถาวรทาน คือ ทานที่ถาวร ได้แก่ การถวายสิ่งของที่เป็นถาวรวัตถุที่ตั้งอยู่อย่างถาวร เช่น การสร้างพระพุทธรูปถาวรวัตถุใดวัดหนึ่ง สร้างระเบียง สร้างวัด สร้างศาลาการเปรียญ ชุดสระน้ำถาวร

อถาวรทาน คือ ทานที่ไม่ถาวร ได้แก่ การถวายวัตถุสิ่งของที่ใช้ชั่วคราว ชั่วครั้งชั่วคราว อย่างเช่น ถวายจิวร อาหารบิณฑบาต หรือ ยารักษาโรค

สปริวารทาน - อปริวารทาน

สปริวารทาน คือ การถวายวัตถุอย่างใดอย่างหนึ่งพร้อมทั้งของบริวาร ก็คือ ในขณะที่เราถวายวัตถุอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นหลักก็ยังมีของที่เป็นรอง อย่างเช่น ในขณะที่เราถวายภัตตาหารคืออาหารหวานคาว ก็มีเครื่องใช้ของพระภิกษุสงฆ์ด้วย เราก็กล่าวคำถวายว่า

มยํ ภนฺเต สํสํวณฺณํทุกขโต โมจนฺตถาย นิพฺพานสฺส สจฺฉิกรณฺตถาย อิมานิ ปิณฺดพฺลตฺตชาทเนยฺโยชเนยฺยานิ สปริวารานิ สํมสฺส เทม. ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายของน้อมถวาย **บิณฑบาตทั้งคาวทั้งหวานเหล่านี้พร้อมทั้งของบริวาร** แต่พระสงฆ์ เพื่อประโยชน์แก่ความพ้นจากทุกข์ในวิภวภูตสังสาร เพื่อประโยชน์แก่การกระทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน หรือถวายจิวรพร้อมทั้งของบริวารอื่นๆ ที่สมควรแก่สมณะบริโภคใช้สอย เช่น ผ้าเช็ดมือ เป็นต้น

อปริวารทาน คือการถวายวัตถุอย่างใดอย่างหนึ่งที่ไม่มีของบริวาร เช่น ถวายเพียงภัตตาหารเท่านั้น ไม่มีสิ่งของอื่นๆ ที่ถวายพร้อมกับภัตตาหารนั้น

นิพัตถทาน - อนิพัตถทาน

นิพัตถทาน ทานที่ให้เป็นประจำ เช่น ใสบาตรเป็นประจำ ให้
อภัยชีวิตแก่ผู้อื่นเป็นประจำ

อนิพัตถทาน ทานที่ไม่ให้เป็นประจำ คือ ทำบางครั้งบางคราว
เช่น บางครั้งใสบาตร บางครั้งให้ทานแก่คนขอทาน

ปรมัตถุทาน - อปรมัตถุทาน

ปรมัตถุทาน ทานที่ถูกต้องหาทิฏฐิลูปคลำ ก็คือ จิตของเราถูกต้อง
หาทิฏฐียึดเหนี่ยวแล้วก็ให้ทาน

อปรมัตถุทาน ทานที่ไม่ถูกต้องหาทิฏฐิลูปคลำ

บางคนสงสัยว่า ตัดหาทิฏฐิลูปคลำอย่างไร อย่างเช่น เราทำ
ทานเสร็จแล้ว ทานของเราก็เวดล้อมไปด้วยตัดหาและทิฏฐิ ก็คือจิต
ของเราในขณะที่ให้ทาน มีตัดหามีทิฏฐิเป็นบริวารบางครั้ง คิดว่า การ
ให้ทานนี้ ต้องทำอย่างนี้ๆ ต้องมีหน้ามีตาในสังคม สังคมเขายอมรับ
ก็ต้องทำกันในลักษณะอย่างนี้ คือทำตามอำนาจของความอยาก ทำ
ตามอำนาจของทิฏฐิ

ฉะนั้น การให้ทานนี้ จะเป็นปรมัตถุทานและอปรมัตถุทาน ก็
ขึ้นอยู่กับว่าเราจะตั้งใจอย่างไร

อุจฉนิฏฐาทาน - อนุจฉนิฏฐาทาน

อุจฉนิฏฐาทาน คือ การเอาของเศษของเหลือไปให้ทาน ได้แก่การ
ถวายทานที่เป็นของเศษเดน หรือของที่ไม่ค่อยดีนัก เช่น ของมันเหลือ
ไม่รู้จะทำอย่างไร ก็เอาไปให้ทาน

อนุจฉินฺนทาน คือ การที่ไม่เอาของเศษของเหลือไปให้ทานได้แก่ การเอาแต่ของดี ๆ ไปให้ทาน

สชีวทาน - อัจจยทาน

สชีวทาน ทานที่ให้ในขณะที่ตนเองยังมีชีวิตอยู่ เช่น ในขณะที่เรามีชีวิตอยู่ เราบริจาคเลือดเนื้อในร่างกายของเราเป็นทาน

อัจจยทาน ทานที่ให้หลังจากตนเองเสียชีวิตไปแล้ว เช่น บริจาคร่างกายแก่โรงพยาบาล ก็คือ เราตายไปแล้ว ร่างกายของเราจึงเป็นทานแก่โรงพยาบาล หรือบางคน ตอนมีชีวิตอยู่ ไปสร้างวัด สร้างอาคารที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองอยู่ในวัด พอตนเองสิ้นชีพไปแล้ว ก็ขอถวายอาคารนั้นที่ตนเองได้สร้าง แล้วอาศัยอยู่ชั่วคราวให้แก่วัดนั้น

บุคคลิกทาน - สังฆิกทาน

บุคคลิกทาน ทานที่ถวายเฉพาะเจาะจงแก่พระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่ง

สังฆิกทาน ทานที่ถวายแก่พระสงฆ์ทุกรูป ไม่เฉพาะเจาะจงว่ารูปใดรูปหนึ่ง

กาลทาน - อกาลทาน

กาลทาน ทานที่ถวายตามกาล ตามโอกาส เช่น ถวายผ้ากฐิน ผ้าจํานำพรรษา ถวายอาหารแก่ภิกษุผู้ไข้ แก่พระอาคันตุกะ แก่ภิกษุผู้จะออกเดินทาง การถวายในลักษณะอย่างนี้ก็เป็นกาลทาน เพราะถวายได้เฉพาะกาลเท่านั้น เช่น กฐิน ก็ถวายได้เฉพาะช่วงกาลเดือนหนึ่ง หรือผ้าจํานำพรรษาก็ถวายเฉพาะกาลก่อนออกพรรษาเท่านั้น หรือถ้ามีพระอาพาธ มีพระอาคันตุกะมา เราจึงสามารถถวายอาหารแก่ท่านเหล่านั้นได้

อภากทาน ทานที่ไม่เลือกกาลเวลา คือ ทานที่จะให้เมื่อไรก็ได้

ปัจจัยกทาน - อปัจจัยกทาน

ปัจจัยกทาน ทานที่พบเห็นต่อหน้า เช่น เราให้ทานต่อหน้าต่อตาก็คือ เราให้เอง หรือเราไม่ได้ให้เอง แต่ใช้คนอื่นให้แทน เราก็นั่งดูเขาให้ทานอยู่

อปัจจัยกทาน ทานที่ไม่เห็นต่อหน้า เช่น เราฝากคนอื่นไปทำบุญให้ทาน ลับหลังจากเราแล้ว

สทิสทาน - อสทิสทาน

สทิสทาน การถวายทานวัตถุที่คนอื่นก็สามารถทำได้เช่นเดียวกันก็คือ เราทำได้ คนอื่นก็ทำได้

อสทิสทาน การถวายทานวัตถุที่เราเท่านั้นทำได้ น้อยคนนักที่จะทำได้เหมือน ก็คือ เป็นทานที่ทำด้วยความยากเย็นแสนเข็ญ เพราะวัตถุทานต้องประณีต วัตถุทานต้องมาก ต้องคัดพิเศษ คนอื่นไม่สามารถทำให้เหมือนคือไม่สามารถให้เท่าเทียมได้

ประโยชน์และเป้าหมายของการให้ทานคืออะไร

ประโยชน์ของการให้ทาน คือให้ทานสิ่งใด ประโยชน์คือผู้ถวายก็จะได้สิ่งนั้น เช่น เราถวายเสื้อผ้า เราก็ได้ผิวพรรณ เป็นต้น อาานิสงส์ก็แตกต่างกันออกไป แต่ภาพรวมของทานก็คือประโยชน์ในชาติปัจจุบันไม่ต้องรอชาติหน้า ในคัมภีร์อังคุตตรนิกาย ก็แสดงไว้ ๒ ที่ ที่แรกแสดงอาานิสงส์ของทานในภพชาติปัจจุบันไว้ ๕ อย่าง ก็คือ

๑. ทำให้คนทั้งหลายที่ได้พบเห็นเกิดความรักใคร่เอ็นดู คือเป็นคนมีเสน่ห์ขึ้นมาทันที

๒. ลัทธิบุรุษทั้งหลายก็มาอาศัย คือเราเป็นเจ้าของปัจจัย ๔ หรือทานวัตถุ ท่านเหล่านั้นผู้มีศีล ผู้มีธรรม ก็มาพึ่งพิงอาศัยเรา เรียกว่าเป็นที่พึ่งของลัทธิบุรุษ ของนักบวชได้

๓. ชื่อเสียงอันดีงามก็พุ่งขจรไป

๔. เวลาที่จะเข้าไปสู่บริษัท หรือประชุมชน ก็สามารถจะเข้าไปอย่างอาจหาญ เพราะตนเองเป็นเจ้าของภาพ เป็นเจ้าของผู้ให้ทาน

๕. หลังจากสิ้นชีวิตไปแล้ว ก็ไปเกิดในสุคติภูมิแน่นอน

ส่วนอานิสงส์ ๗ อย่าง จากคัมภีร์เดียวกันนั้นแหละ แสดงคนละวรรค วรรคหนึ่งแสดง ๕ อย่าง อีกวรรคหนึ่งแสดง ๗ อย่าง มีเพิ่มเข้ามา ก็คือ

๑. ได้รับการสรรเสริญ ได้รับการยกย่องจากพระอรหันต์ผู้หมดกิเลสก่อน คือใครก็ตามที่ทำบุญให้ทานแล้ว ให้พบกับพระอรหันต์ ก็จะได้รับยกย่อง ได้รับการเชิดชูจากผู้หมดกิเลส มีพระอรหันต์เป็นต้น

๒. พระอรหันต์ทั้งหลาย หรือผู้หมดกิเลสทั้งหลาย ก็จะเข้ามาอาศัยปัจจัย ๔ ของท่านก่อน

๓. มีสิทธิ์ที่จะถวายทานวัตถุก่อนผู้อื่น เมื่อถวายเป็นประจำก็มีสิทธิ์ที่จะถวายก่อนผู้อื่น แล้วก็มีสิทธิ์ที่จะได้ฟังธรรมของท่านก่อนใครอื่น

ชื่อเสียงก็จะพุ่งขจรไป และก็มี ความกล้าหาญในท่ามกลางของบริษัท ๔ นี้ก็เหมือนกับที่ผ่านมา ทั้งหมดนี้คือภาพรวมประโยชน์ของการให้ทานในชาติปัจจุบัน ส่วนประโยชน์ในชาติต่อไป ก็ขึ้นอยู่กับว่าได้ถวายอะไร ก็จะได้อานิสงส์ของสิ่งนั้นโดยตรง

ส่วนเป้าหมายของการถวายทานจริงๆ บางคนก็ทราบดีว่าถวายทานไปเพื่ออะไร ถ้าเราไม่เข้าใจเป้าหมาย เราก็ถวายทานไม่เป็น หรือได้ทานิสงส์น้อย ใ้บุญน้อย

เป้าหมายของการถวาย การให้ทานจริงๆ คืออะไร การที่เราให้ทานก็คือว่าเป็นการละมัจฉริยะความตระหนี่ ถ้าเรามีมัจฉริยะความตระหนี่ เราก็ไม่สามารถให้ได้ ก็เลยสอยงายบายญุกทำลายไปด้วยการให้ทานนี้แหละ ฉะนั้น เป้าหมายของการให้ทานก็คือเป็นการสลละสิ่งที่ไม่เป็นสาระ คือวัตถุที่จะต้องแตกสลายไป แล้วถือเอาสิ่งที่เป็นสาระ ส่วนที่เป็นนามธรรมคือบุญกุศลที่จะไม่แตกสลาย ที่จะติดตัวเราไปได้

หรือการให้ทานก็เป็นพื้นฐาน เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้มีโอกาสฟังธรรม แล้วก็บรรลุมรรค ผล นิพพาน ฉะนั้น ทุกครั้งที่ทำทานต้องตั้งเป้าหมายให้ถูกต้อง ก็คือ **นิพพานสุส ปจฺจโย โหตุ** ขอทานที่เราให้จงเป็นปัจจัยแก่พระนิพพานด้วยเทอญ. ในลักษณะอย่างนี้คือเป้าหมายของการให้ทานจริงๆ แต่เป้าหมายอย่างง่ายๆ ก็คือทำทานให้เป็นบารมี อย่าทำทานให้เป็นลักแต่ว่าทาน

ทำทานให้เป็นทานบารมี คือทำอย่างไร

คือ ไม่ใช่ให้เพราะเกลียด เพราะกลัว เพราะรัก เพราะหลง เพราะต้องการได้สิ่งโน้นสิ่งนี้ แต่ให้ด้วยศรัทธา เชื่อในกรรมและผลของกรรม การให้อย่างนี้ก็เป็นทานบารมี ฉะนั้น ทุกครั้งที่เราให้ ต้องเชื่อกรรมและผลของกรรม ไม่ใช่ให้เพราะกลัวคนโน้นจะว่า คนนี้จะว่า ให้ลักแต่ว่าให้ ไม่รู้ว่าจะเป็นบุญไหม ให้อย่างนี้ก็เป็นบุญ แต่ไม่เป็นบารมี

ทุกครั้งที่เราทำทาน อย่าไปเกรงอกเกรงใจว่า คนโน้นจะว่า คนโน้นจะตำหนิ คนโน้นจะนินทา แต่เราต้องทำใจของเราก็คือ ในขณะที่ให้ทาน เราเลื่อมใสในพระรัตนตรัยไหม เราเชื่อในกรรมและผลของ

กรรมใหม่ ถ้าเราเชื่อในกรรมและผลของกรรมแล้ว ก็เลื่อมใสในพระรัตนตรัย แล้วก็ให้ไป ถือว่าการให้ของเรานั้นเป็นการให้อย่างถูกต้อง

ฉะนั้น เป้าหมายสูงสุดของการให้ คือให้เพื่อเป็นการชำระกิเลส และทุกครั้งที่ให้ก็ต้องปรารถนาว่า **นิพพานสฺส ปจฺจโย โหตุ** ขอจงเป็นปัจจัยแก่พระนิพพานด้วยเทอญ แม้ให้กับคนขอทาน เมื่อเราเห็นว่า เขาต้องการวัตถุที่เราให้ไป เราก็เกิดปีติโสมนัส เมื่อเราให้แล้ว เราก็ได้สละกิเลส สละมัจฉริยะออกไป

ผู้บริจาคดวงตา เกิดมาชาติหน้าตาจะโป้ตาจะบอด จริงหรือไม่

จริงๆ แล้ว การที่เราบริจาคดวงตามีอานิสงส์สูงมาก เรียกว่าเป็นการบริจาคอวัยวะ ผู้บริจาคไม่ต้องกลัวว่าชาติหน้าตาจะโป้ ตาจะบอด ตรงข้ามเกิดมาชาติหน้าจะสวยขึ้น ไปเกิดเป็นเทวดา ก็มีตาทิพย์ เพราะผู้ที่มีมอญโลกในแง่ดีก็ดี ผู้บริจาคดวงตาก็ดี ในภพชาติต่อไป จะทำให้เป็นผู้ที่ถึงพร้อมด้วยดวงตา คำว่าถึงพร้อมด้วยดวงตาก็มีอยู่ ๒ อย่าง คือ ๑. ตางาม ๒. ได้ดวงตาเห็นธรรม

เพราะฉะนั้น ถ้าเรายังไม่เข้าใจ เมื่อเราบริจาคดวงตา ก็ปรารถนาแต่อย่างนี้ว่า ด้วยอานิสงส์ที่ข้าพเจ้าได้บริจาคดวงตานี้ ขอให้ข้าพเจ้าได้ดวงตางามๆ ขอให้ข้าพเจ้าอย่าได้มีตาเสียเลย ขอตาจงดี

แต่ถ้าเราได้มาฟังธรรมะ ก็รู้ว่าการบริจาคดวงตานี้ ได้ผล ๒ อย่าง คือ ผลที่เป็นโลกียะ คือ ได้ตาที่สวยงาม มีสายตาดี และผลที่เป็นโลกุตตระ คือ ได้ตาปัญญา เรียกว่า **จักขุมา** ผู้มีดวงตา เหมือนสำนวนไทยพูดว่า มีตาแต่หามีแววไม่ “แวว” ในที่นี้คือ **ปัญญา** นั่นเอง

อย่างเช่น ตอนที่เราฟังธัมมจักกัปปวัตตนสูตร มีคำว่า **จกฺขุ อูทฺปาที** ดวงตาได้เกิดขึ้นแล้ว ทุกคนที่นั่งฟังธรรมะอยู่ก็มีตา แต่คำว่าดวงตา ในที่นี้ หมายถึง โสดาปัตติมรรค คือดวงตาเห็นธรรม ฉะนั้น

การบริจาคดวงตา ขอให้ตั้งความปรารถนาไว้ว่า ขอให้ข้าพเจ้าจงได้
ดวงตาเห็นธรรม พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ประกอบด้วยจักขุ ๕ อย่าง
เราเองมีแค่ตาเนื้อ ตาปัญญาไม่มี ฉะนั้น ทุกภพทุกชาติถ้าเราเกิดมา
ขอให้**มีตาเนื้อ**ด้วย **มีตาปัญญา**ด้วย ตาปัญญาก็คือได้บรรลุเป็นพระ
อริยบุคคล ตั้งแต่พระโสดาบันขึ้นไป

เพราะฉะนั้น ไม่ต้องกลัวตาจะโป้ นอกจากตาจะสวยแล้วก็ยัง
จะได้อานิสงส์คือดวงตาเห็นธรรม แต่ดวงตาเห็นธรรมนั้นต้องปรารถนา
เพราะถ้าไม่ปรารถนาก็ได้ตาสวยอย่างเดียว ก็คือจะทำบุญเราต้อง
ปรารถนาให้เป็น ถ้าปรารถนาโลกียสมบัติ คือให้มีดวงตาสวยๆ อย่าง
นี้คือทำบุญที่เป็น**วิภวภูนิสสิตกุศล** ถ้าทำบุญให้เป็น**วิวิภวภูนิสสิตกุศล**
คือ บริจาคดวงตานี้ไป ขอให้ข้าพเจ้าจงได้ตาปัญญา คือโสดาบัน เป็นต้น
นี่ก็เป็นการทำบุญที่ประกอบด้วยปัญญา

จะให้ทานแก่เทวดาหรือพรหมได้อย่างไร

ให้แก่เทวดา ให้แก่พรหม ไม่ใช่ให้ทานส่วนที่เป็นวัตถุ แต่ให้
ส่วนบุญ คือหลัก**ปัตติทานมัย** บุญสำเร็จด้วยการแผ่ส่วนบุญให้ ฉะนั้น
การที่เราจะเอาเครื่องเช่นสรวย เอาสิ่งโน้นสิ่งนี้ไปบูชา เช่น เอาหัวหมู
ไปบูชาเทวดา ไปบูชาพระพรหม จริงๆ แล้ว ทานเหล่านั้นก็ไม่ได้ทาน
หัวหมู เพราะเทวดาก็ทานอาหารทิพย์ พรหมก็ทานปีติ คือมีปีติเป็น
รักษา ถ้าทานอาหารหยาบๆ เทวดาก็อยู่ไม่ได้ ถ้าถามต่อว่า แล้วเราจะ
ได้บุญไหม ตอบว่าได้บุญส่วนแรก คือ ได้ตัดมัจฉริยะออกจากจิตใจ
ของเรา แล้วการบูชานี้มีผลไหม ตอบว่ามีผล แต่มีผลน้อย ก็คือ เรา
หวังอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วก็ไปทำบุญ บุญอย่างนี้เป็นญาณวิปยุตต์
บุญที่ไม่ประกอบด้วยปัญญา

แต่ถ้าเราบริจาคไป เรารู้ว่าตอนนี้เรากำลังทำลายมัจฉริยะออก
จากจิตใจของเรา ผู้รับจะเป็นใครก็ตาม จะเป็นสัตว์ เดรัจฉาน เป็นมด

เป็นหนู เป็นคน เป็นเทพ เป็นพรหม ใครก็ตาม รับประทานแล้วเขาเอาไปใช้ประโยชน์ เราก็ได้บุญในส่วนที่สอง เพราะฉะนั้น ส่วนที่สองเราจะได้บุญหรือไม่ได้บุญ ขึ้นอยู่กับว่าผู้รับไปนั้นได้ใช้ประโยชน์ไหม ถ้าเขาได้ใช้ประโยชน์ เราก็ได้บุญอีกครั้งหนึ่ง ถ้าเขาไม่ได้รับประโยชน์จากที่เราให้ เราก็ได้บุญเฉพาะตอนที่จิตเกิดการบริจาค เพราะเป็นจิตที่เป็นมหากุศล ทำลายมัจฉริยะ

การทำทานธรรมดาให้เป็นทานบารมีจะต้องทำอย่างไร

บางที เราให้ทานเพราะหวังมนุษยสมบัติ สวรรค์สมบัติ เพราะฉะนั้น การที่จะทำทานธรรมดาให้เป็นทานบารมีนั้น เราต้องให้ทานด้วยศรัทธา เชื่อในกรรมและผลของกรรม แล้วหวังเป็นนิพพานสมบัติ เพราะคำว่า **บารมี** แปลว่า **ทำให้เต็ม** ทำให้ถึงฝั่ง บุญกุศลที่เราทำทั้งหมด จะเต็มตอนไหน เต็มตอนที่อรหัตตมรรคจิตเกิด เพราะอรหัตตมรรคจิตเป็นจิตดวงสุดท้ายที่เป็นบุญเป็นกุศล พอเป็นพระอรหันต์แล้ว ทำบุญก็ไม่เป็นบุญ เป็นเพียงกริยา

เพราะฉะนั้น การที่เราจะทำให้เต็ม ให้ถึงฝั่งได้ ก็คือ จะทำทานก็ดี รักษาศีลก็ดี เจริญภาวนาก็ดี ขอให้ตั้งเป้าหมายไปที่นิพพาน ขอจงเป็นเหตุเป็นปัจจัยแก่พระนิพพานด้วยเทอญ ถ้าเราตั้งเป้าหมายไว้อย่างนี้ ทานของเรา ก็จะเป็นบารมี

จะพัฒนาการให้ทานให้เข้าสู่เป้าหมายสูงสุดได้อย่างไร

การจะพัฒนาทานให้เข้าสู่เป้าหมายถูกต้องสูงสุด ก็คือ เราไม่ปรารถนาเพียงมนุษยสมบัติ ปรารถนาเพียงสวรรค์สมบัติ ก็คือ การสละ การให้ทานทุกครั้งถือว่าเป็นการสละมัจฉริยะ ความตระหนี่ ความเห็นแก่ตัวของเรากออกไปจากจิตใจของเรา เพราะฉะนั้น ไม่ใช่ว่าให้ทานแล้ว เพื่อหวังสิ่งใดสิ่งหนึ่งตอบแทน และการที่เราหวังนั้น

บางครั้งก็หวังเร็วเกินไป บางครั้งก็หวังมากเกินไป แต่ความหวังของเรา ไม่ได้วางไว้ที่พระนิพพาน ไม่ปรารถนาว่า ขอทานที่เราทำแล้วจงเป็น เหตุเป็นปัจจัยแก่การสละกิเลสทั้งปวง แก่การบรรลุมรรค ผล นิพพาน ด้วยเทอญ เราไม่ได้ตั้งไว้แบบนี้ ก็อาจจะอยู่ในขั้นระดับต่ำ แต่ถ้าเรา ตั้งเป้าหมายไว้สูงสุดก็คือเป็นเหตุเป็นปัจจัยแก่พระนิพพาน เพื่อการ หลุดพ้น ในลักษณะอย่างนี้ก็เป็นทานที่สูงที่สุด

การถวายชีวิตให้กับพระศาสนาด้วยการบวชเรียน เป็นต้น จัดเป็นทานหรือไม่

เป็นการให้ทานระดับอุกฤษฏ์ ระดับสูงสุด ทานบารมีนั้น มี ทั้งระดับธรรมดา ระดับกลาง ระดับสูง

ทานบารมี อย่างเช่น เรามีศรัทธาเลื่อมใสเชื่อในกรรม ในผล ของกรรม แล้วให้วัตถุทานที่เรามีอยู่ และตั้งเป้าหมายไว้ที่เป็นปัจจัย แก่พระนิพพาน ก็เป็น **ทานบารมีระดับธรรมดา**

ทานบารมีที่มีมีการสละสิ่งที่สละได้ยากเย็นแสนเข็ญ เช่น สละ อวัยวะร่างกายส่วนใดส่วนหนึ่ง สละลูก ภรรยาของตนออกไป ก็เป็น ทานบารมีระดับที่สอง ระดับกลางเรียกว่า**ทานอุปบารมี**

แต่ถ้าทานบารมีที่ต้องสละแม้กระทั่งชีวิตของตนเอง ก็เป็น ทานบารมีระดับอุกฤษฏ์ ระดับสูงสุด เรียกว่า **ทานปรมัตถบารมี**

ทหารที่ทำหน้าที่สละชีวิตป้องกันประเทศชาติให้อยู่เป็นสุข จัดเป็นทานหรือไม่

ก็ถือว่าเป็นทาน แต่ว่าทานนี้ไม่ใช่เป็นบารมี ไม่ใช่เพื่อบรรลุมรรค ผล นิพพาน เป็นการสละชีวิตของตนเองเพื่อป้องกันชีวิตของคน ถือว่า ให้ความปลอดภัยแก่คนทั้งชาติ แต่ในการสละนั้น ผู้สละได้วางเป้าหมาย

ไว้ที่ตรงไหน บางคนก็ไปปกป้องรักษาผืนแผ่นดินเพื่อที่จะให้สมณชีพราหมณ์ทั้งหลายได้อยู่ด้วยความร่มเย็นเป็นสุข บางคนก็ต้องการให้คนทั้งประเทศชาติ จะเป็นไคร้ก็ตามที่อยู่ผืนแผ่นดินนี้ได้อยู่เย็นเป็นสุข เพราะฉะนั้น ก็จัดเป็นทานเหมือนกัน

พึงสละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ เป็นต้น มีความหมายอย่างไร

หลักก็คือสละสิ่งที่มีค่าน้อยกว่าเพื่อสิ่งที่มีค่ามากกว่านั่นเอง บางครั้งอวัยวะบางส่วนในร่างกายของเรา อาจบาดเจ็บหรือเป็นโรค ได้รับความทุกข์ต่างๆ เราก็ต้องสละทรัพย์ของตนเพื่อรักษาพยาบาล ให้หายจากการบาดเจ็บหรือจากโรคนั้น หรือบางครั้งเราอาจจะสละอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งเพื่อรักษาชีวิต เช่น เราอาจจะเป็นมะเร็งในบริเวณนั้น ต้องตัดเนื้อบริเวณนั้นทิ้งไป แต่เราได้ชีวิตใหม่ขึ้นมา หรือว่าเราต้องเสียอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่ง เช่น ต้องตัดแขน ตัดขา หรือตัดอวัยวะอื่นๆ แต่เราจะได้ชีวิตขึ้นมา ในลักษณะอย่างนี้คือพระองค์ทรงแสดงธรรมมุ่งหวังประโยชน์สูงสุด คือ ถ้าเราไม่สละอย่างใดอย่างหนึ่ง ชีวิตของเราก็จะต้องเสียไป

หรือถ้าเราไม่ยอมสละสิ่งนี้ สิ่งที่สูงสุดกว่านี้ อย่างเช่น ธรรมะก็จะต้องเสียไป เพราะฉะนั้น ท่านจึงกล่าวว่า สละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ สละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต สละอวัยวะ ทรัพย์ และแม้ชีวิตเพื่อรักษาธรรมะ เพราะธรรมะขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า นั่น ถ้าเรารักษายังชีวิตแล้ว จะทำให้เราได้ประโยชน์สูงสุด อย่างเช่น เรายอมสละชีวิตที่จะรักษาศีล อานิสสที่ที่เกิดจากการรักษาศีลก็ทำให้ได้บุญได้กุศล ได้เกิดในสุคติภูมิหลายภพหลายชาติ หรือไม่ต้องตกในอบายภูมิ หรือเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้เข้าถึงพระนิพพาน ฉะนั้น จึงมีคำแสดงว่า พึงสละแม้แต่ชีวิตเพื่อรักษาธรรมะหรือรักษาศีล เพราะธรรมะและศีลที่เรารักษาแล้ว จะรักษาเราตอบ คือไม่ทำให้เราตกไปในอบายภูมิ

การปฏิบัติตนให้อยู่ในธรรมะ และให้ผู้อื่นเห็นเป็นแบบอย่าง ถือว่าเป็นธรรมทานหรือไม่

อยู่ในลักษณะธรรมทาน คือ ให้อภัยผู้อื่น วิธีการให้อภัยผู้อื่น ให้ธรรมะผู้อื่นนั้น **ให้ด้วยกาย** คือ อยู่ให้เขาดู ปฏิบัติให้เขาเห็น **ให้ด้วยวาจา** ก็คือ สั่งสอน อบรม ว่ากล่าว **ให้ด้วยใจ** ก็คือมีใจจริง ที่จะให้เขาได้รับธรรมะ ได้รับความรู้ ฉะนั้น การอยู่ให้เขาดู ปฏิบัติให้เขาเห็น ก็ถือว่าเป็นการให้ธรรมทานอย่างหนึ่ง ก็คือ อาศัยกายตนเองเป็นสื่อในการให้ หรือบางครั้งไม่อาศัยกายเป็นสื่อ แต่เขียนหนังสือธรรมะให้คนอื่นอ่าน เขียนสื่อธรรมะต่างๆ เพื่อให้ปัญญาคนอื่น หรือการแสดงธรรมะออกรายการวิทยุ ก็ถือว่าเป็นการให้ธรรมทาน ฉะนั้น การให้ธรรมทานสามารถทำได้หลายวิธี เช่น ให้ด้วยการแสดงให้ดู อยู่ให้ดู หรือการบอกกล่าวสั่งสอน ตามหลักฐานที่มีมาในพระไตรปิฎก อรรถกถาฎีกา และในการให้ด้วยวาจา หรือให้ด้วยใจก็ให้โดยไม่มีปิดบังอำพราง แต่ให้ทั้งหมดแล้ว ล้วนมีจิตเจตนาให้ด้วยความบริสุทธิ์ใจ

การอุทิศส่วนกุศลให้สรรพสัตว์ทั้งหลายเป็นทานหรือไม่

เป็นการให้ทานที่เรียกว่า **ปัตติทานมัย** บุญสำเร็จด้วยการให้ ส่วนบุญ อุทิศส่วนบุญ แผลส่วนบุญ เช่น ในวันนี้ หลากๆ คนก็นิมนต์ พระสงฆ์ไปชักบังสุกุลและก็ทำบุญอุทิศให้ผู้ตาย ตอนแรก เราเอาบุญก่อน ให้ได้บุญมาเอาบุญมาจากไหน จากการนิมนต์พระไปชักบังสุกุล จากการถวายผ้าอาบน้ำฝน หรือจากการถวายวัตถุสิ่งของที่สมณะใช้ได้ เราเอาบุญส่วนตรงนี้ เมื่อเราได้บุญแล้ว เราก็เอาบุญที่เราได้แล้ว อุทิศไปให้แก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย เพราะฉะนั้น ก็ถือว่าทานที่เราอุทิศส่วนกุศลไปให้แก่ผู้ที่วายชนม์ ก็เป็นปัตติทานมัย

๓

วิธีให้ทานที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนา

การที่บุตรธิดาไม่กตัญญูกตเวที ไม่ตอบแทนคุณมารดาบิดา จะถือว่าเป็นหนี้บุญคุณท่านทั้งสอง และต้องชดใช้หนี้หรือไม่อย่างไร

ถือว่าเป็นหนี้บุญคุณและต้องชดใช้ ถ้าชดใช้ชาตินี้ไม่ได้ ก็ต้องไปชดใช้ในชาติต่อไป ถ้าเราชดใช้ไม่ได้ ก็จะได้รับผลในรูปของกรรม คือ เราทำไว้กับมารดาบิดาของเราอย่างใด ลูกๆ ของเราก็จะทำกับเราอย่างนั้น เรียกว่า กรรมก็จะตอบสนองให้ผลในลักษณะอย่างนี้

บุตรธิดาสามารถตอบแทนหรือชดใช้หนี้บุญคุณมารดาบิดาในชาตินี้ โดยการเลี้ยงดูท่าน โดยการนำท่านให้ทาน ให้รักษาศีล หรือนำท่านเข้าวัดเข้าวา ฟังเทศน์ ปฏิบัติธรรม แต่การจะไปทดแทนบุญคุณบิดามารดาให้หมดก็ทำได้ยากมาก องค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า จะไม่ให้มารดาบิดาของเราลงเดินเลย ให้มารดานั่งอยู่ป่าช้า ให้บิดานั่งอยู่ป่าช้า ให้ท่านถ่ายอุจจาระปัสสาวะอยู่บนป่าของเรา เลี้ยงดูท่านอย่างนี้ตลอดชีพของเรา ก็ไม่สามารถทดแทนบุญคุณของท่านได้หมด แต่มีทางหนึ่งที่จะทดแทนได้หมด ก็คือเราบวช แล้วแสดง

ธรรมะเกี่ยวกับเรื่องของขันธ ๕ ให้มารดาบิดาฟัง ถ้าเราสามารถแสดงให้ท่านเห็นว่าขันธ ๕ ของท่านก็ดี ขันธ ๕ ที่ได้จากท่านก็ดี เป็นขันธ ๕ ที่เป็นทุกข์ การเข้าไปรู้ว่าขันธ ๕ เป็นทุกข์ แล้วก็ละกิเลสที่เข้าไปยึดในขันธ ๕ ที่เป็นทุกข์ได้ ก็คือสามารถอธิบายเข้าใจถึงเรื่องขันธ ๕ ที่เป็นทุกข์และขันธ ๕ ที่เป็นเหตุเป็นปัจจัยที่ทำให้บรรลุมรรค ผล พระนิพพาน จนทำให้บรรลุปะเป็นพระอริยบุคคล การตอบแทนบุญคุณบิดามารดาก็ถือว่าสิ้นสุด

แต่ถ้าบุตรธิดาตอบแทนด้วยข้าวปลาอาหาร ด้วยเสื้อผ้าอาภรณ์ ด้วยวัตถุสิ่งของอื่นๆ จะมากมายขนาดไหนก็ตาม ก็ไม่สามารถทดแทนบุญคุณมารดาบิดาได้หมด พระพุทธองค์ก็ตรัสไว้ในลักษณะอย่างนี้

ผู้หญิงจะบวชแทนคุณมารดาบิดาได้หรือไม่

ผู้หญิงก็บวชได้ สมัยก่อนก็บวชเป็นภิกษุณี แต่สมัยนี้ไม่มี ก็บวชเป็นแม่ชี หรือถ้าไม่บวชก็รักษาศีล แล้วก็ชวนมารดาบิดาของเรา ซึ่งยังไม่เคยรักษาศีล ให้รักษาศีล ชวนมารดาบิดาของเราซึ่งยังไม่เคยปฏิบัติธรรม ให้ไปปฏิบัติธรรม ก็ถือว่าได้แนะนำให้มารดาบิดาตั้งอยู่ในทาน ศีล และภาวนา ผู้หญิงก็สามารถตอบแทนคุณมารดาบิดาได้ จนหมดในลักษณะอย่างนี้

การทำงานเป็นประจำทุกๆ วัน กับการทำเฉพาะทานใหญ่ๆ ปีละครั้ง สองครั้ง อย่างไหนจะดีกว่ากัน

การทำงานประจำ เป็นอาจิณกรรมจะดีกว่า เพราะการทำงานบ่อยๆ เช่น ใส่บาตรทุกเช้า เป็นต้น ทำให้เราคุ่นเคยอยู่กับบุญกุศลทุกวันๆ ทำให้เราบรรเทาความโลภ ความเห็นแก่ตัว และทำให้จิตใจของเราอยู่ในอารมณ์ของทาน ศีล ภาวนาอยู่ตลอดเวลา ทำให้จิตใจของเราอ่อนโยน มีความเสียสละ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กับผู้อื่น

แต่ถ้านานๆ จึงจะทำทานสักครั้งหนึ่ง เช่น ทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เป็นต้น ในช่วงระหว่างที่ยังไม่ได้ทำทาน จิตของเรา ก็โลภ โกรธ หลง อยู่ตลอดเวลา โลภอยากได้นั้น อยากได้นี้ และเมื่อเราให้มากๆ บางคนอาจจะเกิดทิฏฐิขึ้นมาว่า เราเท่านั้นที่สามารถให้ได้ขนาดนี้ คนอื่นไม่สามารถให้เหมือนเราได้ ก็จะมีมานะขึ้นมาได้ เพราะฉะนั้น การให้เป็นประจำดีกว่าการที่นานๆ ให้ครั้งหนึ่ง

เคยได้ยินว่า คนที่ทำบุญใหญ่คนเดียว เช่น สร้างพระพุทธรูป องค์ใหญ่ๆ สร้างวัด สร้างโรงพยาบาล โรงเรียน เป็นต้น จะเสียชีวิตเร็ว เพราะบุญแรงเกินไป เป็นจริงหรือไม่

ไม่จริงเลย แต่ความจริงคือยิ่งบุญมากยิ่งอายุยืน เพราะฉะนั้น การสร้างวัดถู่อะไรก็ตามที่ได้บุญได้กุศลมากๆ เรา ก็ไปตีความว่ามัน จะทำให้อายุสั้น จะเสียชีวิตเร็ว ถือว่าไม่ถูกต้อง ที่จริงแล้ว ต้องการบอกว่าเป็นบุญกุศลใดๆ ก็ตาม ไม่ควรทำคนเดียว เพราะเวลาส่งผลก็รวยคนเดียว มีชื่อเสียงคนเดียว แต่ควรจะช่วยชกชวนกันทำด้วยกันหลายๆ คน คนโน้นทำนิดคนนี้ทำหน่อย ทำด้วยความสมัครสมานสามัคคี เมื่อเวลาบุญส่งผล รวยก็รวยเท่าๆ กัน พร้อมๆ กัน อยู่ด้วยกันมีความสุขเหมือนๆ กัน เรียกว่า ความสามัคคีก็มี บุญก็ได้ กุศลก็ได้

เพราะฉะนั้น การที่จะทำอะไรบางอย่างคนเดียว ก็ทำได้ แต่ทำแล้วอย่าเกิดมานะว่า เราเท่านั้นที่ทำได้ คนอื่นทำไม่ได้ ท่านเกรงว่าจะเกิดมานะในลักษณะอย่างนี้ จึงบอกว่าร่วมทำจะดี เพราะ **การทำบุญคนเดียวก็สำเร็จคนเดียว ทำหลายๆ คนก็สำเร็จหลายๆ คน** อย่างไรก็ตาม การทำบุญคนเดียว ไม่ได้เป็นเหตุปัจจัยให้อายุสั้น แต่ความจริงแล้ว ยิ่งทำบุญมาก ยิ่งให้อายุยืน

การทำบุญตามประเพณี เช่น วันสงกรานต์หรือการทำบุญตามคนอื่น เช่น เห็นเขาทำ เราก็กทำ การทำอย่างนี้จะได้บุญหรือไม่

ได้บุญ จะทำตามประเพณี ทำตามคนอื่น ทำตามแฟชั่น ทำอย่างไรก็ได้บุญทั้งหมด แต่บุญที่ทำนั้น มี ๒ ชนิด คือ บุญที่ประกอบด้วยปัญญา เรียกว่า **ญาณสัมปยุตต์** บุญที่ไม่ประกอบด้วยปัญญา เรียกว่า **ญาณวิปยุตต์**

อย่างเช่น ทำบุญตามประเพณี ทำตามคนอื่น เห็นเขาทำเราก็กทำตามแฟชั่น เป็นบุญใหม่ เป็น แต่เป็นบุญที่เป็นญาณวิปยุตต์ คือ บุญที่ไม่ประกอบด้วยปัญญา แต่ถ้าบุญใดก็ตามที่เราเชื่อในกรรมและผลของกรรม มีความเลื่อมใสในพระรัตนตรัยแล้วเราก็กทำตาม บุญนั้นเป็นบุญที่เป็นญาณสัมปยุตต์ คือบุญที่ประกอบด้วยปัญญา เวลาส่งผลก็จะส่งผลแตกต่างกันออกไป คือบุญที่ทำตามประเพณี ทำตามแฟชั่น ได้บุญก็จริง ทำให้เกิดความรำรวย แต่ไม่เป็นเหตุไม่เป็นปัจจัยให้เกิดปัญญา ส่วนบุญใดก็ตามที่ทำด้วยความเชื่อความเลื่อมใสในเรื่องของกรรมและผลของกรรม เชื่อในพระรัตนตรัย บุญนั้นทำให้เกิดมีทรัพย์ และกัทำให้เกิดปัญญาด้วย

เพราะฉะนั้น จะทำบุญตามประเพณี หรือทำบุญตามคนอื่นตามแฟชั่นอะไรก็ตาม ถือว่าได้บุญหมด แต่บุญนั้นเป็นบุญที่เป็นญาณวิปยุตต์ คือบุญที่ไม่ประกอบด้วยปัญญาเท่านั้นเอง

การทำทานหรือทำบุญโดยเจาะจงกลุ่มเป้าหมายและประโยชน์ เช่น เราเลือกทำบุญกับวัดยากจนที่ขาดแคลนไฟฟ้า หรือโรงเรียนที่ขาดแคลนหนังสือเรียน หรือผู้สูงอายุที่ขาดแคลนเครื่องนุ่งห่ม เป็นต้น การทานโดยลักษณะนี้จะมีอานิสงส์เพิ่มขึ้นหรือไม่

การทำทานโดยเจาะจงกลุ่มเป้าหมายอย่างนี้ เรามักจะนึกถึงว่า ผู้รับจะได้รับประโยชน์แค่ไหน แต่เราลืมนึกถึงอีกอย่างหนึ่งก็คือ ผู้รับนั้น มีคุณธรรม มีศีลแค่ไหน

เพราะฉะนั้น ผู้รับจะเป็นใครก็ตาม จะเป็นกลุ่มชนใหญ่ๆ ก็ตาม ถึงแม้จะมีประโยชน์กับเขามาก แต่ถ้าผู้รับนั้นไม่มีศีล อานิสงส์ก็ยังไม่ได้มากเท่าไร เช่น เราเห็นแล้ว คนนี้เขายากจนจริงๆ เราก็ให้ เมื่อเห็นเขาใช้ของที่เราให้ไป เราก็เกิดปีติ คือเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้เราเกิดปีติได้ แต่อานิสงส์หรือพลังที่จะมากเท่ากับการให้แก่ผู้มีศีล ผู้เป็นอริยบุคคล ก็คงเทียบไม่ได้

ในการทำทานนั้นเราหวังให้ผู้รับได้ประโยชน์หรือหวังให้เราได้บุญมาก ถ้าหวังให้ผู้รับได้ประโยชน์ ก็คือบริจาคเพื่อสงเคราะห์เป็น **อนุคคทาน** ทานที่สงเคราะห์แก่ผู้ที่ขัดสนจริงๆ เช่น วัดที่ขาดแคลน หรือคนที่ยากจนจริงๆ หรือคนที่ต้องการจริงๆ ซึ่งข้อนี้เรามักมองแบบทางโลกกว่า ผู้รับเขาได้รับประโยชน์จริงๆ แต่เราลืมนึกถึงว่าผู้รับนั้น เป็นผู้มีศีลหรือไม่มีศีล

เพราะฉะนั้น ถ้าเราอยากจะได้บุญจริงๆ และได้อานิสงส์มาก ประการแรก **ตัวเราต้องพร้อม** คือ ตัวเราต้องพร้อมด้วยเจตนาทั้ง ๓ ประการที่สอง **วัตถุที่เราจะให้ต้องพร้อม** คือ วัตถุนั้นเราต้องหามาได้ด้วย ความสุจริตชอบธรรม และประการที่สาม **ผู้รับต้องพร้อม** คือ ผู้รับต้องเป็นผู้มีศีล มีคุณธรรม

บุตรให้เงินมารดาบิดาเพื่อให้ท่านได้ใช้จ่ายตามความจำเป็นต่างๆ เช่น ซื้ออาหาร ซื้อยา เป็นต้น แต่ท่านนำเงินนั้นไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ เช่น ซื้อเหล้าดื่ม ไปเล่นไพ่ เป็นต้น การให้แบบนี้ จะได้บุญหรือไม่

การที่บุตรให้กับท่านก็ถือว่าได้บุญเต็มเม็ดเต็มหน่วยอยู่แล้ว เพราะท่านเป็นมารดาบิดาของเรา ได้บุญส่วนที่ ๑ คือการสละมัจฉริยะออกจากจิตใจ ได้บุญส่วนที่ ๒ คือ การตอบแทนบุญคุณของท่าน แต่มารดาบิดาของเราเอาเงินนั้นไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ก็ถือว่าท่านไปสร้างกรรมใหม่ที่ไม่ดีสำหรับตัวท่านเอง

เพราะฉะนั้น ให้ทำใจว่า **เราทำหน้าที่ของเราคือให้** อย่าไปใส่ใจว่าท่านจะเอาเงินนั้นหรือสิ่งของนั้นไปทำอะไร เพราะเป็นสิทธิของท่าน แต่ถ้าท่านใช้ปัญญาเป็น เอาไปทำบุญทำกุศล แล้วก็อุทิศบุญมาให้กับเราอีก เราก็ได้บุญเพิ่ม หรือท่านจะเอาไปดูแลชีวิตตนเองให้มีความสุข ก็ขึ้นอยู่กับท่านจะบริหารทรัพย์นั้นอย่างไร เพราะถ้าเรานึกเสียตายภายหลังว่า เราไม่หาให้เลย ถ้าเราไม่ให้ ท่านก็ไม่เล่นไพ่ หรือท่านจะไม่ทำสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เราก็ขาดอปรเจตนา บุญของเราก็ลดลง

ลูกบางคนคิดว่า ถ้าให้เงินคุณพ่อคุณแม่ไปแล้ว ท่านจะเอาไปซื้อเหล้าดื่ม ทำให้เสียสุขภาพ เกิดโรคต่างๆ จึงไม่ให้เงินแก่ท่าน อย่างนี้จะเป็นบาปหรือไม่

ถ้าคิดว่า เราให้เงินแล้วท่านจะไปซื้อเหล้ามาดื่ม ทำให้สุขภาพของท่านเสีย เราก็ไม่ให้เงินทอง แต่ให้สิ่งของอย่างอื่นแทน เพราะเราหวังที่จะดูแล หวังที่จะช่วยรักษาชีวิตของท่าน ซึ่งเป็นการทำบุญที่ประกอบด้วยปัญญา เราก็หาวิธีการให้อย่างอื่น ที่ท่านจะไม่ต้องดื่ม ถ้าเราให้ด้วยปัญญา ก็ควรใช้ปัญญาในการให้

ทำบุญสร้างอุโบสถหลังใหญ่ๆ สวยงาม กับหลังเล็กๆ แต่ใช้ประโยชน์ตามความจำเป็น อย่างไหนได้บุญมากกว่า

ก็บอกยากว่าอย่างไหนจะได้บุญมากกว่ากัน ขึ้นอยู่กับว่า เสนาสนะคืออุโบสถที่เราบริจาคทรัพย์สร้างขึ้นมา นั้น มีพระสงฆ์ที่มีศีล จากทิศทั้ง ๔ มาใช้ประโยชน์มากมายขนาดไหน เพราะทุกครั้งท่าน ได้มาใช้ประโยชน์จากอุโบสถ เราก็ได้บุญเพิ่มขึ้นๆ เพราะฉะนั้นจะเป็นหลังเล็กหลังใหญ่ มีความจำเป็นใช้สอยอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นถาวรทาน ไม่ใช่ว่าตรงนี้จำเป็นกว่า ตรงโน้นไม่จำเป็นกว่า อย่างนี้เป็นการเอาความคิดของเราเข้าไปจับ เพราะฉะนั้น ต้องดูว่า พระสงฆ์ท่านใช้มากไหม จำนวนกึ่งองค์ หรือใช้งานมากมายขนาดไหน ในการทำสังฆกรรม ต้องดูตรงนี้

วิธีให้ทานที่ถูกต้องในพระพุทธศาสนามีอย่างไรบ้าง

วิธีให้ทานมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับว่าเราจะใช้วิธีไหนให้ดีที่สุด เช่นวันนี้จะได้นำเอาวิธีการให้ทาน ๓ อย่าง คือ **อถนปโยชนทาน** **อถนโมกขทาน** และ **นิตินทาน** มาอธิบายตามลำดับ

อถนปโยชนทาน ทานที่มองเห็นประโยชน์แล้วก็ให้ อย่างเช่น มารดาบิดาเลี้ยงดูลูกหลานของตนเอง ด้วยหวังว่า เมื่อลูกหลานของเราเจริญก้าวหน้าแล้ว เขาก็อยู่ในวัยชรา เมื่อถึงเวลานั้นแล้ว ลูกหลานจะดูแลเลี้ยงดูเราตอบแทน การที่มารดาบิดาเลี้ยงดูบุตรในลักษณะอย่างนี้ ก็เป็นอถนปโยชนทาน **อถน** แปลว่า หนี้ **ปโยชน** แปลว่า มองเห็นประโยชน์ ก็หมายถึง ทานที่ให้ในลักษณะที่เป็นหนี้บุญคุณ ก็คือ ลูกเป็นหนี้บุญคุณต่อมารดาบิดา

อิถโมกขทาน ทานที่ทำให้พ้นจากการเป็นหนี้ ก็คือการที่ บุตรธิดาทั้งหลายได้เลี้ยงดูมารดาบิดาตอบแทน ในคราวที่ท่านทั้งสอง แก่ชราลง ถือว่าเป็นการให้ทานที่ทำให้บุตรธิดาเหล่านั้นได้เปลื้องหนี้ คือพ้นจากการเป็นหนี้บุญคุณมารดาบิดาที่เลี้ยงดูเรามานั่นเอง

นิตินทาน ทานที่เป็นมูลนิตินของตนเอง คือทานที่ถวายแก่พระ สงฆ์องค์เจ้าผู้มีศีล เพื่อต้องการให้ตนเองมีเสบียงในสังสารวัฏ ก็คือ เกิดชาติหน้าฉันใดก็จะได้เป็นคนมีอยู่มีกินมีทรัพย์สมบัติเงินทอง เรียกว่า ต้องการให้เป็นเสบียงในสังสารวัฏ

บางคนก็เข้าใจว่าบิดามารดาเลี้ยงดูเราถือว่าเป็นหน้าที่ ไม่ถือว่าเป็น การให้ทาน แต่ความจริง การให้ทานนั้น จะให้อย่างไรก็ตาม จะ ให้กับใครก็ตาม ถือว่าทานทั้งสิ้น เพราะคำว่าทาน แปลว่า การให้ ซึ่ง การให้ของมารดาบิดาก็อยู่ในลักษณะของอิถโมกขทาน การตอบแทน คุณมารดาบิดาก็อยู่ในลักษณะของอิถโมกขทาน ส่วนการที่เราหวัง ผลในสังสารวัฏ ก็คือเกิดภพใดชาติใด ขอให้ให้มีในลักษณะอย่างนี้ ก็ ถือว่าเป็นนิตินทาน

วิธีทำทาน ๓ อย่าง อีกกลุ่มหนึ่ง คือ **หินทาน มัชฌิมทาน** และ **ปถวีตทาน**

หินทาน ทานระดับต่ำ คือในขณะที่เราให้ทานนั้น ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ซึ่งเรียกว่า อิทธิบาท ๔ มีกำลังอ่อนมาก ก็คือ ฉันทะ ก็ ไม่ได้ตั้งใจจะให้ จิตตะ กระจิตกระใจก็ไม่ตั้งใจจะมีให้ วิริยะ ความเพียร ในการจะให้ก็ไม่ค่อยจะมี วิมังสา ปัญญาก็ไม่ตรึกตรองดูก่อนว่าจะให้ กับใคร ให้อย่างไร

มัชฌิมทาน ทานระดับกลาง คือในขณะที่เราให้ไป อิทธิบาท ๔ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา มีกำลังปานกลาง ก็คือ มีความตั้งใจ จะให้ มีกระจิตกระใจที่จะให้ มีความเพียรพยายามในการจะให้ และ

พอมีปัญญาที่จะเลือกให้อยู่บ้าง แต่ไม่ถึงขั้นอกุศลักษณ์

ปณิตทาน ทานระดับสูง คือทานที่ประณีต คือในขณะที่ให้นั้น มีนันทะอย่างแรงกล้า มีจิตตะอย่างเปี่ยมล้น มีจิตตะอย่างเปี่ยมล้น มีวิริยะในการที่ทำทานอย่างเต็มที่ และก็มีปัญญาในการเลือกบุคคล เลือกสถานที่ เลือกวัตถุที่จะให้ จะใช้ปัญญาทุกอย่าง เพราะฉะนั้น เมื่อเราเข้าใจแล้ว เวลาจะให้ทานต้องตั้งใจ เรียกว่าเต็มอกเต็มใจ แล้วก็มีความพยายามในการที่จะให้ แล้วก็ใช้ปัญญาในการให้ ถ้าครบเมื่อไร ก็เป็นวิธีการให้ทานที่ดีที่สุด ในวิธี ๓ อย่าง

ทาน ๓ อย่าง ชื่อเหมือนกัน อีกนัยหนึ่ง คือ

การให้ทานเพื่อต้องการชื่อเสียง เกียรติยศ อย่างนี้ก็เป็นที่นทาน **ทานระดับต่ำ**

การให้ทานเพื่อต้องการมนุษยสมบัติ สวรรค์สมบัติก็เป็น มัชฌิมทาน **ทานระดับกลาง**

และการให้ทานถือว่าเป็นวัฏนธรรม ประเพณี ของพระอริยเจ้าทั้งหลาย ท่านก็ทำท่านในลักษณะอย่างนี้ อย่างนี้ก็เป็นปณิตทาน **ทานระดับสูง**

ทาน ๓ อย่าง อีกนัยหนึ่ง คือ

การให้ทานที่หวังมนุษยสมบัติ สวรรค์สมบัติ จัดอยู่ในที่นทาน **ทานระดับต่ำ**

การให้ทานที่หวังสาวกโพธิญาณ ปัจเจกโพธิญาณ ก็เป็นมัชฌิม-ทาน **ทานระดับกลาง**

การให้ทานที่หวังสัมมาสัมโพธิญาณ ก็เป็นปณิตทาน **ทานระดับสูง**

ทาน ๓ อย่าง อีกรุ่นหนึ่ง คือ **ทาสทาน สหายทาน และสามีทาน**

ทาสทาน ทานที่เป็นทาส คือ การให้ทานในลักษณะที่เป็นทาส ได้แก่ การที่เราให้วัตถุสิ่งของที่เรามีอยู่แก่คนที่เป็นทาสรับใช้ของเรา จะเป็นของของเราก็ตาม แต่ของนั้นเป็นของไม่ค้อยจะดี คือเราเห็นว่า สิ่งของนี้ไม่ดีสำหรับเรา แต่จะทิ้งก็เสียดาย จึงเอาไปให้ทาน การให้ในลักษณะอย่างนี้ยังเป็นทาสของตัณหาอยู่ ก็ถือว่าเป็นทาสทาน ทานที่เป็นทาส

สหายทาน ทานที่เป็นสหาย คือ ทานที่เราให้ในลักษณะที่เป็นสหาย ในลักษณะที่มีญาติมิตรของเรามาเยี่ยมมาเยือน แล้วเขาก็นำสิ่งของที่สมควรแก่เรามาฝากเรา เราเองก็เช่นเดียวกัน ก็นำสิ่งของที่สมควรกับเขานั้นแหละให้ตอบแทนกับเขา ในลักษณะอย่างนี้ก็คือให้ในลักษณะสมน้ำสมเนื้อ คนรับก็อยู่ในระดับนี้ ของก็อยู่ในระดับนี้ และเราเองก็มีฐานะอยู่ในระดับนี้เช่นเดียวกัน การให้ลักษณะนี้ อย่างนี้ก็เป็นสหายทาน ทานที่เป็นสหาย

สามีทาน ทานที่เป็นนาย คือการให้ทานในลักษณะที่เป็นเจ้าของ เป็นทานระดับสูงสุด ก็คือการที่เรามีอยู่แค่นี้ ชีวิตของเราใช้แค่นี้ คือของก็ไม่ค้อยดีเท่าไร แต่เวลาเราจะให้ทานแต่ละที เราต้องหาของดี ๆ ดีกว่าที่เรามีอยู่ ดีกว่าที่เราใช้อยู่ไปให้ทาน บางครั้ง อาหารเราทานแค่นี้ แต่เวลาเราจะทำบุญ เราทำอาหารอย่างดี เสื้อผ้าเราก็ใส่แค่นี้ แต่เวลาเราจะทำบุญ เราก็ทำเสื้อผ้าอย่างดี ในลักษณะอย่างนี้ก็เป็นสามีทาน ทานที่เป็นนาย

เพราะฉะนั้น ทาน ๓ อย่าง นี้ คือ **ทาสทาน** ทานที่เป็นทาส หรือ **สหายทาน** เป็นสหายของทาน หรือ **สามีทาน** ทานที่เป็นนาย เราจะเลือกอย่างไหนก็ใช้ปัญญา เมื่อใช้ปัญญาแล้วเรารู้ว่าการให้อย่างไหน

ให้ผลให้อานิสงส์มาก เราก็เลือกทำในลักษณะอย่างนี้

ยังมีทาน ๓ อย่าง อีกประเภทหนึ่งก็คือทุกกรทาน มหาทาน สามัญญาทาน

ทุกกรทาน ทานที่ให้ได้อย่างยากเย็น ให้อย่างไรก็จะเรียกว่าให้ด้วยความยากเย็น คือบางครั้งเราจะให้วัตถุสิ่งของบางสิ่งบางอย่างที่เรามีอยู่ แต่บางครั้งถ้าเราให้ไปแล้ว มันก็ไม่มีจะใช้สอย เพราะถ้าเราให้ไปแล้วเราจะต้องลำบาก เราต้องเจ็บเนื้อเจ็บตัว ต้องเจ็บใจ อย่างเช่น เรามีลูกมีหลานสักคนหนึ่ง การที่จะให้ลูกให้หลานไปเป็นทานก็ยากเย็นแสนเข็ญ ซึ่งการที่เรามีอะไรสักอย่างหนึ่ง มีของที่รักที่หวงแหน แล้วเราก็ต้องการที่จะให้สิ่งนั้นไป เราจะต้องอาศัยความกล้าหาญ อาศัยจิตใจที่เด็ดเดี่ยวอย่างยิ่ง จึงจะให้สิ่งนั้นได้ เพราะฉะนั้น ทานในลักษณะอย่างนี้ก็เป็นทุกกรทาน ทานที่ให้ด้วยความยากเย็นแสนเข็ญ ซึ่งมีตัวอย่างมากมาย เช่น **สุขสามถนร**

สุขสามถนรในชาติก่อนโน้น ได้เคยถวายทานแก่พระปัจเจกพุทธเจ้า คือตนเองกำลังจะทานอาหาร แต่พอดีมีพระปัจเจกพุทธเจ้ามาบิณฑบาต แล้วถ้าถวายไป ตนเองก็ไม่มีรับประทาน ก็คือ ยอมอดแต่ก็ตัดใจว่า เราเอาบุญแหละ ในลักษณะอย่างนี้ก็คือทำด้วยความยากเย็นแสนเข็ญ

มหาทาน ทานอันยิ่งใหญ่ อย่างเช่นพระเจ้าอโศกมหาราช ได้สร้างวัด ๘๔,๐๐๐ วัด ถวายในพระพุทธศาสนา หรือนางวิสาขา อนุภินทิกเศรษฐี ได้สละทรัพย์ของตนเองจำนวนมากมาย ได้สร้างวัดถวายไว้ในพระพุทธศาสนา เป็นต้น

สามัญญาทาน การให้ได้ในลักษณะปกติทั่วๆ ไป ไม่ใช่สิ่งที่ยากเย็นแสนเข็ญ เมื่อมีก็ให้ ไม่มีก็ไม่ให้ มีเท่านี้ก็ให้เท่านั้น

**ลักษณะทานอีก ๓ อย่างคือ ธัมมิกทาน ทานที่ประกอบด้วยธรรม
อย่างเช่น**

เราตั้งใจว่าจะถวายแก่พระสงฆ์ พอถึงเวลาพระสงฆ์มา เรา
ก็ถวายแก่พระสงฆ์ ก็เป็นธัมมิกทานสำหรับเรา

หรือเราเอ่ยปากว่าจะถวายแก่พระเจดีย์ น้อมใจไปจะถวายแก่
พระเจดีย์ แล้วก็มีโอกาสได้ถวายแก่พระเจดีย์ ก็เป็นธัมมิกทาน หรือ
เราตั้งใจแล้วเอ่ยปากว่าจะถวายพระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่ง แล้วก็มีโอกาส
ได้ถวายแก่พระสงฆ์รูปใดรูปหนึ่ง ในลักษณะอย่างนี้ก็เป็นธัมมิกทาน
เพราะฉะนั้น เมื่อเราเข้าใจวิธีให้ทาน ๓ อย่าง แต่ละกลุ่มๆ ดังกล่าว
แล้ว ต่อไปนี้จะเข้าไปสู่ทาน ๔ อย่าง ๕ อย่าง เป็นต้นสืบต่อไป

ทาน ๔ อย่างเป็นต้น มีอรรถาธิบายอย่างไร

ส่วนทาน ๔ อย่างที่มาจากคัมภีร์ต่างๆ เช่น **จีวรทาน** ถวายจีวร
เป็นทาน **บิณฑบาตทาน** ถวายอาหารบิณฑบาตเป็นทาน **เสนาสนทาน**
สร้างวัดถวายเป็นทาน สร้างอาคารเสนาสนะถวายเป็นทาน **เภลัชทาน**
ถวายยารักษาโรคเป็นทาน

ในทาน ๔ อย่าง มีจีวรทาน เป็นต้น ดังกล่าวแล้วนั้น ก็เกี่ยวข้อง
กับทักษิณวิสุทธิด้วย

ทักษิณวิสุทธิ ความบริสุทธิ์ที่หมดจดแห่งทักษิณา คือผู้ให้ทาน
กับผู้รับทาน มี ๔ ข้อ คือ

- ข้อที่ ๑ ผู้ถวายเป็นผู้มีศีล มีธรรม แต่ผู้รับเป็นผู้ไม่มีศีล ไม่มี
ธรรม
- ข้อที่ ๒ ผู้รับเป็นผู้มีศีล มีธรรม แต่ผู้ถวายเป็นผู้ไม่มีศีล ไม่มี
ธรรม

ข้อที่ ๓ ทั้งสองฝ่าย คือทั้งผู้ถวายและผู้รับเป็นผู้ไม่มีศีล ไม่มี
ธรรม

ข้อที่ ๔ ทั้งสองฝ่าย เป็นผู้ที่มีศีล มีธรรม

เพราะฉะนั้น เมื่อเราไปวัดเพื่อจะถวายสังฆทาน พระท่านจะบอก
ให้เราสมาทานศีล รับศีลก่อน เพราะต้องการให้โยมได้อานิสงส์มากๆ
ก็คือทั้งโยมผู้ให้ และพระผู้รับนั้นต่างก็เป็นผู้มีศีล เรียกว่าบริสุทธิ์
ทั้งสองฝ่าย เป็นเช่นนี้ อานิสงส์ของผู้ให้ก็ได้มาก อานิสงส์ของผู้รับ
ก็มีมาก เพราะฉะนั้น การที่จะให้หรือจะรับอย่างไรก็ตาม เน้นที่ว่าทั้งผู้ให้
และผู้รับเป็นผู้มีศีลก็จะมีอานิสงส์มากนั่นเอง

ทาน ๕ อย่าง มีอรรถาธิบายอย่างไร

๑. **อาคันตุกทาน** ทานที่ถวายแก่พระอาคันตุกะ พระที่มา
เยี่ยมเยียน คือพระที่ท่านมาโดยไม่ได้อาศัยใจ อย่างเช่น ช่วงที่พระเถร
สอบเสร็จ ท่านก็มาเยี่ยมบ้านโยม เวลาที่ท่านมาเยี่ยมก็เป็นช่วงฉันเพล
โยมก็เกิดศรัทธาขึ้นมา ก็ถวายภัตตาหารเพลแก่ท่าน

๒. **คัมภีทาน** ทานที่ถวายแก่พระสงฆ์ผู้เตรียมจะเดินทางไกล
เช่น พระท่านสอบเสร็จแล้ว ออกพรรษาแล้ว บอกว่า โยม...อาตมาจะ
เดินทางไกลไปโน้น จะไปเรียนต่อที่โน้น สถานที่แห่งนั้นๆ โยมก็
เตรียมอาหารหรือวัตถุสิ่งใดสิ่งหนึ่งถวายทาน หรือบุคคลผู้เตรียมจะ
เดินทางเราให้วัตถุ เช่น อุปกรณ์ในการเดินทาง เสบียงในการเดินทาง

๓. **คิลาทาน** ทานที่ให้แก่พระอาพาธ หรือทานที่ให้แก่ผู้ป่วย
ตามโรงพยาบาล

๔. **ทูปภิกขทาน** ทานที่ให้กับผู้ที่อดอยาก เช่น คนที่อดอยาก
เมื่อเกิดทูปภิกขภัยขึ้นมาแล้ว มีการอดอยากขึ้นมา เราก็ให้ทาน

๕. **กาลทาน** ทานที่ให้ในช่วงที่เราเกี่ยวข้าวใหม่ๆ ทานที่ให้ในช่วงที่ผลไม้ ออกผลใหม่ตามฤดูกาล คือเรานำข้าวใหม่ๆ นำผลไม้ที่เพิ่งออกใหม่ไปถวายแก่พระภิกษุสงฆ์ผู้มีศีล ส่วนตนเองบริโภคภายหลัง หรือบางคนทำงานได้เงินเดือนครั้งแรก ก็เอาเงินนั้นแหละทำบุญกับพระสงฆ์ก็ดี ทำบุญกับมารดาบิดาก็ดี

และยังมีอีก ได้แก่ สัปปริสทาน ซึ่งได้อธิบายก่อนแล้ว ก็คือ

๑. **สัตถาทาน** การที่เราเชื่อกรรมและผลของกรรม ให้ด้วยความเชื่อ ความเลื่อมใส

๒. **สักกัจจทาน** ให้ทานด้วยความเคารพ ให้ของที่ประณีต

๓. **กาลทาน** ให้ทานตามกาล ตามโอกาส

๔. **อนุคคหทาน** ให้เพื่ออนุเคราะห์สงเคราะห์ผู้รับ ให้ด้วยจิตอนุเคราะห์

๕. **อนุปหัจจทาน** การให้ทานที่ไม่กระทบผู้อื่น เช่น บางครั้งเราจะให้ทาน เราก็บอกว่า คนอื่นให้ไม่เท่าเรา เราให้มากกว่าคนอื่นอีก ถ้าในลักษณะอย่างนี้ ก็ไปกระทบคนอื่น

การให้ทานทั้ง ๕ ข้อนี้ แต่ละข้อก็มีผลานิสงส์ต่างกัน อย่างเช่น

ให้ด้วยศรัทธา ก็จะทำให้เรามีผิวพรรณสวย

ให้ด้วยความเคารพ เราก็จะมีบริวาร เช่น บริวารของเราอาจจะเป็นภรรยา เป็นลูกเป็นหลาน เป็นคนใช้ที่อยู่ในบ้านของเรา ก็จะเป็นคนที่เชื่อฟังคำของเรา ใครก็ตามอยากให้อะไรลูกหลานเชื่อฟังคำของตนเอง เวลาให้ทานก็อย่าลืมนำให้ด้วยความเคารพ

ให้ทานตามกาล จะทำให้เราได้ผลที่สมควรตามกาล ตามโอกาส ตามเวลา เวลาเราต้องการสิ่งนี้ ผลก็ได้มาโดยอัตโนมัติ ก็คือได้รับ

อาณิสสส์มากมาย บางครั้ง อาณิสสส์ของท่านที่เราให้ไปแล้ว ส่งผลให้เรามาวยตอนแก่ก็มี แต่ถ้าคนที่ให้กาลทานนี้ จะได้รับอาณิสสส์มาตั้งแต่เกิด ก็คืออวยมาตั้งแต่เด็กนั่นเอง นี่คือนิสสส์ของกาลทาน

ส่วนผู้ที่ให้แบบอนุเคราะห์ จะทำให้ทรัพย์สมบัติที่เราหามาได้ นั้น ไม่ถูกภัยพิบัติ ไม่ถูกภัยทั้ง ๕ เข้ามาเบียดเบียน ราชภัย โจรภัย อัคคีภัย อุทกภัย วาตภัย ภัยคือลูกหลานผลาญสมบัติก็จะไม่เข้ามาเบียดเบียน

ต่อไป**ทานหมวด ๖** ก็คือ ทาน ๖ อย่างนำมาจากคัมภีร์พระอภิธรรมก่อน คือ

๑. **รูปทาน** ให้รูปเป็นทาน ให้ผิวพรรณเป็นทาน เช่น เราให้ทาสีกำแพงวัด เอาทองไปปิดทองคำพระ หรือเราจะเอาเสื้อผ้าไปบริจาคให้คนไหนคนนี้ เอาจีวรไปถวายพระ ก็ถือว่าเป็นรูปทาน ให้รูป ให้สีเป็นทาน

๒. **สัทททาน** ให้เสียงเป็นทาน เช่น ในขณะที่อาตมาก็กำลังบรรยายก็ถือว่า สัทททาน ให้เสียงเป็นทานส่วนหนึ่ง เราเอาเสียงของเราที่เหลือเป็นธรรมะหรือประกาศบอกคุณงามความดีของคนให้ปรากฏ หรือคอยปลุกให้คนทำคุณงามความดี คอยเชิญชวนให้คนเข้าวัด เชิญชวนให้คนทำบุญทำกุศล หรือเป็นอาสาสมัครใช้เสียงของตนเองให้เป็นประโยชน์แก่สาธารณชน แม้แต่การถวายกลอง ถวายระฆังแก่ทางวัดก็เป็นสัทททาน ในยุคนี้สมัยนี้ก็ถวายซีดี ถวายเทปธรรมะ ก็เป็นสัทททาน

๓. **คันธทาน** ให้กลิ่นเป็นทาน เช่น เวลาเราไปวัด เราไปจุดธูป ธูปก็เป็นธูปหอม ก็เป็นคันธทาน ในขณะที่เอาดอกไม้ไปถวาย ดอกไม้ก็มีกลิ่นหอม ก็เป็นคันธทาน ถวายสบูก็เป็นคันธทาน

๔. **รสทาน** ให้รสเป็นทาน ให้อาหารสำหรับบริโภคและเครื่องดื่มต่างๆ เช่น การถวายอาหาร น้ำดื่ม น้ำปานะ น้ำผลไม้ต่างๆ แก่พระสงฆ์ ก็จัดเป็นรสทาน

๕. **โภจณูปทาน** ให้การสัมผัสเป็นทาน เช่น ถวายเตียง ตั้งพัดลม สิ่งของอะไรต่างๆ ที่ทำให้เกิดการสัมผัสในทางที่ดีๆ

๖. **ธรรมทาน** ให้ธรรมเป็นทาน หรือการให้ปัญญาเป็นทาน

ทานหมวด ๖ อีกที่หนึ่ง เรียกว่า ทานที่ทำให้กุศลเจริญตลอดกาล เราทำไปแล้ว เราไม่ใช่ได้กุศลเพียงครั้งเดียว กุศลของเราจะได้อะไรไปเรื่อยๆ ทำบุญครั้งเดียว แต่บุญนั้นเป็นนิธิ ที่ทำให้เราได้บุญเพิ่มขึ้นทุกวันๆ

๑. **อารามโรปทาน** การปลูกดอกไม้ถวายพระเจดีย์ การปลูกสวนผลไม้ถวายแก่พระสงฆ์ ตราบใต้ที่ในสวนนั้นดอกไม้ยังงามอยู่ ผลไม้ก็ยังออกอยู่ ยังได้ผลประโยชน์อยู่ ทุกครั้งที่ดอกไม้ออกดอกมา หรือผลไม้ติดลูกมา เราก็ได้บุญเพิ่มขึ้นทุกวันๆ

๒. **วนโรปทาน** การที่เราถวายต้นไม้ หรือไปปลูกต้นไม้ถวายวัด ปลูกต้นไม้ถวายวัดก็ได้รับอานิสงส์ก็คือมีร่มเงา เพราะฉะนั้น ทุกครั้งที่มีคนไปอาศัยร่มเงาของต้นไม้ เราก็ได้บุญตลอด เช่น บ้านเราก็นิยมปลูกต้นไม้ในช่วงเข้าพรรษา วันที่ปลูกต้นไม้แห่งชาติ พระที่อยู่ตามชนบท อยู่ตามเขา ท่านก็จะนำญาติโยมช่วยกันปลูกต้นไม้ ได้ทั้งบุญและความสามัคคี และทุกครั้งที่ต้นไม้ที่นั้นเจริญเติบโต เราก็ได้บุญอยู่ตลอดเวลาที่มีคนไปอยู่ไปอาศัย ไปใช้ประโยชน์

๓. **เสตุการทาน** การสร้างสะพานให้คนเดินข้ามไปมา ทุกครั้งที่มีคนใช้สะพาน เราก็ได้บุญ คนนั้นจะเป็นใครก็ตาม ได้ข้ามสะพานของเราด้วยความผาสุก เราก็ได้อานิสงส์ได้บุญตรงนั้นตลอดเวลา เรียกว่าได้บุญถาวร ได้บุญตลอดทุกครั้งที่มีคนใช้สอย

๔. **ปปาทาน** การถวายน้ำเป็นทาน ปปา ก็คือน้ำประปาหรือน้ำดื่ม การถวายน้ำดื่มเป็นทาน เช่น ตามชนบทภาคเหนือที่หน้าบ้านของตนเองจะมีหม้อน้ำสำหรับคนเดินผ่านไปมาตักดื่มได้ อย่างนี้เรียกว่า ปปาทาน ให้น้ำดื่มแก่สาธารณชน ใครก็ตามได้ไปดื่ม ไปใช้ เจ้าของก็ได้บุญตลอดเวลา

๕. **อุปัชฌายาทาน** การขุดสระน้ำถวายจะเป็นสระบาดาลหรืออะไรก็ตาม ขุดไปแล้ว เราก็ถวายแก่พระสงฆ์ ถวายแก่วัด หรือมอบให้เป็นสาธารณสมบัติ ทุกครั้งที่มีคนมาใช้สอย เราก็ได้รับอานิสงส์เรียกว่ากุศลเจริญตลอดเวลา

๖. **อุปัถยทาน** สร้างศาลาทำน้ำ ศาลาทางเดินขึ้นเจดีย์ เรียกว่า สร้างศาลา สร้างปราสาท สร้างอะไรต่างๆ ที่สาธารณชนเขาไปใช้ตลอด ทุกครั้งที่มีคนไปใช้ศาลาทำน้ำก็ดี ทุกครั้งที่มีคนไปใช้ศาลาขึ้นไปสู่เจดีย์ก็ดี เรียกว่าอาศัยร่มเงาที่เราสร้างเอาไว้ มีคนอื่นมาใช้ เราก็ได้อานิสงส์อยู่ตลอดเวลา

ทาน ๖ อย่าง เหล่านี้แหละที่ทำให้ผู้ถวายได้รับอานิสงส์ตลอดเวลา คำอธิบายก็นำมาจากคัมภีร์หลายคัมภีร์ ก็คือ คัมภีร์สังยุตตนิกาย พระบาลี อรรถกถา ฎีกา

ทาน ๗ อย่าง

ทาน ๗ อย่าง มีอะไรบ้าง

๑. ทานที่ถวายแก่ภิกษุสงฆ์ ภิกษุณีสงฆ์ ที่มีพระพุทธเจ้า ยังมีพระชนมชีพอยู่เป็นประมุข ก็คือทานที่ถวายแก่สงฆ์ ๒ ฝ่าย คือ ถวายแก่ภิกษุสงฆ์ด้วย ถวายแก่ภิกษุณีสงฆ์ด้วย และมีพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประทับนั่งเป็นผู้รับทานได้ด้วย ทานอย่างนี้มีผลสูงสุด

๒. ถวายแก่สงฆ์ทั้ง ๒ ฝ่าย คือภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์ ในเมื่อองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้ว

๓. ทานที่ถวายแก่ภิกษุสงฆ์ฝ่ายเดียว

๔. ทานที่ถวายแก่ภิกษุณีสงฆ์ฝ่ายเดียว

๕. ทานที่ถวายแก่บุคคลที่ฝ่ายภิกษุสงฆ์หรือฝ่ายภิกษุณีสงฆ์ บอกให้ถวาย ก็คือ ถวายแก่บุคคลที่ภิกษุสงฆ์ก็ดี ภิกษุณีสงฆ์ก็ดีมอบหมาย แนะนำให้ บอกว่า จงถวายแก่ท่านผู้นี้

๖. ทานที่ถวายแก่พระรูปใดรูปหนึ่ง ที่ภิกษุสงฆ์แนะนำบอกให้ ทราบ ก็คือ ถวายแก่พระรูปใดรูปหนึ่งที่พระสงฆ์แนะนำให้ บอกว่า จง ถวายแก่พระรูปนี้

๗. ทานที่ถวายแก่ภิกษุณีรูปใดรูปหนึ่ง ที่ภิกษุณีสงฆ์เป็นผู้ มอบหมายให้ เป็นผู้บอกให้

ทำทานบั้งสุกุล จำเป็นต้องมีอุฐบริวารหรือไม่

อุฐบริวารจะมีก็ได้ ไม่มีก็ได้ อุฐบริวารคือของใช้ที่จำเป็น สำหรับพระ ๘ อย่าง ได้แก่ **จีวร** สำหรับห่ม **สังฆาฏิ** สำหรับห่มซ้อน กันหนาว **สบง** สำหรับนุ่ง **ประคตเอว** สำหรับรัดเอว **รัดสบง** มีดโกน สำหรับโกนผมและหนวด **บาตร** สำหรับใส่อาหาร **เช็ม** สำหรับเย็บผ้า และ**ธมกรก** กระบอกสำหรับกรองน้ำ

ถ้าเราถวายอุฐบริวารดังกล่าวแล้ว อานิสงส์มิใช่จะส่งผลเฉพาะ ในชาตินี้เท่านั้น แต่จะส่งผลในชาติต่อๆ ไป จนถึงพระนิพพาน เมื่อ ถวายแล้วให้ตั้งความปรารถนาว่า **นิพพานสุสัจจโย โทตุ** ขอให้เป็นที่ ปัจจัยแก่พระนิพพาน ก็คือเราถวายเพราะหวังผลให้ตัวเราด้วย ไม่ใช่ หวังผลให้ญาติผู้ล่วงลับไปแล้วอย่างเดียว แต่ถ้าเราไม่อาจถวายอุฐ- บริวารได้ครบทั้งหมด ก็ไม่เป็นไร ขึ้นอยู่กับว่าเราสะดวกแค่ไหนและ เราต้องการจะถวายอะไร ก็คือเราอาจจะถวายผ้าไตรจีวรหนึ่งไตรก็ได้ อาจจะถวายบริวารอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น บาตรใบหนึ่ง หรือจีวรผืนหนึ่ง หรือสบงผืนหนึ่ง หรือผ้าอาบน้ำฝนผืนหนึ่ง อย่างนี้ก็ใช้ได้

ให้ทานไปแล้ว แต่มาคิดเสียดายทีหลัง จะได้บุญหรือไม่

บุญนั้นได้อยู่แล้ว บุญในขณะที่ให้นั้นเราได้แล้ว ในขณะที่ก่อน จะให้ก็เรียกว่า**อุปพเจตนา**เราก็มี ในขณะที่ให้ **มัญจนเจตนา**ก็มี แต่หลังจากให้แล้ว เราขาด**ปรเจตนา** ก็คือบุญหลังจากให้แล้ว เราไม่ได้เพิ่ม ก็หมายความว่าก่อนจะให้เราก็มีความตั้งใจ ในขณะที่ให้ก็ให้ด้วยความเต็มใจเต็มใจ ในขณะที่ให้ก็ให้ด้วยความเต็มใจเต็มใจ แต่หลังจากให้แล้วกลับมานึกเสียดาย ก็คือเราขาด**ปรเจตนา**

เพราะฉะนั้น ก่อนจะให้ทาน ต้องฟังเทศน์ก่อนว่า ต้องเตรียมใจของเราให้ถึงพร้อมด้วยเจตนาทั้ง ๓ เพราะบางครั้งเราเห็นคนอื่นเขาให้ได้ เราก็อยากจะให้บ้าง แต่วัตถุสิ่งของที่เรานั้นมันอาจจะมากเกินกำลังของเรา เมื่อให้แล้วเราก็กลายเป็นหนี้เป็นสิน หรือให้แล้วเบียดเบียนตัวเรา เราก็มานึกเสียดายทีหลัง จึงทำให้**อปฺรเจตนา**ของเราเสีย เพราะฉะนั้น เราจะให้อย่างไร ก็ต้องใช้ปัญญาพิจารณาว่าเบียดเบียนตัวเราไหม และ**อปฺรเจตนา**ของเราจะเสียไปไหม เช่น ในขณะที่เราเลื่อมใส เราให้เท่าไรก็ได้ แต่พอเราเห็นพระที่เราเคยถวายวัตถุสิ่งของของท่านมีชาวที่ไม่ดี ไม่น่าเลื่อมใส เราก็เกิดนึกเสียดายสิ่งของขึ้นมาทันทีเมื่อเป็นเช่นนี้เราก็ต้องฝึกทำใจว่า **อย่านึกถึงตัวบุคคล** เพราะจะทำให้**อปฺรเจตนา**ของเราเสีย แต่ให้นึกถึงทานของเราเท่านั้น

อปฺรเจตนาที่เกิดขึ้นเพราะเสียดายของ จะมีผลอย่างไร

ตอบว่า จะทำให้บุญของเราด้อยลง เช่น เราอาจจะได้อานิสงส์ของบุญที่เราทำแล้ว คือทำให้เกิดเป็นคนร่ำรวย แต่ด้วยการที่ขาด**อปฺรเจตนา**นั้นแหละ จะรวยขนาดไหนก็ตาม ก็ไม่มีกระฉัตรกระใจจะใช้สอยทรัพย์สินสมบัติ เมื่อคิดใช้ทรัพย์สินสมบัติก็ไม่มีความสุขใจ แม้แต่นิดหนึ่ง คือไม่คิดอยากจะใช้สอยเลย นี่เป็นผลที่เราขาด**อปฺรเจตนา**นั่นเอง

บางครั้ง ชาวบ้านซื้ออาหารมาจากบางร้านแล้วใส่บาตรพระ แต่เมื่อพระฉันอาหารนั้นแล้ว เกิดอาพาธท้องเสีย เพราะอาหารนั้นลักษณะอย่างนี้ ผู้ถวายจะได้บุญหรือไม่

ในขณะที่เราใส่บาตรพระ เราได้บุญแล้ว เพราะจิตใจของเราก็เป็นบุญ เจตนาของเราก็เป็นบุญ ไม่เกี่ยวกับอาหารสะอาดหรือไม่สะอาด แต่เราอาจขาดความพิถีพิถันในการเลือกอาหาร จึงไม่ทราบว่าจะอาหารนั้นไม่ค่อยสะอาด เพราะฉะนั้น ในการให้ทานเราต้องให้อย่างพิถีพิถันที่เรียกว่า **ลักกัจจทาน** การให้ทานอย่างเคารพด้วย ก็คือจะให้สิ่งของใดก็ควรดูของอย่างพิถีพิถันว่าของนั้นดีหรือไม่ดี เสียหรือไม่เสีย แล้วจึงให้แต่ของดี ของประณีต เป็นประโยชน์สมควรแก่ผู้รับ เพราะฉะนั้นถามว่า การให้ทานอย่างนี้ได้บุญไหม ตอบว่าได้บุญ แต่ลักกัจจทานของเราอาจจะน้อยไปเท่านั้นเอง

ในสมัยพุทธกาลมีตัวอย่าง คือ พระมหากัสสปเถระท่านไปบิณฑบาต คนที่ใส่บาตรเป็นโรคเรื้อน นิ้วมือเขาก็กำลังจะขาด พอใส่บาตรลงไป นิ้วมือที่เป็นโรคอยู่ก็ขาดหลุดลงในบาตรของท่าน ถ้าในปัจจุบันพระคงไม่ฉัน แต่ในสมัยพุทธกาล พระมหากัสสปเถระท่านเป็นพระอรหันต์ ผู้ทรงรุดงค์อันยอดเยี่ยม เมื่อท่านรับข้าวนั้นแล้ว ท่านไม่คิดเลยว่าสกปรกหรือไม่ พอถึงวัด ท่านก็เอานิ้วมือที่ขาดหลุดลงในบาตรของท่านพร้อมกับน้ำเหลืองที่หยดลงออกไป แล้วท่านก็นั่งในส่วนที่เหลือ ถามว่า ท่านติดโรคไหม ไม่ติด เพราะท่านดูว่า ส่วนตรงน้ำมันหลุดลงมา ท่านก็ทำความสะอาด เอาออกเฉพาะบริเวณนั้น เพราะฉะนั้น พอพูดถึงตรงนี้แล้ว เราผู้ใส่บาตรก็ไม่ใช่โรค แล้วเราก็ไม่ทำนิ้วให้หลุดลงในบาตรของท่าน แต่ว่าเราอาจจะตรวจสอบอาหารไม่ดี หรือมองไม่ชัดเจนว่าสะอาดหรือไม่สะอาด แต่จิตใจของเราเป็นบุญเป็นกุศลแล้ว และเราทำไปก็ได้บุญได้กุศล แต่ถ้าเรามีโอกาสเราก็ตรวจสอบหรือหาอาหารที่สะอาดไปถวายภายหลัง

ในกรณีที่เราไปบริจาคโลหิต ตอนแรกเราคิดว่า ขอให้โลหิตของเราได้ไปช่วยผู้ป่วยโดยทั่วๆ ไป แต่ปรากฏว่าโลหิตของเราได้ไปช่วยชีวิตพระอรหันต์หรือพระอริยบุคคล ในกรณีนี้บุญของเราจะเปลี่ยนไปตามสภาพผู้ที่รับที่เป็นคนธรรมดา กับพระอริยบุคคลหรือไม่

บุญของเราเปลี่ยนไปตามสภาพของผู้รับ ตามปกติเราก็นึกถึงโลหิตที่เราบริจาคแก่คนทั่วไปคือปุถุชน จะมีศีลก็ตาม ไม่มีศีลก็ตาม เราก็ได้อานิสงส์แต่ตรงนี้ แต่ถ้าผู้รับเป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์ หรือเป็นพระอริยบุคคลมารับบริจาคโลหิตของเราไป เราก็ได้บุญได้อานิสงส์มากขึ้นไปอีกเป็นทวีคูณ

เครื่องเสียงกับระฆัง ถวายอย่างไรจะได้อานิสงส์มากกว่ากัน

การถวายเครื่องเสียงและระฆัง จัดเป็นสังฆทานเหมือนกัน การถวายระฆัง ทุกครั้งที่ระฆังถูกตีขึ้นมาเพื่อให้ทำความดี ผู้ถวายก็จะพลอยได้บุญได้อานิสงส์ไปด้วย ก็คือ ถ้าตีเพื่อปลุกให้ตื่นขึ้นมาปฏิบัติธรรม อานิสงส์แห่งการปฏิบัติธรรม เราก็พลอยได้ด้วย ถ้าตีเพื่อให้ฉัน อานิสงส์ที่ฉันฉันแล้วมีชีวิตยืนนาน เราก็พลอยได้ด้วย ตีเพื่อให้เข้าเรียนธรรมะ ในส่วนที่ฉันได้เรียนธรรมะ เราก็พลอยได้ด้วย ตีเพื่อให้สวดมนต์ทำวัตร อานิสงส์ที่ฉันสวดมนต์ทำวัตร เราก็พลอยได้รับอานิสงส์ส่วนนี้ด้วย ส่วนการถวายเครื่องเสียง ทุกครั้งที่มีการเปิดธรรมะ มีการเทศน์ธรรมะ เราก็จะพลอยได้รับอานิสงส์ส่วนนี้ด้วย ถ้าท่านเอาเครื่องเสียงที่เราถวายไปเปิดธรรมะให้ญาติโยมฟัง หรือเอาไปเทศน์ธรรมะ ทุกครั้งที่มีการใช้เครื่องเสียงเกี่ยวกับเรื่องของธรรมะ เราก็ได้อานิสงส์จากส่วนนี้

ฉะนั้น การจะตัดสินว่า การถวายระฆังกับถวายเครื่องเสียง อย่างไหนมีอานิสงส์มากกว่ากัน จึงไม่สามารถตัดสินได้ อย่างเช่น หากเรามองที่การใช้ประโยชน์ บางคนอาจจะบอกว่าเครื่องเสียงมีความจำเป็นกว่า เพราะระฆังวัดละลูกก็พอแล้ว เพราะบางวัดมีระฆังหลายลูก แต่ไม่ได้ตี ก็ไม่มีประโยชน์ เราก็ไม่ได้บุญเพิ่ม ส่วนเครื่องเสียง ถ้าท่านเอาไปเปิดธรรมะ เราก็ได้บุญได้อานิสงส์เพิ่ม แต่ถ้าเครื่องเสียงนั้นท่านเอาไปเปิดเพลง เราก็พลอยไม่ได้บุญ ไม่ได้ อานิสงส์ ฉะนั้น จะบอกว่า เครื่องเสียงได้อานิสงส์มากกว่า หรือระฆัง ได้อานิสงส์มากกว่า ยากที่ตัดสิน ขึ้นอยู่กับว่าผู้ใช้ได้เอาไปใช้ในทางใด ทำให้ผู้ถวายนั้นได้อานิสงส์ต่อเนื้อไหม เช่น เปิดธรรมะตลอด ผู้ถวาย ก็ได้อานิสงส์เกี่ยวกับเรื่องของธรรมะโดยตลอด เป็นต้น

บางท่านกังวลใจว่า เรถวายทาน เช่นว่า เครื่องเสียง พัดลม แก่พระแล้ว ท่านไม่ได้ใช้เอง แต่เอาของนั้นไปถวายวัดอื่นที่ขาดแคลน อย่างนี้เราจะได้บุญไหม

เรถวายแก่พระ เราก็ได้บุญแล้ว เมื่อท่านเอาไปถวายต่อ ท่านก็ได้บุญของท่านเพิ่มอีก แต่ถ้าเราทำใจถูก คือเข้าใจว่าท่านก็เอาไปถวายในที่ที่ขาดแคลน เราจะได้ อานิสงส์ ๒ ต่อ แต่ถ้าเราไม่เข้าใจ ก็ได้อานิสงส์แค่ครั้งแรก คือตอนที่ถวายกับท่านเท่านั้น แต่หลังจากนั้น กุศลไม่เกิดขึ้นกับเราอีกแล้ว

ฉะนั้น **ตัวปรเจตนา**นั้นสำคัญมาก เรถวายแก่ท่านแล้ว ต้องถวายขาด ท่านเอาไปทำบุญต่อก็ถือว่าท่านได้อานิสงส์เพิ่ม เราก็พลอยได้อานิสงส์เพิ่ม อย่าไปคิดว่า เราเลื่อมใสท่านแล้วถวายท่าน ท่านเท่านั้นใช้จึงจะได้บุญ ไม่ใช่อย่างนั้น ฉะนั้น **ขึ้นอยู่กับว่า เราจะทำใจได้มากแค่ไหน บุญก็จะได้มากแค่นั้น**

คนที่ถวายข้าวสาร อาหารแห้ง จะต้องไปกินของแห้ง จริงหรือไม่

ไม่จริง แต่ความจริงก็คือ ข้าวสาร อาหารแห้ง หรือของดิบต่างๆ ที่เรากินในช่วงหลังเพล เราไม่ได้ประเคน แต่ถวายในลักษณะที่มอบให้กับกัปปิยการก แล้วคนทำอาหารแทนเราก็คือโยมที่ทำหน้าที่เป็นโรงครัวอยู่ที่วัดเป็นคนหุงต้มถวาย แต่ถ้าเป็นอาหารแห้ง อาหารดิบต่างๆ เมื่อเราทำบุญก็เอาของไปที่วัด กล่าวคือถวายได้ แต่พระไม่สามารถรับประเคนของดิบนั้นได้ จากนั้นมอบให้โยมวัดหรือแม่ครัวเป็นผู้ทำให้สมควรแก่พระต่อไป เพราะฉะนั้น คนที่ถวายของแห้ง ก็ไม่ต้องไปกินของดิบ แต่ได้กินของสุกนั้นแหละ

การถวายน้ำเป็นขวดๆ แก่พระบิณฑบาต แล้วท่านถือลำบาก จะเป็นบาปไหม

ผู้ถวายไม่เป็นบาปเป็นกรรมแต่อย่างใด เพราะเราถวายท่านเพื่อต้องการให้ท่านได้เอาไปดื่ม แต่ทำให้พระหิ้วกลับวัดลำบาก ฉะนั้นเราควรดูว่า ถ้าน้ำขวดใหญ่ เมื่อเราถวายก็จะเต็มบาตรและหิ้วลำบาก เราจะลดเป็นขวดเล็กได้ไหม หรือถ้าเรามีโอกาส มีจิตศรัทธา ก็ควรเอาไปส่งไปถวายที่วัดเลย หรือบางคนก็ทำบุญเป็นค่าน้ำ ค่าไฟ ในวัดอย่างนี้ก็มี

การถวายผลไม้แก่พระคุณเจ้า ควรปอกเปลือกเอาเมล็ดออกก่อน หรือถวายทั้งผล

จะปอกเปลือกหรือจะถวายเป็นลูกๆ ก็ได้ แต่ถ้าผลไม้ไม่มีเมล็ดก็ต้องทำให้สมควร เรียกว่า**ทำกัปปิยะ** ก็คือถ้าผลไม้ไม่มีเมล็ด เช่น ส้ม เงาะ ลิ้นจี่ ลำไย เป็นต้น เราเอาเมล็ดออกหมดแล้วก็ประเคน ท่านฉันได้เลย แต่ถ้าผลไม้มีเมล็ด เรายังไม่ได้นำเมล็ดออก ถวายทั้งลูก ท่านฉันไป เคี้ยวถูกเมล็ดแตก ท่านก็เป็นอาบัติ เพราะฉะนั้น มีวิธีการคือ

พระที่เข้าใจวินัย ท่านก็จะบอกญาติโยมว่า ผลไม้นี้พระเคนทั้งลูกก็ได้ แต่ถ้าทำให้สมควร ให้ลูกกับวินัยของพระ เช่น พระบอกว่า โยม ช่วยทำกับปียะให้หน่อย หรือ โยม ทำให้สมควรหน่อย โยมก็จะใช้มีดเล็ก หรือเล็บไปขีดไปข่วนที่ผลไม้ แล้วก็บอกว่า สมควรแล้วครับ สมควรแล้วค่ะ หรือบอกเป็นภาษาบาลีว่า **กบปิยํ ภนฺเต** ก็ได้ในการทำกับปียะนี้ บางคนก็ไม่เข้าใจว่า ทำไมถวายผลไม้ทั้งลูก แล้วพระฉันเป็นอาบัติ เป็นอาบัติตรงไหน ก็เป็นอาบัติตรงเมล็ดนั่นเอง

หรือผักที่ต่อยอด เช่น ผักบั้ง ผักแว่น ผักกระเฉด เป็นต้น ที่สามารถนำไปปลูกแล้วเกิดใหม่ได้ เวลาเราถวายเสร็จ ท่านก็จะบอกว่า โยมทำให้สมควรหน่อย โยมเข้าใจก็ใช้เล็บหรือมีดไปกรีด โดยทำให้ติดกันทั้งหมด ไม้ใช้ตั้งมายอดเดียว แล้วทำแต่เพียงที่เดียว ใช้เล็บใช้มีดข่วนลงไป แล้วบอกว่าสมควรแล้วครับ สมควรแล้วค่ะ แค่นี้ก็ถือว่าใช้ได้ นี่คือวิธีทำให้สมควรกับวินัยของพระ

แต่ถ้าพระก็ไม่เข้าใจ โยมก็ไม่เข้าใจ ก็คือถวายทั้งลูก พระท่านก็ปอกเอง แล้วก็ไปโดนเมล็ดเสียหาย ท่านก็เป็นอาบัติ โยมบางคนก็คิดว่า ทำให้พระอาบัติแล้ว โยมจะได้บาปใหม่ โยมจะได้บุญใหม่ โยมไม่บาป แต่ได้บุญตั้งแต่ถวายแล้ว เพราะการที่พระฉันโดนเมล็ดมันเสียหาย ไม่เกี่ยวกับโยม ท่านไม่ทำวินัยกรรมของท่านเอง คือท่านไม่รักษาวินัย เป็นเรื่องของท่าน

เพราะฉะนั้น เมื่อเราถวายผลไม้ มีเมล็ดก็ถวายได้ ไม่มีเมล็ดก็ถวายได้ แต่ถ้าเอาเมล็ดออกหมด ถือว่าถวายของที่ประณีตยิ่ง แต่ถ้าไม่ได้เอาเมล็ดออก ไม่ได้ทำให้เรียบร้อย ของนั้นไม่ค่อยประณีตเท่าไร แค่นั้นเอง

เครื่องอัฐบริวาร และของใช้ที่จำเป็น เช่น สนุ่ ยาสีฟัน ยา สามัญประจำบ้าน หนังสือธรรมะ จะถวายขณะพระบิณฑบาต ได้หรือไม่

ของเหล่านั้น ถ้าต้องการจะถวาย ก็ถวายได้ แต่พระจะหิ้วกลับ
วัดลำบาก เพราะวัตถุประสงค์ของการบิณฑบาต ก็เพื่อรับอาหารมา
ฉันเท่านั้นเอง เพราะฉะนั้น เราก็ต้องดูว่า เวลานี้ท่านบิณฑบาตเพื่อ
ต้องการอาหารไปฉัน ถ้าเราถวายของอื่นๆ ที่ไม่ใช่อาหารขบฉัน เช่น
ยา กล่องใหญ่ เป็นต้น บาตรของท่านก็จะเต็ม เป็นภาระสำหรับท่าน
และท่านก็จะไม่ได้บิณฑบาตอาหารด้วย ถ้ามว่า เราจะได้บุญไหม ถวาย
เวลาไหนก็ได้บุญอยู่แล้ว แต่เราต้องเข้าใจสักนิดหนึ่งว่า เวลานี้ท่าน
กำลังบิณฑบาตอาหาร ไม่ใช่บิณฑบาตยา แค่นั้นเอง ถ้ามว่า หนังสือ
ธรรมะถวายได้ไหม ถ้าเล่มไม่ใหญ่ พระหิ้วได้สะดวกก็ถวายได้

คนที่ทานอาหารที่เหลือจากพระฉันแล้วจะต้องไปเกิดเป็นเปรต จริงหรือไม่

ไม่เป็นจริงเลย เพราะอาหารที่เหลือนั้นพระท่านสละแล้ว สละ
ตอนไหน ก็ตอนที่ท่านฉันเสร็จแล้ว เขามีมือออกจากบาตรแล้ว ท่านก็
ไม่ยึดว่าเป็นของท่านอีกแล้ว ก็คือท่านทอดอาลัยว่า อาหารที่เหลือนี้
ใครก็ตามจะเอาไปบริโภค ไปทานได้หมด แต่บางวัด เพื่อให้โยมเกิด
ความสบายใจ จึงมี**พิธีอุปโลกน์** คือ พอโยมถวายอาหารเสร็จก็มีพระ
ภิกษุสงฆ์กล่าวคำอุปโลกน์ว่า อาหารทั้งปวงที่ท่ายกทายิกาน้อมนำมา
ถวายนี้ ได้ตกถึงในท่ามกลางสงฆ์ ต่อไปข้าพเจ้าจะเป็นผู้แจกอาหารที่
ญาติโยมนำมาถวายในท่ามกลางสงฆ์ ก็คือ ส่วนที่หนึ่งก็ตกถึงแก่พระ
เถระ ส่วนที่สองก็ตกถึงแก่พระอนุเถระ และพระรองลงมาตามลำดับ
ตลอดถึงสามเถระ ส่วนที่เหลือจากนั้นก็ตกถึงแก่ญาติโยม และส่วนที่

เหลือจากนั้นก็จะตกถึงแก่สัตว์เลี้ยวต่างๆ บางวัดก็อาจจะกล่าวคำอุปลักษณ์แบบนี้ ก็หมายความว่า พอพระรับอาหารส่วนของพระเสร็จ อาหารที่เหลือก็เป็นของโยมทันที อย่างเช่น ที่**วัดจากแดง** พระภิกษุสามเณรฉันในบาตร พอท่านตักอาหารเสร็จ โยมมีสิทธิที่จะรับอาหารบนโต๊ะไปทานได้เลย ก็คือบอกให้ทราบกันทั่วไปว่า พอพระตักเสร็จคือรับส่วนของท่านไปฉันสำหรับมือนั้น ท่านสละสิทธิแล้ว คือไม่มีอาลัย ไม่ต้องการอาหารนั้นแล้ว แค่นี้แหละ กรรมสิทธิ์ของท่านก็หลุดทันทีที่เหลือออกนั้นก็ถึงแก่โยม ญาติโยมก็ทานได้ ไม่มีโทษแต่อย่างใด

เมื่อเห็นว่ามีคนใส่บาตรเยอะแล้ว อาหารที่เหลือทิ้ง เราควรจะใส่บาตรตีใหม่

บางที่บางแห่งโยมใส่บาตรมากจริงๆ พระรับมาแล้ว มือเข้กัฉันแล้ว มือเพลก็ฉันแล้วก็ไม่หมด ท่านก็ให้ลูกศิษย์ ลูกศิษย์ก็ทานไม่หมด และไม่มีคนไปรับ ไปขอ ท่านก็ต้องทิ้ง แต่มีเพียงบางที่บางแห่งเท่านั้น ไม่ใช่ทุกสถานที่

ฉะนั้น ถ้าเราเห็นว่าตรงไหน มีคนใส่บาตรมากแล้ว อาหารที่เหลือทิ้งเหลือขว้าง เราก็เลือกทำบุญอย่างอื่นแทนก็ได้ อย่างนี้เรียกว่า **วิเจยย ทาน** ก่อนที่จะให้ท่านก็เลือกก่อนว่ามีความจำเป็นไหม ขาดเหลือไหม ก็คือเราใช้ปัญญาในการให้นั่นเอง หรือเราคิดว่า อาหารที่เหลือก็ไม่มีอะไร ท่านจะให้ใคร จะเอาไปเลี้ยงสุนัขในวัดหรือเอาไปทำอะไรก็แล้วแต่ท่าน เพราะในขณะที่ทำบุญ เราได้บุญแล้ว แต่ส่วนที่เหลือนั้น ท่านจะจัดสรรอย่างไรก็แล้วแต่ท่าน ถ้าจัดสรรดีมันก็มีประโยชน์อีกมากมาย ก็ขึ้นอยู่กับผู้ที่รับไปได้จัดสรรของที่รับได้มากน้อยแค่ไหน เราก็คิดในลักษณะอย่างนี้ได้

แม่ชีสามารถออกบิณฑบาตได้หรือไม่

นักบวชทุกประเภทมีสิทธิ์บิณฑบาตได้ แต่ถามว่าจะมีคนใส่บาตรไหม ถ้ามีคนใส่ก็บิณฑบาตได้ เพราะแม่ชีก็มีบาตรของแม่ชี บาตรของแม่ชีไม่จำกัดว่าเป็นสีอะไร แม่ชีก็ใช้บาตรสแตนเลสสีขาว และไม่ต้องอธิษฐานเหมือนบาตรของพระ ก็คือเป็นภาชนะชนิดหนึ่งเท่านั้นเอง แต่ถ้าเป็นบาตรของพระต้องเป็นสีดำ ห้ามต้องเป็นสีดำ เพราะเป็นบาตรเหล็กถ้ำรมสีดำแล้วสนิมจะไม่ขึ้น และเก็บรักษาไว้ได้นาน ถ้าเป็นบาตรสแตนเลสสีขาวๆ สำหรับของพระก็ไม่เหมาะไม่ควร ต้องรมให้เป็นสีดำเหมือนปีกแมลงภู่ แล้วก็ทำการอธิษฐานว่า **อิมิ ปตฺตํ อธิฏฐามิ**

ฉะนั้น ถามว่า แม่ชีใช้บาตรสแตนเลสสีขาวได้ไหม ได้ ออกบิณฑบาตได้ไหม ได้ เพราะในสมัยพุทธกาล ภิกษุณีก็ออกบิณฑบาต แต่บาตรของภิกษุณีต้องอธิษฐาน ฉะนั้น ถ้ามีคนใส่ก็มีสิทธิ์ที่จะออกบิณฑบาต แต่ไม่ใช่ไปรบกวนพระ เพราะอย่างไร ระหว่างพระกับแม่ชี ออกบิณฑบาต คนก็จะมาใส่บาตรพระมากกว่าแม่ชี ฉะนั้น เมื่อแม่ชีก็รักษาศีลอุโบสถ ถ้ามีใครต้องการจะทำบุญ แม่ชีก็มีสิทธิ์ที่จะออกบิณฑบาตได้

ในสมัยพุทธกาล บาตรของพระทำด้วยอะไรบ้าง

ในสมัยพุทธกาล บาตรมีอยู่ ๓ อย่าง คือ บาตรไม้ บาตรดิน และบาตรเหล็ก แต่บาตรของพระทรงอนุญาตให้ใช้ ๒ อย่างก็คือ บาตรดิน และบาตรเหล็ก ส่วนบาตรอื่นๆ เช่น บาตรไม้ บาตรไม้แก่นจันทร์ บาตรทองเหลือง บาตรทองแดง บาตรดีบุก พระพุทธองค์ไม่ทรงอนุญาต

สมัยก่อนบาตรที่นิยมใช้ก็คือ บาตรดินและบาตรเหล็ก ในเมืองไทย บาตรดินหายากมาก แต่ถ้าในประเทศพม่า เวลาเขานิมนต์พระไปฉันที่บ้าน นิมนต์ไป ๕๐๐ รูป อาตมาก็คิดว่า บ้านโยมหลังเล็กๆ นิมนต์พระไป ๕๐๐ รูป พระจะฉันอย่างไร พอไปถึงที่บ้านเขาก็ยกบาตรดินใบเล็กๆ มาถวายพระรูปละใบๆ ในบาตรนั้นมีข้าวและมีกับข้าวอยู่ ๔ อย่าง และมีของหวานอยู่ ๑-๒ อย่าง บาตรดินนั้นเวลาเอามาใส่ข้าวก็จะหอม แต่ใช้ไม่ทน พอตกก็แตกเลย ในสมัยพุทธกาลจะมีบาตรดินเยอะ เพราะบาตรดินราคาถูก อย่างเช่นที่ประเทศพม่า ในช่วงอาตมาไป บาตรดินใบละ ๕๐ จাঁต ถ้าเป็นบาตรเหล็กใบละ ๔๐๐-๕๐๐ จাঁต ฉะนั้น พระพุทธองค์ก็อนุญาตบาตรดินและบาตรเหล็ก ๒ อย่าง และขนาดของบาตรขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ นั่นก็เป็นเรื่องบาตรของพระ ซึ่งต้องได้ขนาดว่า ขนาดเล็ก จุข้าวสุกฉันได้กึ่งองค์ ขนาดกลาง จุข้าวสุกฉันได้กึ่งองค์ ขนาดใหญ่ จุข้าวสุกฉันได้กึ่งองค์ ถ้าบาตรเกินขอบเขตเกินปริมาณ ใหญ่เกินขนาดก็อธิษฐานไม่ได้

ได้ยินว่าพระพุทธองค์ทรงสรรเสริญพระภิกษุที่บิณฑบาตมาเลี้ยงมารดาบิดาจริงไหม

จริง เรื่องมีอยู่ว่า ในสมัยพุทธกาลมีพระภิกษุรูปหนึ่ง ท่านเป็นบุตรเศรษฐี พอท่านออกบวชแล้ว กิจการทางบ้านไม่มีคนดูแลเหลือแต่มารดาบิดาที่แก่เฒ่า ๒ คน ถูกเขาโกงไปหมด เรียกว่าสิ้นเนื้อประดาตัว เลยตกทุกข์ได้ยาก ขอบทานเขากิน พอพระที่เป็นบุตรไปเห็นจึงไปรับมารดาบิดามาอยู่ที่วัด แล้วท่านก็ออกไปบิณฑบาต พอได้อาหารมาก็ให้มารดาบิดาทานหมด พระภิกษุในวัดเห็นก็ตำหนิติเตียน และเอาเรื่องนี้ไปฟ้องพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธองค์ก็เรียกพระภิกษุรูปนี้มาถามว่า เธอทำอย่างนี้จริงไหม ท่านทูลตอบว่า ทำจริงพระเจ้าข้า

พระองค์ทรงทราบเรื่องทุกอย่างหมดแล้วก็ทรงสรรเสริญว่า ถ้าพระภิกษุได้อาหารบิณฑบาตมาแล้ว ตัวเองยังไม่ได้ฉัน แต่เอาไปให้คนอื่น นอกจากมารดาบิดาก่อนปรับอาบัติ แต่ถ้าให้มารดาบิดาทาน อย่างนี้ไม่เป็น ไม่ปรับอาบัติ พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญ

ฉะนั้น แม้จะเป็นพระก็สามารถที่จะเลี้ยงดูมารดาบิดาที่ตกทุกข์ได้ยาก ขาดที่พึ่งได้ อย่างเช่นพระลูกชายเศรษฐีเป็นตัวอย่าง แต่ถ้าเอาอาหารบิณฑบาตที่ตนเองยังไม่ได้ฉันเลย แต่เอาไปให้คนอื่นที่ไม่ใช่มารดาบิดาก่อน ก็ปรับอาบัติ เป็นโลกวัชชะ เป็นโทษทางโลกด้วย เป็นปณัตติวัชชะ เป็นโทษทางพระวินัยบัญญัติด้วย

ถ้าเป็นบุคคลอื่น นอกจากมารดาบิดา เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย ที่แก่เฒ่า พระภิกษุสามารถบิณฑบาตเลี้ยงได้ไหม

ถ้าไม่ใช่มารดาบิดาโดยตรง พระต้องฉันก่อน ก็คือ เมื่อพระได้บิณฑบาตมา ต้องแบ่งส่วนสำหรับพระฉันไว้ก่อน จากนั้น จึงเอาส่วนที่เหลือไปเลี้ยงบุคคลอื่น เช่น ปู่ ย่า เป็นต้นได้ บางครั้งทางพระวินัยก็จะเห็นมารดาบิดาเป็นหลัก แต่ถ้าเป็นปู่เป็นตา เป็นพ่อของพ่อก็สามารถอนุโลมได้ เพราะอยู่ในกลุ่มผู้ที่ควรเคารพ ถ้าท่านอยู่ในฐานะที่ลำบากเช่นเดียวกัน ก็สามารถเลี้ยงดูได้

พระนำบิณฑบาตไปถวายเพื่อนพระหรือพระผู้ใหญ่ที่อาพาธได้หรือไม่

การทำอย่างนี้ได้อันสงฆ์มาก เพราะนอกจากตนเองได้ออกบิณฑบาตตามปกติแล้ว ยังมีจิตอนุเคราะห์ดูแลเพื่อนพระที่อาพาธก็เหมือนกับได้อุปถัมภ์จากองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้บุญได้อานิสต์มาก

สมัยพุทธกาล ผู้บวชจะมีเครื่องอัฐบริขารที่สำเร็จด้วยฤทธิ์เกิดขึ้นจริงหรือไม่

การได้บวชอย่างนี้จะมีเฉพาะพระภิกษุบางรูปที่เคยทำบุญอัฐบริขาร แล้วก็ได้อิच्छิฐานเอาไว้ เช่น โยมได้ถวายกฐิน ในกฐินก็จะมิบาตร มีจีวร เป็นต้น เรียกว่ามีอัฐบริขารของพระอยู่ครบ เราทำบุญเสร็จแล้วก็บารารถานว่า ด้วยอานิสงส์ที่ข้าพเจ้าได้ถวายอัฐบริขารนี้ ในชาติสุดท้ายที่ข้าพเจ้าจะได้บวช ขอให้อัฐบริขารสำเร็จด้วยฤทธิ์ ก็คือไม่ต้องไปซื้อหา

ฉะนั้น พอถึงชาติสุดท้าย เมื่อทูลขอบวช พระพุทธองค์จะตรัสว่า เอहि ภิกขุ จงเป็นภิกษุมาเถิด ธรรมอันแรกกล่าวดีแล้ว เธอจงประพฤติพรหมจรรย์เถิด พอตรัสจบ อัฐบริขารที่สำเร็จด้วยฤทธิ์ ด้วยบุญฤทธิ์ แต่ไม่ใช่ของทิพย์นะ เรียกว่าของที่สำเร็จได้ด้วยบุญฤทธิ์ก็จะมาเองโดยอัตโนมัติ ไม่ต้องไปซื้อ ไม่ต้องไปหา นี่ก็เป็นเรื่องของผู้ทำบุญแล้วก็ตั้งบารารถาน ถ้าไม่ได้บารารถาน เคยทำบุญเกี่ยวกับเรื่องอัฐบริขารไว้บ้างไหม ถ้าทำไว้ พระพุทธองค์ก็จะตรัส แล้วอัฐบริขารสำเร็จด้วยฤทธิ์ก็จะเกิดขึ้นได้เช่นเดียวกัน แต่ถ้าไม่ได้เคยถวายเครื่องอัฐบริขารเลย อย่างเช่น พระพาหิยะท่านฟังธรรมแล้วได้บรรลुเป็นพระอรหันต์แล้ว พระพุทธองค์ก็ดูอุปนิสัยว่า ชาติปางก่อนเคยได้ถวายอัฐบริขารไหม เมื่อทรงเห็นว่าไม่เคยได้ถวายเลย พระพุทธองค์ก็ไม่สามารถตรัส เอहि ภิกขุ ได้ แม้ท่านจะบรรลुเป็นพระอรหันต์แล้ว ก็ต้องให้ท่านไปแสวงหาอัฐบริขารเอง จนในที่สุด ยักษิณีกໍแปลงร่างเป็นแม่วัว แล้วมาขวิดท่านสิ้นชีวิตคือปรินิพพาน

เพราะฉะนั้น การถวายเครื่องอัฐบริขาร ก็จะได้อัฐบริขารที่สำเร็จด้วยฤทธิ์ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าในขณะที่ยังบวช ฆฎิการพรหมเป็นผู้นำอัฐบริขารที่เป็นของทิพย์มาถวายพระองค์

ในกรณีที่พระต้องการความช่วยเหลือในเรื่องต่างๆ เช่น การเดินทางไปแสดงธรรม หนังสือเรียนพระปริยัติธรรม เป็นต้น แต่ท่านไม่มีโยมอุปัฏฐาก ไม่มีโยมปวารณา ตามพระวินัย พระสามารถขอความช่วยเหลือกับใครได้บ้าง

ตามพระวินัย พระสามารถขอกับโยมพ่อโยมแม่ได้ แต่ถ้าไม่มีโยมพ่อโยมแม่ ไม่มีคนปวารณา ก็คือไม่มีสิทธิ์จะขอกับใคร นอกจากท่านจะขอด้วยวิธีอย่างหนึ่ง ก็คือ ถ้าพระเห็นว่า โยมคนนี้เป็นคนมีศรัทธา แต่เขาไม่เคยปวารณากับพระไว้เลยว่า ท่านต้องการอะไรให้ขอได้ ท่านก็อาจจะไปยืนอยู่หน้าบ้าน พอไปยืนอยู่ โยมก็ถามว่า ท่านมาธุระอะไร ต้องการอะไร ถ้าโยมเอ่ยคำถามอย่างนี้ ก็แสดงว่าโยมปวารณาไว้แล้ว ครึ่งหนึ่ง พระขอได้ทันที ส่วนโยมจะถวายหรือไม่ถวายก็เป็นเรื่องของโยม แต่ถ้าโยมไม่ถาม ไม่ได้ใส่ใจ พระก็ไม่มีสิทธิ์ขอ แต่โดยทั่วไป ถ้าพระตั้งใจเรียนธรรมะจริงๆ เรื่องปัจจัย ๔ โดยมากก็จะพอมือ เพราะคนไทยจะไม่ทอดทิ้ง ญาติโยมพร้อมจะให้การสนับสนุนอุปถัมภ์ท่านอยู่แล้ว แต่ถ้าไปเรียนทางอื่น เช่น ไปเรียนวิชาการที่ไม่ใช่ธรรมะแล้ว ญาติโยมก็จะไม่เลื่อมใส และพระจะไปขอให้สนับสนุน ก็ไม่เหมาะสมไม่ควร

พระจะขอความช่วยเหลือต่างๆ เช่น หนังสือเรียน เป็นต้น กับเพื่อนพระด้วยกันได้ไหม

ขอได้ ถ้าเป็นเพื่อนพระ เพื่อนสหธรรมิกด้วยกัน หากท่านมีศรัทธาจะถวาย ก็มีสิทธิ์ขอได้ ไม่มีขอบเขต แต่ขอแล้ว ท่านจะมีถวายหรือไม่ ก็ขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของท่านเอง

ทำไมสีจีวรของพระจึงมีหลากหลาย ไม่เหมือนกัน

เพราะมีสาเหตุ คือ จีวรของพระ เรียกว่าผ้ากาสาวพัสตร์ **กาสาวะ** แปลว่า น้ำฝาด **พัสตร์** แปลว่า ผ้า ผ้าที่ย้อมด้วยน้ำฝาด ฉะนั้น จีวรของพระ เราอาจจะเห็นเป็นสีเหลืองหม่น สีออกแดงๆ หน่อย ก็เนื่องจากน้ำฝาดน้ำย้อมที่ได้จากเปลือกไม้บ้าง แก่นไม้บ้าง ดอกไม้บ้าง

ในสมัยพุทธกาล พระท่านจะนำเปลือกขุ่น แก่นขุ่น เปลือกประตู ดอกคำ เป็นต้น มาต้ม แล้วเอามาย้อมจีวร ถ้าย้อมด้วยแก่นขุ่น ก็จะออกสีเหลืองหม่นๆ แต่ไม่ใช่เหลืองแจ๊ด ที่เราเห็นทั่วๆ ไป แต่ถ้าย้อมด้วยเปลือกประตู ก็จะออกสีแดงๆ หน่อย

การที่ต้องย้อมด้วยน้ำฝาด ก็เพื่อทำลายสี เพื่อไม่ให้สีจีวรนั้น กระจุกตาค สวยงาม เพื่อให้เป็นสีที่ซีด สีที่เคঁราหมอง สีที่ใครเห็นก็ไม่อยากได้ ทำไมต้องทำอย่างนี้ เพื่อให้เกิดความปลอดภัยกับจีวรของพระ เพราะจีวรมีสีที่ชาวบ้านไม่อยากได้ ขโมยก็ไม่รู้ว่าขโมยไปทำอะไร ในเมื่อเป็นสีนี้ เป็นสีของนักบวช เป็นสีของผู้ปฏิบัติธรรม

ฉะนั้น สีจีวรของพระจึงมีหลากหลาย สีเหลืองหม่นก็มี สีกรักแดงก็มี สีกรักดำๆ หน่อยก็มี ในเรื่องของสีจีวรนี้ ถ้าโยมสนใจจะอ่านเองก็มีกล่าวไว้ในคัมภีร์มิลินทปัญหา ตอนพระยามิลินท์ถามเรื่องจีวรของพระว่าทำไมต้องสีนั้นสีนี้แล้วห่มผ้าจีวรทำไมต้องทำอย่างนั้นอย่างนี้ และการห่มผ้าจีวรสีนี้ การทำอย่างนี้ มีประโยชน์อย่างไร มีอานิสงส์อย่างไร

พระภิกษุจะขอปัจจัย ๔ เช่น ผ้า จีวร อาหาร เป็นต้น กับมคณายก หรือกรรมการวัดได้หรือไม่

ถ้ามคณายกหรือกรรมการวัดเขาพิจารณาเอาไว้ก่อน พระภิกษุก็สามารถขอปัจจัย ๔ กับพวกเขาได้ ก็คือ บุคคลทั่วไปยกเว้นมารดาบิดา ถึงแม้บุคคลนั้นจะเป็นมคณายกหรือกรรมการก็ตาม หากเขาได้เคยพิจารณากับพระภิกษุไว้ก่อนว่า “ถ้าพระคุณเจ้าต้องการอะไร ให้มาบอกโยมได้” พระภิกษุก็สามารถขอปัจจัย ๔ ตามที่โยมพิจารณาไว้ได้เลย แต่ถ้าเขาไม่ได้พิจารณาไว้ก่อน และก็ไม่รู้จักกันกับพระภิกษุแต่อย่างใด พระภิกษุจะไปขอโดยตรงไม่ได้ ผิดพระวินัย แต่ก็มิมีวิธีตามที่บอกไว้แล้ว ก็คือ ในกรณีที่พระภิกษุรู้ว่าบุคคลผู้นั้นเป็นมคณายกวัดหรือกรรมการวัดที่คอยช่วยเหลือกิจการต่างๆ ในวัดนั้นแหละ แต่เขาไม่ได้พิจารณาไว้ หากพระภิกษุต้องการขอกับเขา ก็ให้ห่มจีวรแล้วไปยืนอยู่หน้าบ้านของเขา เมื่อมคณายกนั้นเห็นพระภิกษุแล้ว ออกมาถามว่า ท่านต้องการอะไร ถ้าเขาเอ่ยคำนี้ขึ้นมา พระภิกษุก็สามารถขอได้ บอกความต้องการได้เลย

เครื่องอัฐบริขารที่จำเป็นสำหรับพระ มีอะไรบ้าง

ความจริง เครื่องอัฐบริขาร ได้เคยพูดมาก่อนแล้ว แต่จะกล่าวทวนให้อีก คำว่า **อัฐบริขาร** ก็คือ ของใช้ที่จำเป็นสำหรับพระภิกษุ ๘ อย่างได้แก่ **อุตตราสงค์** (ผ้าจีวรสำหรับห่ม) **สังฆาฏิ** (ผ้าสำหรับห่มซ้อนกันหนาว) **อันตราวาสก** (ผ้าสบงสำหรับนุ่ง) **ประคตเอว** (ผ้าสำหรับรัดเอว) **บาตร** (ภาชนะสำหรับใส่อาหาร) **มีดโกน** (สำหรับปลงผมและโกนหนวด) **เช็ม** (สำหรับเย็บผ้าต่างๆ) และ**ธมกรก** (ผ้ากรองน้ำ)

ในยุคนี้สมัยนี้ ผ้าจีวร พระภิกษุบางรูปก็ไม่ได้เย็บเองแล้ว เมื่อไม่เย็บเอง เช็ม จึงไม่ค่อยได้ใช้ และผ้ากรองน้ำก็ไม่ค่อยได้ใช้เช่นกัน

ในสมัยก่อน พระภิกษุผู้จะออกเดินทาง ถ้าไม่มีผ้ากรองน้ำติดตัวไปด้วย ออกเดินทางเกิน ๓ โยชน์ ก็ปรับอาบัติแล้ว ในยุคนี้สมัยนี้ เวลาพระภิกษุจะเดินทาง น้อยนักที่จะพกที่กรองน้ำไปด้วย แต่ถ้าพระภิกษุรูปไหนรักขานวินัยอย่างเคร่งครัด ท่านก็จะถือผ้ากรองไปด้วย ถามว่า ทำไมต้องให้พกผ้ากรองน้ำ เหตุผลเพราะในสมัยก่อน พระภิกษุอยู่ในป่าเป็นส่วนมาก และถ้าไปดื่มน้ำตรงไหนก็ตามที่มีลูกน้ำหรือมีเชื้อโรคบางอย่างอยู่ ก็จะทำให้สัตว์ตายหรือเกิดอันตรายได้ เพราะฉะนั้น ทุกครั้งที่พระภิกษุจะดื่มน้ำ ท่านก็ต้องกรองน้ำก่อน

กลดจัดเป็นอัฐบริวารหรือไม่

กลดไม่ใช่อัฐบริวาร แต่กลดนั้น ในสมัยก่อนใช้ในลักษณะที่เป็นร่ม เป็นบริวารที่อนุโลมให้พระภิกษุใช้ได้ เช่น ในขณะที่พระภิกษุเดินไปเปียกฝน หรือร้อน หากต้องการใช้ ก็ใช้ได้ แต่ถ้ากลดที่มีสีฉูดฉาด หรือมีสีหลากหลาย ก็ใช้ไม่ได้ ต้องเป็นสีที่เหมาะสมกับพระท่านจึงใช้ได้

สมัยพุทธกาล พระภิกษุที่จาริกไปเผยแผ่ธรรมะในที่ต่างๆ ท่านจะพักที่ไหนได้บ้าง

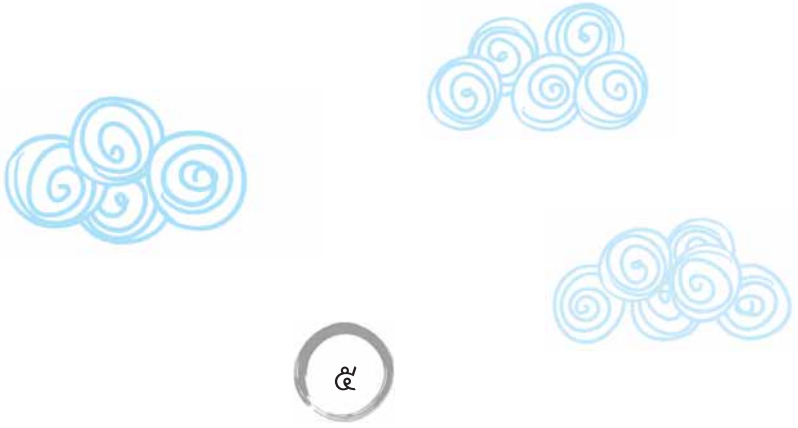
สมัยก่อน พระภิกษุจะพักในที่ต่างๆ เช่น โพรงไม้ ถ้ำ ศาลากลางหมู่บ้าน เรือนร้าง เรือนว่างเปล่า พอที่จะพักนอนและจำวัดได้ แต่ถ้าตรงไหนมีวัด มีกุฏิ หรือมีวิหาร ท่านก็จะไปพักอยู่ในวัด ในกุฏิ หรือในวิหารนั้น ฉะนั้น ในสมัยพุทธกาล จึงไม่มีกลดเหมือนยุคสมัยนี้ ถ้ามีร่มก็คือร่มจริงๆ ใช้กางกันแดดกันฝนตามปกติธรรมดา แต่ยุคนี้สมัยนี้ ใช้กลดแทน ซึ่งเป็นทั้งหลังคา มีมุ้ง และมีส่วนประกอบอื่นๆ พร้อมสรรพ

องค์สงฆ์ คืออะไร และต้องใช้ในพิธีใดบ้าง

พระภิกษุตั้งแต่ ๔ รูป ขึ้นไป เรียกว่า องค์สงฆ์ ถ้าองค์สงฆ์ ๔ รูป ใช้ในการสวดปาติโมกข์ ถ้าเป็น ๕ รูป ใช้ในการอุปสมบท ในเขตที่หาพระภิกษุยาก แต่ถ้าในสถานที่หาพระภิกษุง่ายก็ใช้องค์สงฆ์ ๑๐ รูป เป็นต้นไป แต่ถ้าองค์สงฆ์ตั้งแต่ ๒๐ รูป ขึ้นไป ก็ใช้ในการสวดอัพทานกรรม*

* อัพทานกรรม คือสังฆกรรมที่สวดยกพระสงฆ์ที่ได้ต้องอาบัติสังฆาทิเสส (อาบัติค่อนข้างหนักแต่ยังแก้ไขได้ไม่ถึงกับปาราชิก) แล้วอยู่ประพฤติวัตรพิเศษ (เรียกว่าปริวาสและมานัต) ครบระยะเวลา ให้กลับเข้ามาเป็นสมาชิกสงฆ์ตามปกติต่อไป

ทาน ๘ อย่าง

ทาน ๘ อย่าง **สัปปริสทาน** การให้ทานของสัตบุรุษของคนดี มี ๘ อย่าง คือ

๑. **สุจิตาน** ให้ของที่สะอาด ของที่จะนำไปถวายต้องเป็นของที่สะอาด บริสุทธิ์ มีความสวยงาม เรียบร้อย ก็คือ สะอาดทั้งขณะแสวงหา สะอาดทั้งขณะที่ถวาย

๒. **ปณิตทาน** ให้ของที่ประณีต ของที่ถวายนั้นเป็นของที่ประณีต อาจจะไม่มีความมากเท่าใด แต่จะทำให้มันสะอาดเรียบร้อย ให้ดูดีขึ้น ก็เป็นของประณีตขึ้นมาก

๓. **กาลทาน** ให้ของตามฤดูกาล ในช่วงเวลาเทศกาลต่างๆ ช่วงที่มันเข้ากับเหตุการณ์ เช่น ถึงหน้าพรรษา ก็ถวายผ้าอาบน้ำฝน ถึงหน้าออกพรรษา ก็ถวายผ้ากฐิน

๔. **กบฏียทาน** ให้ของที่ที่เหมาะสมกับบุคคลผู้รับ เห็นว่าของนี้เหมาะสมกับบุคคลนี้ก็เอามาให้ मामอบ มาถวาย แต่บางที่บางแห่งก็เอาของที่ไม่เหมาะสมกับพระภิกษุมาถวาย เอาสัตว์เดรัจฉานเป็นๆ มาถวาย เช่น เบ็ด ไม้ หมู สุนัขเป็นๆ หรือเอาเนื้อดิบๆ หรือสิ่งของอะไรก็ตามที่มันไม่เหมาะสมไม่ควร ที่เรียกว่า **อกบฏียะ** มาถวาย มาประเคน

๕. **วิเจยยทาน** เลือกสรรบุคคลแล้วจึงให้ ทานที่บุคคลก่อนที่จะถวายก็เลือกสรรหาบุคคลผู้รับว่าผู้รับนั้นสมควรที่จะรับไหม เช่น เรามีของวัตถุอยู่สิ่งหนึ่ง เราต้องเลือกหาว่าใครจะเป็นผู้สมควรรับของของเรามากที่สุด ในข้อนี้พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงชี้แนะไว้ว่า ก่อนที่จะให้ทานเราต้องเลือก เพราะเรามีโอกาส มีสิทธิ์ที่จะเลือก เพื่อให้ทานของเราได้มีอานิสงส์มากกว่านี้ ซึ่งหากเราไม่เลือกก่อนจะให้ เราอาจได้รับอานิสงส์น้อยกว่า

ฉะนั้น ในทักษิณาวិภังคสูตร พระสัมมาสัมพุทธเจ้า จึงตรัสแสดงถึงบุคคลที่สมควรรับทานถึง ๑๔ ระดับ ด้วยกัน คือ

๑. **พระสัมมาสัมพุทธเจ้า** ถ้าเรามีโอกาสถวายทานแด่พระองค์แล้ว ก็ถือว่าเป็นบุคคลที่สมควรรับทานมากที่สุด ดังพระคุณของพระพุทธองค์ว่า **อรหันต์** หมายถึง เป็นพระอรหันต์ผู้ห่างไกลจากกิเลส และอีกความหมายหนึ่งก็คือ เป็นผู้ควรรับทักษิณาทาน เป็นผู้ควรรับปัจจัยทั้งหลายมีจีวร เป็นต้น เพราะพระองค์สร้างบารมีมากก็เพื่อช่วยเหลือสัตว์โลก

๒. **พระปัจเจกพุทธเจ้า**

๓. **บุคคลที่ตั้งอยู่ในอรหัตตผล** ก็คือพระอรหันตสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้านั่นเอง

๔. **บุคคลผู้ตั้งอยู่ในอรหัตตมรรค** หมายความว่า เป็นพระอานาคามีแล้ว กำลังปฏิบัติเพื่อที่จะให้บรรลุมรรคหัตตผล คือเป็นว่าที่พระอรหันต์ แต่ยังไม่เป็นพระอรหันต์
๕. **บุคคลผู้เป็นพระอนาคามี** หรือผู้ที่ตั้งอยู่ในอนาคามีผล
๖. **บุคคลผู้ตั้งอยู่ในอนาคามีมรรค** หมายความว่า เป็นพระสกทาคามีแล้ว กำลังปฏิบัติเพื่อบรรลุเป็นอนาคามี
๗. **บุคคลผู้เป็นพระสกทาคามี** หรือผู้ที่ตั้งอยู่ในสกทาคามีผล
๘. **บุคคลผู้ตั้งอยู่ในสกทาคามีมรรค** หมายความว่า เป็นพระโสดาบันแล้ว กำลังปฏิบัติเพื่อบรรลุสกทาคามี หรือเป็นบุคคลผู้ตั้งอยู่ในสกทาคามีมรรค
๙. **บุคคลผู้เป็นพระโสดาบัน** หรือผู้ที่ตั้งอยู่ในโสดาปัตติผล
๑๐. **บุคคลผู้ตั้งอยู่ในโสดาปัตติมรรค** คือผู้ปฏิบัติเพื่อบรรลุโสดาบัน
๑๑. **พวกฤษีนอกศาสนาแต่ปราศจากความกำหนดในภาม** ก็คือ เป็นฤษีที่ได้ฌานอภิญญา แต่ไม่ได้อยู่ในพระพุทธานุศาสน
๑๒. **ผู้ที่มีศีล** ก็คือ เป็นปุถุชนผู้มีศีล
๑๓. **คนทุศีล** ก็คือ เป็นปุถุชนเหมือนกันแต่ว่าไม่มีศีล
๑๔. **สัตว์เดรัจฉาน**

ฉะนั้น ถ้าเราจะให้ทานอย่างลับๆปริศนาในข้อ ๕ นี้ ก็ควรเลือกผู้รับ ไม่ใช่ว่ามีแล้วอยากจะให้ใครก็ได้ ทำบุญตรงไหนก็ทำ แต่เราควรเลือกบุคคลผู้ที่จะรับทานว่ามีใครบ้างในขณะนี้ ทำบุญกับใครจึงจะได้อานิสงส์มากที่สุดเพราะการที่เราจะได้อานิสงส์มากหรือน้อยนั้นก็ขึ้นอยู่กับบุคคลผู้รับที่มีคุณธรรมมากน้อยตามลำดับนั่นเอง

๖. **อธิณททาน** ให้เนื่องนิตย์ ก็คือ ทานที่ทำเป็นประจำสม่ำเสมอตามความสามารถของตน เช่น เราอาจจะใส่บาตรทุกวัน หรือทำทานอันใดก็ตามที่เป็นกิจวัตร หรือถ้าใส่บาตรไม่ได้ หากพระจะรับบาตรก็ไม่มี หากผู้ทรงศีลก็ไม่มี หากคนชั่วๆสักคนหนึ่งก็ไม่มี กระทั่งสุดท้ายก็คือเลี้ยงสุนัข เลี้ยงแมวอยู่ในบ้านของเรา ก็เป็นบุญ บางคนอาจจะสงสัยว่าก็เราเป็นเจ้าของ มีหน้าที่เลี้ยงดูมัน แล้วการเลี้ยงสุนัขที่อยู่ในบ้านจะได้บุญด้วยหรือ ความจริง สุนัขก็จัดอยู่ในกลุ่มผู้รับทานสุดท้ายคือสัตว์เดรัจฉาน เมื่อเราเลี้ยงดูมัน เราก็ยังได้บุญ ได้อานิสงส์อยู่ แต่เป็นอย่างต่ำที่สุดเท่านั้นเอง

๗. **จิตตปสาททาน** ทานที่ทำให้จิตเกิดศรัทธาปสาทะเสื่อมใส ในขณะที่ให้ ก็คือเป็นคนที่มีปัญญา ก่อนจะให้ก็มีเจตนา ขณะให้ก็มี ความเสื่อมใส หลังจากให้แล้วก็มีจิตที่เสื่อมใส แต่บางคนขณะให้ทานก็สักแต่จะให้ รู้สึกว่าเฉยๆ ไม่เห็นมีอะไรพิเศษขึ้นมา ไม่มีความดีอกดีใจแต่อย่างใด

แท้จริงแล้ว โอกาสที่เราจะให้ทานได้นั้น ๑. มีวัตถุ ๒. มีผู้รับ และ ๓. เรายังมีชีวิตอยู่ แต่บางครั้ง เราอาจมีวัตถุที่จะให้ทาน แต่เราไม่มีชีวิตอยู่แล้ว ก็ไม่มีโอกาสให้ทาน หรือบางครั้งเราอยู่ในสถานที่ที่ไม่มีพระสงฆ์ ไม่มีผู้รับทาน เราก็ไม่มีโอกาสให้ทานเช่นกัน เพราะฉะนั้น เมื่อเรามีทั้งวัตถุที่จะให้ทาน มีทั้งบุคคลผู้รับทาน และเรายังมีชีวิตอยู่ เราจึงควรทำให้จิตเกิดความเสื่อมใสในการให้ ไม่ใช่สักแต่จะให้

๘. **อัสตมณฑาน** หลังจากให้ไปแล้ว ก็ดีอกดีใจ เบิกบานใจ เรียกว่า **ให้ถึงพร้อมด้วยอปรเจตนา**

ฉะนั้น สัจปฐิสทาน ๘ อย่าง ดังกล่าวแล้ว เป็นสิ่งที่ชาวพุทธ ควรพิจารณาเนืองๆ ว่า เราให้ทานจัดอยู่ในประเภทไหน

อัสปฐิสทาน การให้ทานของอัสตบุรุษ ของคนไม่ดี เป็นการให้ทานที่ตรงกันข้ามกับสัจปฐิสทาน มี ๘ อย่าง คือ

๑. **ให้ของไม่สะอาด** คือของที่จะให้ก็ไม่สะอาด หรือหาได้มาด้วยความไม่สะอาดบริสุทธิ์ เช่น ไปลักขโมยเขามา เป็นต้น

๒. **ให้ของที่ไม่วะ** คือของที่จะให้นั้นเป็นของที่ไม่มีคุณค่า ไม่มีประโยชน์ หรือเป็นอาหารไม่สะอาดเลย จะให้ดอกไม้ ก็ให้ดอกไม้เหี่ยวๆ หรือจะให้อาหารการกิน ก็อาจจะเป็นของหมดอายุ หรือของใกล้จะเสียแล้ว

๓. **ไม่ให้ของตามฤดูกาล** เมื่อถึงกาลที่ควรถวายของนั้นๆ ก็ไม่ถวาย เช่น เมื่อถึงกาลถวายผ้าอาบน้ำฝนก็ไม่ถวายผ้าอาบน้ำฝน ถึงกาลถวายผ้ากฐินก็ไม่ถวายผ้ากฐิน หรือเมื่อถึงฤดูข้าวใหม่ก็ดี ผลไม้ ออกใหม่ก็ดี ก็ไม่คิดจะนำมาให้ทานก่อน จากนั้นตนก็นำไปบริโภคเอง หรือนำไปขาย อย่างนี้เป็นต้น

๔. **ให้ของไม่เหมาะสมกับบุคคล** ผู้รับเป็นพระสงฆ์ แต่บางคน นำเสื้อผ้าไปถวายทาน บางคนก็สงสัยว่า เอ๊ะ...ถวายไปทำไม มีคนถวายเสื้อผ้าแก่พระสงฆ์ด้วยหรือ แล้วท่านจะรับไปทำอะไร

จริงๆ แล้ว การถวายลักษณะนี้ก็มีอยู่ในบางที่บางถิ่นของบ้านเราก็คือบางที่บางแห่งเมื่อมีผู้เสียชีวิต เสื้อผ้าทั้งหมดของผู้เสียชีวิตนั้น อาจจะซื้อมายังไม่ทันได้ใช้ แต่เขาก็เสียชีวิตไปก่อน ญาติๆ จะไม่ใช้ แต่จะเอาไปถวายพระสงฆ์ เพราะญาติบางคนก็อยากจะเอาตรงนี้แหละ

อุทิศส่วนกุศลไปให้เขา หรือบางคนก็เห็นว่าเป็นของคนตาย เก็บไว้ไม่เป็นมงคลและไม่กล้าใช้ จะทำอย่างไรดี ก็เอาไปถวายพระสงฆ์ แล้วพระสงฆ์ท่านได้ใช้ไหม ก็ไม่ได้ใช้ เมื่อท่านไม่ได้ใช้ แล้วมันเหมาะสมไหม มันก็ไม่เหมาะสม เพราะเป็นของที่ไม่ควรกับท่าน ก็ได้อยู่นะ เพราะท่านเป็นพระสงฆ์ เมื่อท่านไม่ได้ใส่เสื้อผ้าเหล่านั้น ท่านก็อาจจะมอบต่อให้ลูกศิษย์ลูกหาของท่าน เช่น ทำเป็นผ้าเช็ดเท้า ผ้าเช็ดโต๊ะ ผ้าปูโต๊ะ เป็นต้น

๕. ไม่เลือกสรรบุคคลผู้รับทาน เพราะเมื่อเราไม่เลือกสรรว่า คนนี้มีความจำเป็นอย่างไร เราอาจให้อีกสิ่งหนึ่งที่ไม่จำเป็นและไม่เป็นประโยชน์แก่เขาเลย การให้ลักษณะอย่างนี้ถึงจะได้บุญ ก็ได้บุญน้อย

๖. ไม่ให้เนื่องนิตย์ ก็คือ แม้มีความสามารถที่จะให้ท่านเป็นประจำ แต่ก็ไม่ทำ เช่น ในช่วงปกติธรรมดา มีโอกาสที่จะใส่บาตรทุกวัน ก็ไม่ใส่ ก็คือ ของที่จะใส่ก็มี พระสงฆ์ก็มา แต่จะใส่บาตรทำบุญเป็นบางครั้ง เช่น ใส่บาตรเฉพาะในช่วงเทศกาลใหญ่ๆ ซึ่งเป็นช่วงที่มีคนไปทำบุญมาก พระสงฆ์ก็ฉันไม่ไหว ฉันไม่หมด

๗. ขณะให้ท่านก็ไม่มีจิตเลื่อมใส ถวายไปด้วยจิตเฉยๆ รู้สึกเฉยๆ ไม่มีความดีอกดีใจแต่อย่างใด

๘. หลังจากถวายไปแล้ว ก็ไม่มีความยินดี ไม่เบิกบานใจ หรืออาจจะเกิดเสียดายวัตถุที่ตนเองถวายไปแล้วด้วยซ้ำไป

ทาน ๙ อย่าง

ทาน ๙ อย่าง **ธัมมิกทาน** ทานที่ประกอบด้วยธรรม ทานที่ถูกต้อง ทานที่สมควร มี ๙ อย่าง พระองค์ตรัสไว้ในคัมภีร์ต่างๆ ในพระบาลีก็มี ในอรรถกถาก็มี คือ

๑. เราต้องการจะถวายแก่พระสงฆ์ จิตของเราก็น้อมไปที่พระสงฆ์ แล้วถึงเวลาก็กล่าวคำถวายแก่พระสงฆ์ ก็คือ ตอนแรกเราตั้งใจจะถวายพระสงฆ์แล้ว ถึงเวลากล่าวคำถวาย เราก็กล่าวคำถวายแก่พระสงฆ์ไป

๒. เราน้อมจิตไปถวายแก่พระสงฆ์ แต่ในขณะที่ถวาย เวลาที่ถวาย เราน้อมไปที่เจตีย์ อย่างนี้ก็ยิ่งถือว่าเป็นธัมมิกทาน

๓. ตอนแรกเราน้อมจิตไปที่พระสงฆ์ หลังจากนั้นในเวลาถวายก็น้อมไปที่บุคคล ซึ่งเป็นตัวแทนพระสงฆ์

๔. เรามีจิตน้อมไปที่เจดีย์องค์หนึ่ง แต่เวลาถวายเรากลับไปถวายแก่เจดีย์อีกองค์หนึ่ง บางคนก็อาจจะไม่ค่อยสบายใจว่า เราตั้งใจจะไปถวายเจดีย์ที่โน้น แต่พอไปเห็นเจดีย์นี้ก็เกิดความเลื่อมใส จึงถวายแก่เจดีย์องค์นี้ไป ลักษณะอย่างนี้เราทำผิดไปหรือเปล่า อันที่จริงก็ยังไม่เป็นปัญหาสำหรับข้อนี้ ก็เป็นธัมมิกทานอยู่

๕. เราน้อมไปที่พระเจดีย์ แล้วเวลาถวาย เราก็ถวายน้อมไปที่พระสงฆ์ ก็ยังเป็นธัมมิกทาน

๖. เราน้อมไปที่เจดีย์ แต่เวลาถวาย เราถวายกับพระสงฆ์องค์ใดองค์หนึ่งที่ดูแลรักษาพระเจดีย์อยู่

๗. เราน้อมวัตถุที่เราจะถวาย น้อมใจไปที่บุคคลหรือพระสงฆ์รูปหนึ่ง แต่เวลาเราไปถวาย กลับไปเจออีกองค์หนึ่ง ก็ถวายองค์อื่นไปแทน บางครั้งเราอาจจะรู้สึกไม่สบายใจว่า เราตั้งใจจะไปถวายเจ้าอาวาส แต่ท่านไม่อยู่ พอเห็นพระสงฆ์รูปหนึ่ง ก็ถวายพระสงฆ์รูปนั้นไป แต่พอเราถวายเสร็จ ท่านเจ้าอาวาสกลับมาพอดี การถวายทานของเราจะถูกต้องหรือไม่ จริงๆ แล้ว อย่างนี้ก็ยังเป็นธัมมิกทานอยู่

๘. เราน้อมไปที่บุคคลแล้ว แต่เวลาถวาย เราก็ถวายแก่สงฆ์ เพราะบุคคลที่เรา น้อมใจไปนั้น ก็อยู่ในจำนวนพระสงฆ์นั้นแหละ อย่างนี้ก็เป็นธัมมิกทานเหมือนกัน

๙. เราน้อมไปที่บุคคลแล้ว แต่พอไปถึงเจดีย์ ก็คิดว่า บุคคลหรือพระสงฆ์รูปนี้ เป็นผู้ดูแลรักษาเจดีย์ เอ้า...ถวายเจดีย์ก็แล้วกัน คิดดังนี้แล้ว ก็ถวายแก่เจดีย์

ถ้าการให้ทานของเราเป็นไปในลักษณะ ๙ ประการ ดังกล่าวมานี้ แม้อย่างใดอย่างหนึ่ง ก็จัดเป็นธัมมิกทาน เป็นการให้ทานที่สมควร เรียกว่า ถวายถูกบุคคล ถูกที่ แล้วผู้ถวายย่อมได้บุญ ได้อานิสงส์อย่างแน่นอน

ทาน ๑๐ อย่าง

ทาน ๑๐ อย่าง ต่อไปนี้ ไม่ใช่ทานที่ดี แต่เป็นทานที่จะทำให้ผู้ถวายนั้นตกอบายภูมิ บางครั้งเราคิดว่าเราทำทานๆ แต่ทานที่เราให้นั้นกลับทำให้เราตกอบายภูมิก็มี ก็คือ

๑. **มัชชทาน** ให้สุราเป็นทาน เช่น เทศกาลต่างๆ บอกว่าวันนี้ขอเลี้ยงทั้งหมด คิดว่าได้บุญ จึงซื้อสุราเลี้ยงเพื่อนฝูง เอ้า...เมาให้เต็มที่เลย วันนี้ฉันเลี้ยง ฉันทำทาน ทำทานอะไร เอาสุราเมรัยมาเลี้ยงกัน ก็เป็นทานที่จะทำให้ตกนรก

๒. **สมัชชทาน** ให้การละเล่น เอามหรสพมาทำเป็นทาน บางครั้งเราไปบนบานศาลกล่าวกับพระสงฆ์องค์นั้นองค์นี้ บนบานกับพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ ว่าถ้าประสบความสำเร็จ จะเอามหรสพต่างๆ มีภาพยนตร์ ลิเก เป็นต้น มาถวาย จริงๆ แล้ว การบนบานกับพระสงฆ์อย่างนั้น เรียกว่ามันไม่เข้ากัน ไม่เหมาะไม่ควร ก็เป็นทานที่จะทำให้ตกนรก

๓. **อิตถิทาน** ให้ผู้หญิงเป็นทาน บางคนคิดว่า โอ้...คนโน้น เขาไม่มีผู้หญิง เอ้า...เราให้ผู้หญิงคนหนึ่งเป็นทานกับเขา ในลักษณะนี้ก็ เป็นทานที่จะทำให้ตกนรก

๔. **อุสุภทาน** ให้วัวอุสุภะคือโคตีกินเอง ให้อย่างไร ก็คือ ปล่อยให้โคตีกินตัวหนึ่งที่มีผลกำลังให้ไปในฝูงของโคเพศเมียฝูงใหญ่ การให้อย่างนี้เรียกว่า อุสุภทาน สำหรับข้อนี้ หลายนๆ คน บอกว่าเมื่อสัตว์เดรัจฉาน เช่น วัว สุกร ไก่ เป็นต้น ก็มีความต้องการอยู่ แล้วเราก็นำไปช่วยให้มันได้ตามต้องการ น่าจะเป็นทาน แต่ความจริงแล้ว ไม่นับเป็นทาน แต่จะทำให้เราตกอบายภูมิ

๕. **จิตตกัมมทาน** ให้ภาพลามกต่างๆ ภาพสตรี ภาพบุรุษที่กำลังเสพเมถุนกัน เช่นในยุคนี้สมัยนี้ บางคนอาจจะคิดถึงเพื่อน จะทำอะไรไปฝากเพื่อนดี ก็หาหนังสือหรือภาพลามกอนาจารต่างๆ ไปฝากเพื่อน เพราะคิดว่ามันดีอย่างนั้นอย่างนี้ มันสวยงามดี เป็นศิลปะ คิดไปต่างๆ นานา และคิดว่าได้บุญด้วย แต่ความจริงแล้ว แทนที่จะได้บุญ แต่กลับเป็นทานที่จะทำให้เราลงนรก

๖. **สัตถทาน** ให้อาตุเป็นทาน บางที่บางแห่งอาจจะเป็นประเทศที่ร่ำรวย อาตุแก่ใกล้หมดอายุ หรืออยากจะทำเมฆณาอาตุยุทโธปกรณ์ตัวเอง จึงให้อาตุสักส่วนหนึ่งไปเป็นตัวอย่างแก่ประเทศอื่น ก็คิดว่าจะได้บุญ เพราะได้ช่วยเหลือประเทศเล็กๆ น้อยๆ ให้ไปต่อสู้กัน ให้ไปฆ่ากัน แต่ความจริงแล้ว การให้อาตุยุทโธปกรณ์เช่นนี้ ไม่ถือว่าเป็นทาน แต่กลับจะพาให้ลงอบายภูมิ

๗. **วิสทาน** ใหยาพิษเป็นทาน ยาพิษก็เพื่อฆ่าอย่างเดียว ฉะนั้นถ้าให้ยาพิษเป็นทานก็ถือว่าเป็นทานที่ทำให้ผู้นั้นลงอบายภูมิ บางครั้งเราก็เห็นว่า คนใช้กำลังทรมาณหนักจึงให้เขาทานยาพิษไป จะได้เสียชีวิต

หมดทุกข์ทรมานเสียที เราอาจจะคิดแค่นี้ หรือเห็นคนกำลังกุ่มอก กุ่มใจ เอ้อ...คิดไม่ออก คิดจะฆ่าตัวตาย ทำยังไง มันทรมานเหลือเกินชีวิต ก็ให้ยาพิษไป การให้ยาพิษเพื่อให้คนอื่นกินเสียชีวิตเช่นนี้ ก็เป็นทานที่ทำให้ผู้ให้ลงนรก

๘. **สังขลิกทาน** ให้เครื่องจองจำเป็นทาน เช่น ให้ใช้ไปล่ามสุนัข หรือให้สิ่งต่างๆ ที่เป็นเครื่องผูกมัด จอจจำสัตว์ เราอาจจะคิดว่า การให้สิ่งนี้ก็น่าจะดี น่าจะเป็นทาน แต่ความจริงแล้วไม่เป็นทาน

๙. **กุกกุฏสุกรทาน** ให้ไก่ให้หมูเป็นทาน โดยมากจะไปให้ที่วัด บางวัดมีไก่เต็มวัดเลย บางวัดก็มีหมูเต็มวัดเลย ถามว่า ใครเอามาให้ ญาติโยมเอามาให้ จริงๆ แล้ว การให้สัตว์เหล่านี้ไม่ถึงเป็นทาน แต่จะ ทำให้ผู้ให้ลงอบายภูมิ

บางคน ตอนที่เราไปปล่อยวัด ไปทิ้งวัด ก็คิดงายๆ อย่างนี้ว่า มันอยู่ที่บ้านไม่ค่อยจะสะดวก หรือว่าไม่สนใจมันแล้ว เพราะมันเป็นหมขี้เรื้อน เอาไปทิ้ง ไปปล่อยในวัด เพราะที่วัดมีอาหารให้มันกิน อยู่แล้ว แต่ตรงกันข้ามเลย เพราะสัตว์เหล่านั้นไปสร้างภาระให้กับทาง วัดอย่างมากมาย อย่างเช่น สุนัขที่อยู่ในวัด โดยมากไม่ได้รับการดูแล จะเป็นโรคสารพัด แล้วก็ไม่สะอาด เป็นขี้เรื้อน เป็นหมัด บางตัวเข้าไปในศาลา หอนฉัน กุฏิ พอเข้าไปแล้วก็นอนตรงนั้นตรงนี้ ทำให้เสนาสนะสกปรกเสียหาย หรือบางตัวก็ทำความเดือดร้อนแก่ญาติโยมที่มาวัด เช่น เहांบ้าง กัดรองเท้าบ้าง กัดคนมาทำบุญบ้าง ทำให้บางคนไม่ อยากเข้าวัดอีกเลย ฉะนั้น ถ้าเราเลี้ยงดูสัตว์เหล่านั้นไม่ไหว เราก็ส่งไปที่องค์กรคุ้มครองสัตว์ ไม่ใช่เอามาปล่อยให้วัด ตัดหางปล่อยวัดไป ซึ่งการนำสัตว์มาปล่อยในลักษณะอย่างนี้ ก็จะเป็นเหตุเป็นปัจจัยให้ เราลงอบายภูมิได้

บางแห่งท่านเขียนป้ายไว้ว่า “ถ้าท่านเอาสุนัขไปปล่อยที่วัด ชีวิตของท่านก็จะถูกลอยแพเหมือนกับสุนัข” ก็อาจจะรุนแรงไป แต่จริงแล้ว ก็เป็นการเตือนสติว่า สิ่งเหล่านี้ คือโกกัตี หมุกัตี สุนัขกัตี ไม่ควรเอาไปทำทาน ไม่สมควรเอาไปปล่อยที่วัด เราต้องคิดถึงว่า พระสงฆ์ก็รู้สึกอึดอัดกับสิ่งเหล่านี้ หรือคนที่เข้ามาวัด มาทำบุญที่วัด พอเห็นสุนัขเท่า เห็นสุนัขไล่กัด เขาก็มีความไม่สบายใจ ฉะนั้น ในเรื่องนี้ก็ต้องพิจารณาใช้ปัญญาสักนิดหนึ่งว่า เขามีศุนย์คัมครองสัตว์ที่ทำหน้าที่นี้อยู่

๑๐. **ตุลาภฏมานภฏทาน** ให้ตราชั่งโก่งราคา เครื่องวัด เครื่องตวงต่างๆ ที่โก่งราคา ตราชั่งที่อ่อน หรือตราชั่งที่แข็ง ที่เราได้กำไรมากๆ เรียกว่า ตราชั่งโก่งราคา ถ้าเราเอาตราชั่งโก่งราคาเช่นนั้นไปให้เพื่อน ด้วยคิดว่าเพื่อนจะได้รวยเร็วๆ อย่างนี้ ก็เป็นทานที่จะทำให้ลงอบายภูมิ

ฉะนั้น ทาน ๑๐ ประการ นี้ เรียกว่า ทานที่จะทำให้ผู้ให้ไปอบายภูมิ ก็มีมาในมิลินทปัญหา ก็ฝากครัทธาญาติโยมให้ไปพิจารณาก่อนจะให้ทาน เช่น เมื่อไปเจอเพื่อน นานๆ จึงได้เจอกัน เดี่ยวทำบุญทำบุญอะไร เลี้ยงสุรา หรือโดยเฉพาะในงานบวช หลายที่หลายแห่ง เมื่อมีการเลี้ยงอาหารแขกที่มาร่วมงาน บนโต๊ะอาหารก็จะมีสุราเมรัยต่างๆ สำหรับเลี้ยงแขกด้วย ซึ่งบางทีก็จัดเลี้ยงกันในวัดด้วย ฉะนั้น เราจะทำบุญทั้งที่ ขอให้ทำบุญที่บริสุทธิ์ เอาบุญเต็มเม็ดเต็มหน่วย อย่าให้มีบาปเข้ามาเจือปน หรือ ในช่วงสงกรานต์ ญาติโยมบางคนมาทำบุญที่วัดเสร็จแล้ว พอพระท่านกลับเข้ากุฏิ เอ้า...ฉลองกันเลย ทั้งเหล่าทั้งเปียร์กินในวัด อย่างนี้ไม่สมควรอย่างยิ่ง ถ้าเข้ามาในวัดแล้ว ให้ตั้งใจสมาทานรับศีล ๕ จากพระแล้ว ก็รักษาให้บริบูรณ์ และอย่านำสุราเมรัยมาเลี้ยงมาฉลองกันในวัด เพราะจะทำให้ผู้ให้และผู้ดื่มลงอบายภูมิไปพร้อมกัน

การที่เราจ่ายเงินหยอดใส่บาตรพลาสติกที่ตั้งไว้บนหิ้งพระทุกๆ วัน ด้วยตั้งใจว่า จะถวายเป็นปัจจัย ๔ เช่น ภัตตาหาร เป็นต้น พอเต็มบาตรแล้วก็นำไปถวายที่วัด อย่างนี้เราจะได้รับบุญทุกๆ วัน หรือได้เฉพาะตอนถวายพระที่วัด

ได้บุญทุกวันเลย เพราะเมื่อเราตั้งใจหยอดอย่างนั้น ทุกวันๆ แม้ยังไม่ได้ถวายเลย เราก็ได้รับบุญแล้ว บุญที่เป็น **ปุพพเจตนา** ก็คือ จิตคิดจะสละ จิตคิดจะให้ ตั้งแต่จิตคิดอย่างนี้ได้บุญแล้วส่วนหนึ่ง ในขณะที่เรานำไปถวาย ก็ได้รับบุญที่ **มูญจนเจตนา** และหลังจากที่เราถวายแล้ว เราก็ระลึกถึงบุญนั้นอีก ก็ได้รับบุญที่เป็น **อปฺรเจตนา** ฉะนั้น ได้บุญตั้งแต่ปุพพเจตนาแล้ว ได้ทุกครั้งที่หยอด

เมื่อเราเห็นผู้อื่นทำบุญมากๆ เช่น สร้างโบสถ์ สร้างวิหาร เป็นต้น เราก็ร่วมอนุโมทนากับเขา แต่จิตใจก็คิดว่า ถ้าวันใดเรามีโอกาส ก็จะทำอย่างนั้นบ้าง จิตใจอย่างนี้จะเป็นอิจฉาริษยาหรือไม่

ไม่เลย เพราะถ้าร่วมอนุโมทนากับคนอื่นได้ ก็แสดงว่าจิตใจ ไม่มีริษยา คำว่า ริษยา ก็คือ มีความชิงชัง (ทนไม่ได้) ซึ่งสมบัติของผู้อื่น จะไม่มีความยินดีบันเทิงกับคนอื่น เห็นเขาทำดีหรือได้ดีแล้วก็ อิจฉาริษยาว่า ทำไปมันก็แค่นั้นแหละ ทำเอาหน้า พอมีหน้าหน่อย อย่างนี้เป็นต้น แต่ถ้าจิตคิดว่า เขาทำได้ ณ วันนี้ เราก็ขออนุโมทนา ถ้าสักวันหนึ่งเรามีกำลังทรัพย์ เราก็จะทำลักษณะนี้ เรียกว่าจิตเป็นมุทิตา ในพรหมวิหาร ๔ ไม่จัดเป็นอิจฉาริษยา

ตามปกติ เมื่อเรามองดูโอบสัท กุฎิ เป็นต้น ที่เราเคยสร้างถวายไว้แล้ว เราจะรู้สึกปลื้มปิติใจทุกครั้ง แต่บางท่าน บอกว่าการนึกถึงบุญกุศลที่เคยทำบ่อยๆ เช่นนั้นเป็นการติดดี คำพูดอย่างนี้เป็นจริงหรือไม่

ไม่เป็นการติดดี แท้จริงแล้ว การติดดีนั้นดีกว่าการติดชั่วอยู่แล้ว เพราะระลึกถึงกุศลที่ทำแล้วนี้ ก็เป็นอปรเจตนา ถ้าเราดับคือจิตจืดเกิดขึ้นในขณะนั้น เราก็ไปเกิดในกามสุคติภูมิแน่นอน จิตของเรามีมหาที่เกาะที่เกี่ยวหาอารมณ์ที่จะไปรับ ถ้าเราไม่นึกถึงบุญกุศลเลย จิตของเราจะเป็นโมหะ คือไม่ทำอะไรเลย ฉะนั้น การที่ให้จิตไปอยู่ในบุญกุศลนั้นถูกต้องที่สุด ไม่ใช่เข้าไปติดดี แต่ถ้านคนที่ปฏิบัติธรรมกำลังหลุดพ้นหรือเพื่อหลุดพ้น จะยกจิตให้สูงกว่านี้ แล้วก็อาจจะไม่ทำจิตแค่ยึดติดก็เป็นได้ แต่ถ้าสำหรับคนที่ยังไม่ปฏิบัติเพื่อหลุดพ้น หรือกำลังหลุดพ้น สมควรอย่างยิ่งที่จะหาเครื่องยึดเหนี่ยวให้กับจิต ก็คืออปรเจตนา คือการระลึกถึงบุญกุศลที่ตนได้ทำเอาไว้บ่อยๆ นั่นเอง เพราะถ้าเราไม่ยกจิตในเรื่องของบุญกุศลนี้ จิตของเราก็จะตกต่ำ คำว่าตกต่ำ ก็คือ โลก โทสะ โมหะก็จะเกิดขึ้น เพราะโดยปกติจิตของคนเรา ถ้าไม่มีบุญ ไม่มีกุศลมันก็จะมียาปแทนนั้นแหละ นอกจากจิตของพระอรหันต์ที่ไม่เป็นบุญไม่เป็นกุศล แต่เป็นกิริยา เพราะฉะนั้น จิตของปุถุชนทุกๆ ไป ควรอย่างยิ่งที่จะทำให้กุศลจิตเกิดขึ้น แม้ในขณะที่ไม่ได้ทำบุญอยู่ก็ตาม เอาบุญเก่ามานึกถึง อ้อ...โอบสัทหลังนี้เราเคยได้ทำวัดโน้นเราก็เคยร่วมกุฐิน เรียกว่า ทานงานให้จิตทำเป็นกุศล จิตก็จะผ่องใส

**บางคนบอกว่า คนที่ทำบุญสร้างโบสถ์หรือวิหารแล้ว คิดวนเวียน
อยู่ว่าตนเองเป็นผู้สร้าง พอจุดตายไปแล้ว จะเกิดเป็นผีข้าง
เจ้าที่เจ้าทาง คอยเฝ้าอยู่ที่นั่นบ้าง อย่างนี้เป็นจริงหรือไม่**

ไม่เป็นจริง เพราะถ้าจิตของเขาไปเกาะในบุญในกุศลเช่นนี้ พอ
จุดตายไปก็ไปเกิดเป็นเทวดาแล้ว เพราะบุญกุศลนั้นทำให้เกิดในกาม
สุดติภูมิ ก็คืออาจจะเกิดเป็นมนุษย์ที่มีฐานะดี หรือเกิดเป็นเทวดาแล้ว
ไม่ใช่ไปยึดติด เพราะโดยปกติแล้ว บุญกุศลจะไม่ส่งผลให้เกิดเป็นเปรต

ปู่โสมเฝ้าทรัพย์ มีจริงไหม

มีจริง ก็คือคนที่มีทรัพย์สมบัติ แต่ไม่ยอมให้ลูกหลาน หวง
ทรัพย์สมบัติอันนั้นไว้ จิตไปเกาะเกี่ยว เมื่อจิตเกาะเกี่ยว ตายแล้วไป
เกิดเป็นเปรตเฝ้าทรัพย์ แล้วใช้สำนวนว่าปู่โสมเฝ้าทรัพย์นั่นเอง แต่ถ้า
มีกุศลบางอย่างทำบุญไว้พอสมควร แต่ว่าจิตไปเกาะเกี่ยว ถึงจะเป็น
เปรต แต่ก็มีอยู่มีกิน ก็คือเปรตที่ไม่ใช่เปรตที่ต้องทรมานตลอดเวลา
เปรตบางกลุ่มก็ทรมานมาก บางกลุ่มก็กึ่งเดือน คือ ๑๕ วันได้รับความสุข
อีก ๑๕ วันได้รับความทุกข์ หรือกลางวันได้รับความสุข กลางคืนได้
รับความทุกข์ ก็สลับกันในลักษณะอย่างนี้ก็มี เพราะฉะนั้น ก็อาจจะ
เป็นในลักษณะของปู่โสมเฝ้าทรัพย์ ก็คือบุญก็พอทำบ้าง แต่จิตที่ไป
เกาะเกี่ยวในทรัพย์ มันมีมากเกินไป คือไม่ยอมให้สมบัตินั้นแก่ใคร
ก็ไปเกิดเป็นเปรตก็มี

คำว่า “คนเราตายแล้วเกิดทันที” มีคำอธิบายอย่างไร

คนเราหลังจากที่จิตเรดับปั๊บ ก็ไปหาภพชาติแล้ว ถ้าเกิดเป็น สัตว์นรก เป็นเปรต เป็นอสุรกาย เป็นเทวดา หรือเป็นพรหม ร่างกาย โต้ขึ้นทันที ถ้าเกิดเป็นมนุษย์ก็ต้องไปอยู่ในครรภ์อีก ๙ เดือน

ฉะนั้น การที่เราคิดว่า บางคนตายแล้ววิญญาณยังอยู่แถวนั้น ๕ วันบ้าง ๗ วันบ้าง แต่แท้จริงแล้ว วิญญาณไม่ได้รอที่จะไปผูกตไปเกิด แต่เขาเกิดแล้ว เขาอาจจะเกิดเป็นเทวดา หรือเป็นเปรต หรือ อสุรกาย หรือเป็นสัตว์เดรัจฉาน ซึ่งการที่เราเห็นในบริเวณนั้น บางที เขาอาจจะไปเกิดเป็นเทวดาแล้ว กลับมาแสดงร่างให้เราดูแล้วเราเห็น อาจจะต้องบอกว่าผีหลอกบ้าง

บางคน ถ้าไปเกิดเป็นเปรต ต้องการให้เราช่วยเหลือก็จะแสดง ร่างให้เราเห็น แต่เราไม่เข้าใจว่าเขามาขอความช่วยเหลือ คิดว่าผีมา หลอก แล้วก็คิดว่าเขายังไม่ไปผูกตไปเกิด แต่ความจริงเขาเกิดแล้ว เกิด เป็นเปรตและกำลังได้รับความทรมาน ต้องการเสื้อผ้า ต้องการอาหาร เมื่อญาติรู้เช่นนี้แล้ว ก็ต้องทำบุญต้องทำกุศล แล้วอุทิศส่วนบุญนั้น ไปให้เขา

ประวัติวัดจากแดง

วัดจากแดง ต. ทรงคนอง อ. พระประแดง จ. สมุทรปราการ ตั้งอยู่ในบริเวณที่เรียกว่า บางกะเจ้า ริมน้ำเจ้าพระยาฝั่งขวา ซึ่งเป็นพื้นที่สีเขียวเป็นปอดขนาดใหญ่แหล่งสุดท้ายที่อยู่ใกล้กรุงเทพฯ มากที่สุด และมีแม่น้ำเจ้าพระยาล้อมรอบทั้งพื้นที่ จนมีลักษณะเป็นเกาะรูปทรง “กระเพาะหมู” ปุชณียวัตถุสมัยโบราณของวัดคือพระพุทธรูป นามว่า “หลวงพ่อหิน” ซึ่งขุดพบบริเวณโบสถ์หลังเก่า

เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันคือ **พระครูธรรมธรมสุนทร นันทิโก** อดีตผู้อำนวยการสำนักเรียนอภิธรรมโชติกะ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ และได้รับตำแหน่งอัครมหาบัณฑิต จากสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ท่านเป็นที่เคารพนับถือของศิษยานุศิษย์ ตลอดจนชาวบ้านในละแวกใกล้เคียง เนื่องด้วยท่านเป็นผู้ทรงความรู้พระธรรมตามพระไตรปิฎก และเป็นครูผู้ธรรมที่มีเมตตา ท่านจึงได้รับการสนับสนุนและร่วมแรงร่วมใจจากทุกฝ่ายด้วยดีตลอดมา

ในด้านการพัฒนาเสนาสนะพระครูธรรมธรมสุนทร นันทิโก ได้ร่วมกับญาติโยมผู้มีจิตศรัทธาและชาวบ้านบูรณปฏิสังขรณ์เสนาสนะซึ่งก่อนหน้านี้นี้เคยถูกน้ำท่วมและถูกทิ้งร้าง จนมีสภาพเก่าทรุดโทรมให้กลับมีสภาพสวยงาม และได้สร้างโบสถ์หลังใหม่แทนโบสถ์หลังเก่า

พุทธศักราช ๒๕๕๖ ท่านได้รับการสนับสนุนจากญาติโยมทุกฝ่าย ร่วมกันบริจาคทรัพย์ก่อสร้าง **พระสมันตมหาปัญญาเจดีย์** อันงดงาม เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ เพื่อให้พุทธศาสนิกชนได้กราบ ไหว้บูชา และเป็นขวัญกำลังใจแก่เหล่าพระนักศึกษและสาธุชนที่เข้ามา เรียนพระธรรมตามพระไตรปิฎก และมาบำเพ็ญทาน ศีล ภาวนา

นอกจากวัดจากแดงจะเป็นสำนักเรียนพระอภิธรรมมาหลายปีแล้ว ปัจจุบันทางวัดยังได้จัดให้มีการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น อาทิ หลักสูตรการ ศึกษานานาชาติเพื่อพระไตรปิฎกเบื้องต้น ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ทางวัดจัดทำขึ้น เป็นเอกเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้ศึกษา ให้สามารถไปค้นคว้า พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและคัมภีร์โบราณฉบับต่างๆ ที่สูงขึ้นไป จนเป็นสำนักเรียนที่มีชื่อเสียง เป็นที่เชื่อถือ มีทั้งพระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา ทั้งในประเทศและรอบบ้านอาเซียนมาร่วมเรียนเป็นจำนวนมาก

ขณะเดียวกันวัดยังเปิดโอกาสให้เรียนในหลักสูตรของทางคณะสงฆ์ ที่เรียกกันทั่วไปว่า หลักสูตรสนามหลวง จัดหลักสูตรพิเศษสำหรับญาติ โยมในวันเสาร์และอาทิตย์ ทั้งหลักสูตรการเรียนพระอภิธรรมมัตถสังคหะ และการเรียนไวยาकरणบาลี และเปิดโครงการศึกษาพระบาฬีพระไตรปิฎก หลักสูตรพระไตรปิฎกขั้นพื้นฐาน (๙๐๐ ชั่วโมง) ขึ้นแล้ว

โดยมี**พระอาจารย์มหาประนอม ธมฺมามงฺกาโร** รองเจ้าอาวาส วัดจากแดงเป็นกำลังสำคัญในการสอนธรรมะ และเผยแผ่พระธรรม จากพระไตรปิฎก

ปัจจุบันมีญาติโยมให้ความสนใจเข้ามาศึกษาธรรมที่วัดจากแดง เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในทุกวันพระและวันเสาร์-อาทิตย์ มีอุบาสก - อุบาสิกา มารักษาศีล ฟังธรรม สวดมนต์ สวดสาธยายพระธรรม และ ท่านยังสามารถรับชมรายการธรรมะผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ทาง [http:// watchakdaeng.com](http://watchakdaeng.com) และทาง Facebook ชื่อ “วัดจากแดงและ สถาบันโพธิยาลัย” อีกด้วย

ประวัติของ พระอาจารย์มหาประนอม ฐมมาลงกาโร

ชาติภูมิ ท่านเกิดเมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๘ ณ อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

บรรพชา เมื่อพุทธศักราช ๒๕๒๐ โดยพระอุปัชฌาย์ พระครูอนุทัยคณานุกยุต ณ วัดหนองดุม อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา

อุปสมบท พุทธศักราช ๒๕๒๘ ณ วัดท่ามะโอ อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง โดยมีพระธัมมานันทมหาเถระ เจ้าอาวาสวัดท่ามะโอ เป็นพระอุปัชฌาย์

การศึกษา

พ.ศ. ๒๕๒๓ นักรรรมเอก วัดโนนเมือง จังหวัดนครราชสีมา

พ.ศ. ๒๕๒๔ มัชฌิมอาภิรรมมิกตรี วัดเก่าโบราณ จังหวัดชลบุรี

พ.ศ. ๒๕๒๗ ประกาศนียบัตรบาลีชั้นสูง (โสดขุนบันตี) วัดท่ามะโอ
จ.ลำปาง

พ.ศ. ๒๕๔๒ สาสนธชะ รั้มมาจิริยะ เมืองย่างกุ้ง ประเทศสหภาพ
เมียนมาร์

พ.ศ. ๒๕๔๓ เปรียญธรรม ๖ ประโยค ณ สำนักเรียน วัดมหาธาตุ
ยุวราชรังสฤษฎ์ กรุงเทพมหานคร

ท่านได้ศึกษาพระพุทศศาสนาในเมืองไทยเป็นเวลา ๙ ปีและเดินทางไปศึกษายังประเทศพม่า ณ เมืองอมรปุระ เมืองมัณฑะเลย์ และเมืองย่างกุ้ง รวมเวลาศึกษาในประเทศพม่าทั้งสิ้น ๑๒ ปี

หน้าที่การงานทางคณะสงฆ์และสังคม

- ท่านเป็นอาจารย์สอนบาลีไวยากรณ์ชั้นสูง
- สอนภาษาพม่า สอนพระอภิธรรม สอนพระไตรปิฎก
- เคยบรรยายธรรมประจำคณะ ๒๕ วัดมหาธาตุฯ กรุงเทพฯ
- และบรรยายธรรมทั่วไป
- นอกจากนี้ยังเป็นผู้ก่อตั้ง**สถาบันโพธิยาลัย** และเป็นผู้อำนวยการสถาบัน (โดยมี**พระมหาฐิติพงศ์ อุดตมปญโญ** เป็นอาจารย์ใหญ่ของสถาบัน)
- สอนอภิธรรม ซึ่งจัดโดยชุมชนพุทธธรรมศิริราช โรงพยาบาลศิริราช
- เคยบรรยายวิชาปรมัตถธรรม ๔ และวิปัสสนา ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษา พุทธโฆส จังหวัดนครปฐม
- บรรยายธรรมในรายการเติมสุข สถานีวิทยุ ก.ท.ม. AM ๘๗๓

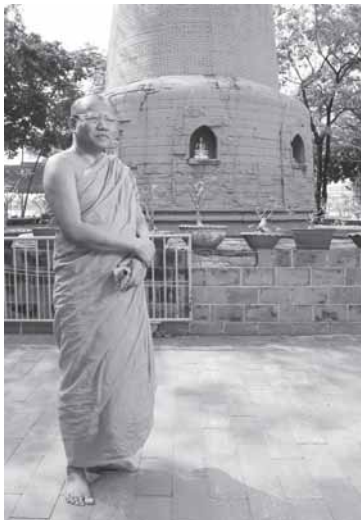
- และบรรยายธรรมรายการธรรมะร่วมสมัย ทางสถานีวิทยุ อสมท.

Fm ๑๐๐.๕ MHz

ผลงานทางวิชาการ

- หนังสือปริวรรตและตรวจชำระคัมภีร์ลัทธิเต๋า สุตตมาลา
- ธรรมบทการ์ตูน ชุด พระจักขุบาล มัญจกุกุณทลีส
- คู่มือบาลีเรียนง่าย สนทนาบาลี-ไทย-อังกฤษ
- MP3 หลายชุด เช่น ชุด ทาน คีล ภาวนา, ชุดกฎแห่งกรรม, ชุดตำนานพระปริตร, ชุดปฏิจจสมุปบาท, ชุดรวมเทศน์ศิริราช, ชุดวิสุทธิมรรค ชุดเรียนภาษาบาลีดีอย่างไร และชุดจะสร้างพระอะไรดี ฯลฯ
- นอกจากนี้ ท่านยังเป็นกรรมการ ตรวจชำระพระไตรปิฎก ฉบับครองราชย์ ๖๐ พรรษา

นับว่าพระอาจารย์มหาประนอม ฐมฺมาลงกาโร เป็นพระสุปฏิปันโน ซึ่งเป็นกำลังสำคัญของงานเผยแผ่พระธรรมตามพระไตรปิฎก มีผลงานเป็นที่ประจักษ์ เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง นับเป็นครูบาอาจารย์ที่เสียสละ อุทิศ หุ่นเห อันเป็นคุณูปการในการสืบอายุพระพุทธศาสนาเป็นอย่างยิ่ง

อานิสงส์ของการให้ทาน

๑. ผู้ให้ย่อมเป็นที่รัก ที่ชอบใจของคนเป็นอันมาก
๒. คนดีเป็นอันมากย่อมพอใจคบหาผู้ให้ทาน
๓. ชื่อเสียงอันดีงามของผู้ให้ย่อมฟุ้งขจรไป
๔. ผู้ให้ย่อมแก้ส้วกล้ำอาจหาญ ไม่แก้แค้นในที่ประชุมชน
๕. เมื่อละจากโลกนี้ ผู้ให้ย่อมบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์

สี่สูตร

www.kanlayanatam.com
Facebook : Kanlayanatam